T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADINA YÖNELİK ŞİDDET TÜRLERİNDEN ISRARLI TAKİP :

6284 SAYILI KANUN VE TÜRK CEZA KANUNU KAPSAMINDA ÖNLEME VE KORUMA

AYŞENUR ÇALIŞKANLAR AŞILIOĞLU

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Ebru Zümrüt BOYACIOĞLU

EDİRNE, 2024

ÖZET

Kadına yönelik şiddet hem Dünya'da hem Türkiye'de gündemini ve ciddiyetini korumaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla uluslararası hukukta yaşanan gelişmeler ve sivil toplum örgütlerinin çalışmaları ile Türkiye'de birtakım yasal düzenlemeler yapılmıştır. Aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetin engellenmesi amacı ile 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı *"Ailenin Korunmasına Dair Kanun"* dar kapsamlı kalmış ve günün ihtiyaçlarına cevap verememiştir. 4320 sayılı Kanun'un ilga edilmesiyle 2012 yılında 6284 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı Kanun'da şiddet mağdurları açısından koruyucu, failler açısından ise önleyici tedbirlere yer verilmiştir. 6284 sayılı Kanun'un uygulama yönetmeliği ile ısrarlı takibin tanımı ilk kez yapılmış, aile ile içi şiddet ve kadına karşı şiddeti önleyebilmek amacı ile kanunun kapsamının genişletilmesi sonucu tek taraflı ısrarlı takip mağdurları mevzuata girmiştir. Bu gelişmeler sonucunda ısrarlı takip mağdurlarının maruz kaldığı şiddete ilişkin Türk Ceza Kanunu (TCK)'da 2022 yılında düzenleme yapılmıştır.

Çalışma; Türk Ceza Hukuku'nda şiddet fiilini oluşturan unsurlardan biri olarak kabul edilen ısrarlı takip konusuna odaklanmaktadır. Çalışmada, kadına yönelik şiddet türü olarak kabul edilen ısrarlı takip, derinlemesine incelenmiş ve ısrarlı takip konusuna yönelik yasal düzenlemeler ile ısrarlı takip mağdurlarının uğradığı şiddetin Ceza Hukuku'ndaki karşılığı araştırılmıştır. Israrlı takip konusuna ilişkin ikincil veriler taranarak literatür araştırması yapılmış, uygulamada karşılaşılan sorunlar güncel ve kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmanın amacı, ısrarlı takip kavramını, ısrarlı takip yöntemlerini, unsurlarını fail ve mağduru inceleyerek dünyada ve Türkiye'deki mevcut durumu karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Israrlı takip, dünya genelinde birçok ülkede suç olarak kabul edilmişken Türkiye'de ancak 2022 yılında TCK'da suç olarak kabul edilmiştir. TCK'na henüz yeni bir düzenleme olarak girmiş olmasından dolayı ısrarlı takibe yönelik toplumsal farkındalığın arttırılması ve mevcut yasal düzenlemelere ilişkin veri sunarak cezaların caydırıcı etkisinin geliştirilmesine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Şiddet, Israrlı Takip, 6284 Sayılı Kanun, Türk Ceza Kanunu.

THE CONCEPT OF STALKING AS A FORM OF VIOLENCE AGAINST WOMEN: PREVENTION AND PROTECTION WITHIN THE SCOPE OF LAW NO.6284 AND TURKISH CRIMINAL CODE

ABSTRACT

Violence against women remains a significant issue both globally and in Turkey. In response to this issue, various legal reforms have been implemented in Turkey, influenced by developments in international law and the efforts of non-governmental organizations. The "Law on the Protection of the Family," Law No. 4320, enacted in 1998 to prevent domestic violence and violence against women, proved insufficient in addressing the needs of the time. Consequently, Law No. 6284 was enacted in 2012 following the repeal of Law No. 4320. Law No. 6284 introduced protective measures for victims and preventive measures for perpetrators, expanding its scope to include victims of persistent stalking and defining persistent stalking in its implementing regulations. In 2022, the Turkish Penal Code (TPC) was amended to address the violence faced by victims of persistent stalking as included in Law No. 6284. Thus, while persistent stalking had already been recognized as a crime in many countries worldwide, it was only in 2022 that it was classified as a crime under the TPC in Turkey.

This study focuses on persistent stalking, which is recognized as one of the elements constituting the act of violence under Turkish Criminal Law. Persistent stalking as a form of violence against women is examined and the legal regulations pertaining as well as the representation of the violence experienced by stalking victims within Criminal Law are investigated. The study involves a comprehensive literature review by scanning secondary data on persistent stalking and addresses the current challenges encountered in a contemporary and comprehensive manner. The aim of the study is to analyze the concept of persistent stalking, elements, perpetrator, and victim by comparing the current situation in the selected countries and in Turkey. While persistent stalking has been recognized as a crime in many countries worldwide, it was only in 2022 that it was classified as a crime under the Turkish Penal Code (TPC). Given the recent inclusion of persistent stalking as a crime in the TPC, the study aims to contribute to the enhancement of societal awareness regarding persistent stalking. Additionally, by providing data on the current state of legal regulations, it seeks to contribute to the development of a more deterrent effect of penalties in addressing persistent stalking.

Keywords: Violence against women, Stalking, Law No. 6284, Turkish Criminal Law

ÖNSÖZ

Bu çalışmada kadına yönelik şiddetin başka bir görünümü olan ısrarlı takip derinlemesine incelenerek ısrarlı takibin çeşitlerini, yöntemlerini, faili, mağdurunu, nitelikli hallerini ve hukuki süreçlerini anlama hususları incelenmiştir. Ayrıca mevcut kanuni düzenlemenin etkinliğini arttıracak, katkı sağlayarak cezaların caydırıcılığı arttırmak için çözüm önerilerinden bahsedilmiştir.

Öncelikle böyle bir çalışmada tez danışmanlığımı üstlenen, bu çalışmanın tamamlanması için desteğini ve emeğini esirgemeyen, öneri ve yönlendirmeleri ile hep destek olan, cesaretlendiren, bu çalışmamı bitirmem için sayısız desteğini gördüğüm kıymetli hocam Doç. Dr. Ebru Zümrüt Boyacıoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Saygıdeğer hocam Prof. Dr. Selda Çağlar'a ve Doç. Dr. Gamze Yıldız Şeren'e çalışmamı geliştirmek için sundukları katkılara, bilgi ve tecrübesini ve kıymetli fikirlerini benimle paylaştıkları için saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte verdiği motivasyon ve desteğin yanında çalışmamı bitirebilme konusunda bana inanan desteğini esirgemeyen sevgili gönül eşim Musa Aşılıoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman olduğu gibi bu çalışma sürecinde de desteğini üzerimden esirgemeyen beni bugünlere yetiştiren, emek veren aileme minnetlerimi sunarım. Son olarak çalışma sürecinde desteğini gördüğüm kıymetli dostlarıma ve çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**

ABSTRACT ..... **ii**

ÖNSÖZ ..... **iii**

İÇİNDEKİLER ..... **iv**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **vii**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM **4**

KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE **4**

1.1. Şiddet Kavramı 4

1.2. Şiddet Türleri 6

1.2.1. Fiziksel Şiddet 8

1.2.2. Ekonomik Şiddet 8

1.2.3. Psikolojik Şiddet 9

1.2.4. Dijital Şiddet 9

1.2.5. Cinsel Şiddet 10

1.3. Israrlı Takip: Kavram, Yöntem ve Etkili Faktörler 11

1.3.1. Israrlı Takip Kavramı 11

1.3.2. Israrlı Takip Yöntemleri 13

1.3.3. Israrlı Takibe Sebep Olan Faktörler 15

İKİNCİ BÖLÜM **16**

ULUSAL HUKUK DÜZENLERİNDE ISRARLI TAKİBİN POZİTİF HUKUKA GEÇMESİ **16**

2.1. Türkiye'de ve Dünyada Israrlı Takip 16

2.2. AB Üye Devletlerinde Israrlı Takibe Yönelik Ceza Hukuku Tanımları ve Yaptırımları 19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 35

TÜRK POZİTİF HUKUKUNDA ISRARLI TAKİP: ÖNLEME- KORUMA... 35

3.1. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun 35

3.1.1. 6284 Sayılı Kanuna Genel Bakış 37

3.1.2. Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddet Kavramlarının Tanımlanması 38

3.2. 6284 Sayılı Kanunda Yer Alan Tedbirler 40

3.2.1. Koruyucu Tedbirler 41

3.2.2. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Mülki İdari Amirler Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler 41

3.2.3. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler 42

3.2.4. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Kolluk Tarafından Verilen Tedbir Kararları 43

3.2.5. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Hâkimin Verebileceği Önleyici Tedbir Kararları 44

3.2.6. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Kolluk Amiri Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbirler 46

3.2.7. Tedbir Kararları Yerine Getirilirken Kolluk Tarafından Dikkat Edilecek Durumlar 47

3.3. TCK ve CMK Açısından 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması 49

3.3.1. 6284 Sayılı Kanun Gereği Kamu Görevlilerinin Üzerine Düşen Sorumluluğun TCK Açısından İncelenmesi 51

3.3.2. Ceza Yargılamalarında Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının Katılan Sıfatıyla Yer Alması 51

3.3.3 6284 Sayılı Kanunda Tek Taraflı Israrlı Takip Kavramının Değerlendirilmesi 53

3.3.4 6284 Sayılı Kanunda Yer Alan Tek Taraflı Israrlı Takibin TCK Açısından Değerlendirilmesi 54

3.4. Israrlı Takibin Hukuksal Boyutu 56

3.4.1. Israrlı Takibin TCK'da Suç Olarak Düzenlenmesi 57

3.4.2. Israrlı Takip Suçunun Unsurları 60

3.4.2.1. Maddi Unsur 60

3.4.2.2. Mağduru Fiziken Takip Etmek Eylemi 61

3.4.2.3. Mağduru Haberleşme Araçlarıyla veya Üçüncü Kişilerle Temas Kurarak Takip Etme 61

3.4.2.4. Mağdurun Üzerinde Endişe Verici Veyahut Korku Verici Şekilde Huzursuzluk Yaratmak 62

3.4.2.5. Manevi Unsuru 62

3.4.2.6. Israrlı Takip Suçunun Nitelikli Halleri 63

3.4.2.7. Hukuka Aykırılık Unsuru 63

3.4.2.8. Türk Mevzuatında Israrlı Takip Üzerine Literatür Taraması 64

SONUÇ 69

KAYNAKÇA 74

KISALTMALAR LİSTESİ

AİHM	:Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	:Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
BM	:Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Engellenmesi Anlaşması
CD.	:Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	: Çeviren
D.İş	: Değişik İş
Der.	:Derleyen
Dn	:Dipnot
E.T	:Erişim Tarihi
Ed.	:Editör
EIGE	:Avrupa Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü
GPS	:Küresel Konumlama Sistemi
GREVIO	:Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu.
İstanbul Sözleşmesi	:Kadına Yönelik Her Türlü Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
KSGM	:Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
KADEM	:Kadın ve Demokrasi Derneği
M	: Madde
HAGB	:Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TMK	:Türk Medeni Kanunu
TCK	:Türk Ceza Kanunu
TKDF	:Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu
NOW	:Ulusal Kadın Örgütü
R.G	:Resmi Gazete
ŞÖNİM	:Şiddet Önleme ve İnceleme Merkezleri
WHO	:Dünya Sağlık Örgütü

GİRİŞ

Toplumsal bir sorun olan kadına şiddet, çeşitli şekillerde varlığını sürdürmektedir. Şiddet mağduru kadınlara çoğunlukla şiddet uygulayan kişiler eskiden beraber oldukları kişiler, kocaları veya çoğunlukla yakın oldukları kişilerdir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) istatistiklerine göre; dünya genelinde kadınların % 35'i cinsel ve fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Şiddet mağdurlarının % 7'si partneri olmayan kişiler, % 30'u ise partnerleri tarafından şiddete maruz kalmaktadır (Polat, 2019:19). Kadın cinayetlerinde ise bu oran % 38'dir (Erim & Yücens, 2016:538).

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konusu, 1980'li yıllarda Türkiye'nin gündeminde yer almıştır. 2000'li yıllara doğru kadınların bu alanlardaki mücadelesi mevzuat karşısında yanıt bularak kadın erkek eşitliğini sağlayıcı politikalarla kadına şiddet ve aile içi şiddet konularında düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle özellikle şiddet mağdurlarının korunması ve şiddetin önlenmesi hedeflenmiştir (Söylemez, 2022: 90). 1998 yılında kabul edilen "*4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanunu"* şiddetin engellenmesini hedefleyen içeriğinde "aile içi şiddet" tanımı sunan ilk kanundur (Palmen vd., 2016:91).

Vakaların yoğunluğu ve rakamlar, daha kapsamlı kanuni düzenlemelerin gerekliliğini 4320 sayılı kanunun kadın cinayetlerini engellemede yetersiz kaldığını göstermektedir (Özgül-Kalafat, 2019:1). Türkiye'de kadın cinayetlerinin işlenmeye devam etmesi, Opuz-Türkiye davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye aleyhine verdiği kararda, yürürlükte bulunan 4320 Sayılı Kanuna ilişkin birçok eleştiri olmasına neden olmuştur. Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadelede 4320 sayılı kanunun artık yetersiz olduğu düşünülmüştür. 2011 yılında İstanbul Sözleşmesinin imzalanmasıyla birlikte *"6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"* ve "*6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği"* yürürlüğe girmiştir (Çoruh Can, 2022:2).

6284 sayılı kanunun şiddet mağdurunu korumak ve şiddeti önlemek amacı bulunmaktadır. Bu kanunda, ısrarlı takip mağduru olarak tanımlanan bireylerin, bu kanun kapsamında yer alan hukuki haklarını ve mağdurları koruma mekanizmalarına ilişkin yasal düzenlemelerin etkinliği üzerine odaklanılması ve işlevselliğinin boyutlarını değerlendirilmesi önemlidir. Yasal düzenlemelerin getirdiği yeniliklerin şiddeti önleme ve mağdurların güvenliğini

sağlama konusunda ne kadar etkili olabileceğini anlamak, mekanizmaları daha da işlevsel kılacaktır.

Şiddetin farklı bir boyutu olan ısrarlı takip, fail tarafından mağdura yönelik olarak birden fazla şekilde uygulanarak, mağduru veya mağdurun yakınlarının güvenliğini tehdit eden bir takım rahatsız edici davranışları ifade eder. Israrlı takip, Türkiye'de ilk olarak 6284 Sayılı Kanunla ciddi bir mesele olarak yerini almış ve daha sonra 2022 yılında TCK'da suç olarak düzenlenmiştir. Israrlı takip, TCK'da düzenlenmeden önce ısrarlı takip eylemleri, farklı suç tiplerine girdiği takdirde cezalandırılmaktaydı. Failin eylemleri TCK'da düzenlenmeyen suç tiplerine girmediği takdirde fail cezasız kalmaktaydı. TCK'da yeni bir düzenleme olsa da ısrarlı takip eylemi *"davranış biçimi eski olsa da yeni bir kelime"* olarak nitelendirilmiştir (Türkoğlu, 2019:2).

Bu çalışmada Birleşik Krallık, ABD, Almanya, Avusturya, Çekya, Hırvatistan, İspanya, İrlanda, İsveç, Polonya, Malta, Portekiz, Fransa, Avusturalya, Kanada, Belçika, Finlandiya, İtalya ülkelerinin ısrarlı takibe yönelik düzenlemelerine ilişkin ele alınmıştır. Her ülkenin kendisine özgü ısrarlı takip düzenlemesi bulunmaktadır. Bazı noktalarda birbirinden ayrışsa da ortak buluştukları noktalar da mevcuttur.

Kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarından biri olan ısrarlı takip olgusunu da bu haliyle anlamak önem arz etmektedir. Israrlı takip, mağdur üzerinde gerek fiziksel gerekse psikolojik açılardan güvenliği tehdit eden bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bu bağlamda, ısrarlı takip vakalarının kadına yönelik şiddette genel olarak yerini belirlemek ve bu sorunu anlamak adına atılacak adımlar önemlidir. *"Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)*'nin *hükümlerinin hayata geçirilmesini sağlayan yasal ve diğer tedbirlere ilişkin GREVIO (İlk) Değerlendirme Raporu Türkiye*" raporu, Türkiye'deki kadınların % 27'sinin hayatlarında en az bir defa ısrarlı takip mağduru olduğunu ortaya koymuştur (GREVIO, 2018: 66).

6284 sayılı kanunda yer alan "tek taraflı ısrarlı takip" kavramının mağdurda yarattığı endişe veya korkunun tekrarlanmasının gerekip gerekmediği, failin özel kastı aranıp aranmayacağı konularında açıklık getirilmemiştir (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uygulamasının İyileştirilmesi Raporu, 2023:38). 6284 sayılı kanunda yaşanan başkaca bir sorun ise fail hakkında başlatılan ceza soruşturması akabinde dava açıldığı takdirde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın bu davada katılan sıfatıyla yer alıp almayacağı, yer alacaksa açılan davaların bildirilip bildirilmeyeceğidir (Kökdemir, 2020:3).

Çalışmada aynı zamanda şiddet türleri, şiddete maruz kalan bireyler hakkında 6284 sayılı kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirler incelenecek ve birçok suçun öncüsü durumunda olan kadına yönelik şiddetin başka bir görünümü olan ısrarlı takip derinlemesine incelenerek ısrarlı takibin çeşitlerini, yöntemlerini, faili, mağdurunu, nitelikli hallerini ve hukuki süreçlerini anlama amaçlanmaktadır. Ayrıca mevcut kanuni düzenlemenin etkinliğini arttıracak, katkı sağlayarak cezaların caydırıcılığı arttırmak için çözüm önerileri sunulacaktır.

Sonuç olarak; ısrarlı takip suçu TCK'na henüz yeni bir düzenleme olarak girmiştir. Kadına yönelik şiddetin önemli bir türü ve birçok suçun öncüsü konumunda olan ısrarlı takibi kavramsal olarak ve hukuki açıdan inceleyerek ısrarlı takibin anlaşılması ve mevcut yasal düzenlemelerin geliştirilmesine katkıda bulunarak cezaların caydırıcı etkisinin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde şiddetin tanımı yapılarak genel olarak şiddetin türleri ve şiddet türlerinin içeriği incelenmiştir.

1.1. Şiddet Kavramı

Şiddet olgusu, insanlık tarihi kadar eskidir ve son yüzyıla kadar önemli bir sorun olarak görülmemiştir. Ancak şiddet olgusu, gün geçtikçe artmaktadır ve günlük yaşamımıza da büyük ölçüde yerleşmiştir. Şiddetin yaşanma biçimleri farklılıklar gösterebilir. Bunlar; kadına yönelik cinsel istismar veya güç kullanımı, çocuklara yönelik istismar veya zor kullanma, yaşlı ihmali ve istismarı, kolektif şiddet ve intihar olabileceği gibi savaşlara yol açacak boyutta yaşanan türleri de olabilir (Yöyen, 2017: 35). Günümüzde şiddet/saldırganlığa ilişkin suçlar ve olaylar psikiyatri, biyoloji, sosyoloji, psikoloji gibi farklı disiplinlerce analiz edilmektedir (Doğrucan & Yıldırım, 2020:124).

Kadına yönelik şiddet kadın ve erkek arasındaki eşitsiz ilişkilerinin meydana getirdiği toplumsal bir sorundur (Erim & Yücens, 2016:537). Dünyamızdaki teknolojik gelişmelerle birlikte bu teknolojik gelişmelerin kadının bilinçlenmesine etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Bugün gelinen noktada gerek dünya çapında örgütlenme gerekse kamuoyu yaratma potansiyeli olan güçlü kadın hareketleri doğmuştur. Her ne kadar kadın sorunlarıyla çözüm arayanlar veya ilgili düşünce üretenler aynı fikirde olmasa dahi ortak paydada buluştuğu nokta kadına yönelik şiddettir (Eşinat, 2013:290).

Bireylerin ve toplumun menfaatini zedeleyen her türlü maddi ve manevi hayat konforunu tehdit eden fiiller şiddet olarak isimlendirilebilir (Yener, 2023:269). Şiddet kelimesinin kökenine bakıldığında; yapılan bilimsel araştırmalarda, sosyal psikoloji ve psikolojide genellikle şiddet yerine bu kavram saldırganlık olarak adlandırılır. Saldırganlık bireyin ruh halini ifade ederken şiddet ise daha çok bireyin davranışının tanımlanması için kullanılır (Çubukçu & Dönmez, 2012: 41).

Şiddeti barındıran davranışların ortak paydasında kişiyi yaralamak, canını yakmak, malına zarar vermek, öldürmek amacıyla güç kullanmak, yasalara aykırı şekilde hedefe varmak bulunmaktadır. Yasalara aykırı şekilde fiziki güç kullanımı, şiddet içeren dil kullanmak

toplumdaki ilişkilerde kabul edilen sınırları aşan zorlama eylemler olarak ifade edilebilir (Akkaş & Uyanık, 2016: 35).

WHO'ya göre; kadına yönelik şiddet insan hakları ihlalidir. Ayrıca ciddi bir sağlık sorunudur. Özellikle partnerler tarafından uygulanan kadına şiddetin kökeninde toplumsal cinsiyet eşitsizliği yer almaktadır. Dünya genelinde 3 kadından 1'i partneri tarafından fiziksel ya da psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Şiddet kadınların fiziksel, mental, cinsel ve üreme sağlığını olumsuz olarak etkilemektedir. Bu durum kadınlar için depresyon, anksiyete, plansız hamilelikler, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve diğer sağlık sorunları açısından risk yaratmaktadır. Öte yandan şiddet çocuklar için de bir dizi problemi beraberinde getirmektedir. Şiddetin olduğu ailede büyüyen çocuklar çeşitli duygu ve davranış bozuklukları yaşayabilir (WHO, 2024).

Kadına şiddet konusunda Hacettepe Üniversitesi ile Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının işbirliği ile yürüttüğü en kapsamlı nicel araştırma "*Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*" çalışmasıdır. Bu çalışmaya göre; şiddet mağduru kadınların maruz kaldığı şiddet türlerine bakıldığında; % 12 oranında cinsel şiddet, % 36 oranında fiziksel şiddet, % 38 oranında ise hem fiziksel şiddet hem de cinsel şiddete maruz kalmışlardır (Ediz & Altan, 2017:402). Çalışma hayatında da şiddet riski yüksektir. Bireyler çalışma hayatı içerisinde astları-üstleri, çalışma arkadaşları veya hizmet verdikleri kişilerle sürekli olarak bir ilişki içindedirler (Dursun, 2012:106).

Toplumda şiddet her ne kadar bir sorun olarak görünse de durumun arka planında şiddetin kadınlarda ve çocuklarda yol açmış olduğu psikolojik sorunların cinayete varan sonuçları olmaktadır. Şiddet, intihar veya cinayet sonucunda ortada kalan, sevgisiz büyüyen ailesiz çocuklar veyahut meydana gelen sağlıksız aile ilişkilerini meydana getirmektedir. Şiddetin aslında, toplumsal problem olduğu ortadadır (Davran vd., 2022:2681). Şiddet, yaşamın bulunduğu formuna göre başka boyutlarda da karşımıza çıkabilmektedir. Çocuklar aynı yaştaki başka çocuklar tarafından akran şiddetine maruz kalırken, günümüzde ise sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile birlikte siber zorbalığa da maruz kalınabilmektedir. Şiddetin aile içi formuna bakıldığında ise aile içi şiddet oluşturan boyutları görülebilmektedir (Kelleci, 2023: 88). Ancak şiddet, aileyi oluşturan kişilerin birbiriyle arasındaki şiddet ilişkisini değerlendirmekte ise de uygulamada karşılaştığımız durum erkeğin kadına yönelik uygulamış olduğu şiddettir. Bunun devamı ise çocuğun istismarı ve yaşlı istismarı olarak devam etmektedir (Polat, 2016:4).

1.2. Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddetin birçok farklı boyutu vardır. Toplumda erkeğin kadına sadece fiziksel bir müdahale etmesinin şiddet olarak algılandığı görülmektedir. Şiddet fiziksel olabileceği gibi görülmeyen ancak hissedilen türden de olabilir. Erkeğin kadına cinsel ilişkiye zorlaması şiddet oluşturabileceği gibi kadının çalışmasını engelleyip el emeğini almak veya aile içinde ihtiyaçları karşılamaya kendisine muhtaç bırakmakta şiddettir (Yıldırım, 2017:200). Şiddet, birçok alanı içinde barındırmaktadır: polis şiddeti, sağlıkta şiddet, sporda şiddet, medyada şiddet, aile içi şiddet, terör şiddeti bunlardan bazılarıdır. Şiddet türleri ne tamamen birbirine bağlı ne de birbirinden bağımsızdırlar. Bu sebeplerle şiddet türlerini incelerken birbirleriyle olan etkileşimi görmezden gelinmemelidir (Taşdemir Afşar, 2015:717). Kadına yönelik şiddet; kadınların güvenlik, yaşam, özgürlük, duygusal ve fiziksel sağlık hakkı gibi temel insan haklarından yararlanabilmesini engellemektedir. Kız çocukları ve engelli kadınlar gibi belirli bir kesimin gerek kendi evlerinde gerekse dışarıda yaralanma, suistimal, ihmalkâr davranış, sömürü ve kötü muamele gibi risklerle karşılaşma durumları daha fazladır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022). Kadına karşı şiddet; cinsel, fiziksel, dışlanma, psikolojik, mahrum bırakılma, ayrımcılık gibi boyutlarıyla küresel bir sorundur. Gerek gelişmekte olan gerekse gelişmiş ülkelerde veya az gelişmiş olan ülkelerde değişik boyutlarıyla ve yoğunluğu ile kadına karşı şiddet karşımıza çıkmaktadır (Kadem,2016).

Şiddet sadece mağdura ve mağdurun ailelerine zarar vermekle kalmaz. Aynı zamanda toplumların üzerine ağır bir yük yüklemektedir. Bu konuda WHO'nün 161 ülkede 2005-2018 yılları arasında yapmış olduğu çalışmanın raporunda yer aldığı üzere; 735 milyon kadının, en az bir defa hayatında şiddete maruz kaldığı ifade edilmiştir. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nün 2019 yılına ait verilerine göre ise % 38 oranıyla şiddete maruz kalan kadın oranının en yüksek olduğu ülke Türkiye'dir (Doğan & Kahraman, 2023:72).

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF), ev içi acil yardım hattına 2007-2021 yılları içerisinde 28 bin 198 arama gelmiştir. Buna ilişkin veriler incelendiğinde en çok acil çağrının pandemi dönemi ve eve kapanma döneminde geldiği belirlenmiştir. Bu verilere göre; arayanların % 57'si doğrudan şiddete maruz kalan mağdurlar tarafından yapılmıştır. Bu durumu % 16 oran ile aile kategorisinde yer alan kişiler izlemişlerdir. Acil durum hattını arayanların % 80'i kadın olarak saptanmış olup, şiddet mağduru kişilerin % 42 oranıyla en fazla 31-55 yaş aralığındaki kadınlar olduğu saptanmıştır. Şiddet mağduru kadınların % 73'ü evli olup, % 3'ü yasal olarak evli olmayan, dini tören kapsamında evlendirilmiş kişilerdir. Bu verilerin % 7'sini

boşanmış kişilerin oluşturmakta %12'sini ise bekar olanlar oluşturmaktadır. Evli kimseler bekarlara göre % 46 oranında boşanmış veya dullara göre ise % 95 oranından daha fazla fiziksel şiddet mağduru olmuşlardır (Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, 2023).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nün 2019 yılı kadına yönelik şiddet verilerinde; kadına yönelik şiddette en yüksek oranın % 38 ile Türkiye olduğu belirlenmiştir. Gerek OECD gerekse G20 ülkeleri arasında kadına yönelik şiddetin en fazla olduğu ülke Türkiye'dir. Avrupa'da da kadına karşı şiddet oranları yüksek olmakla birlikte Danimarka'da % 32, İngiltere'de % 29 ve Finlandiya'da ise % 30'dur. Norveç'te % 27, İsveç'te % 28, Hollanda'da % 25, Belçika'da % 24, Yunanistan ve İtalya'da %19, Meksika'da % 14, Almanya'da % 22 oranında kadına yönelik şiddet mevcuttur. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise kadınların % 36'sı hayatlarında en az bir defa erkeklerin cinsel veya fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. ABD, OECD ülkeleri arasında kadına yönelik şiddetin en yüksek olduğu ülkeler arasında 4. Sırada yer almaktadır (OECD, 2022).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun 2022 yılı kadın cinayetleri raporuna göre ise; 334 kadın cinayeti olduğu ve 245 kadın cinayetinin şüpheli ölüm olduğu tespit edilmiştir. 2022 yılında 34 olayda kadınların yanında bulunan ve onları korumak isteyen veya engellemek isteyen yakınlarının da öldürüldüğü, 24 olayda da kadının yakınlarının da yaralandığı tespite edilmiştir (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2022).

UN Women – UNODC, 2021 yılı ortak raporunda; kadın cinayetlerine ilişkin 2021 yılında Dünya'da yaklaşık olarak 45.000 kız çocuğu ve kadının diğer aile üyeleri veya yakın partneri tarafından öldürüldüğünü ifade etmiştir. Başka bir deyişle, rapora göre; kız çocukları ve kadınların % 56'sı diğer aile üyeleri ve yakın partnerleri tarafından öldürülmektedir. Ortalama olarak her saat başı beşten fazla kız çocuğu veya kadın kendi aileleri tarafından öldürülmektedir (Birleşmiş Milletler, 2022).

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin sıklığı azalmamakta, yeni araştırmalara göre daha da artarak devam etmektedir. Türkiye, güçlü bir erkek egemen toplumsal yapısına sahip olup "geleneksel" şiddet biçimlerinin yanında, kadına yönelik şiddet son dönemlerde farklı ve yeni biçimlerle güçlenerek karşımıza çıkmakta ve buna rağmen hala bu konuda bir ilerleme sağlanamamaktadır (Başar & Demirci, 2015:45).

Şiddet; yaş, cinsiyet, mekân zaman gibi kriterlere bağlanmayan bir olgudur (Ünal, 2022:2). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 araştırmasında yapılan yaşam memnuniyeti anketine göre; gece yalnız yürürken kendilerini güvensiz hissedenlerin oranının % 21,8 olduğu, bu oranın % 13,0 erkeklerden oluşurken, % 30,4 ise kadınlardan oluşturmaktadır (TÜİK, 2023).

Kadınlara ve zayıf olan bireylere yönelik cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm dünyada artan şiddeti önlemek için iç hukukta ve uluslararası alanda birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda şiddete maruz kalmış olan bireylerin 2012 yılında yürürlüğe giren "*6284 Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"* ve kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler yürürlüğe girerek bu kapsamda şiddet mağdurlarının faydalanması amaçlanmıştır (Tellioğlu, 2021:1).

Şiddetin farklı bir boyutu olan ısrarlı takip, ilk defa 6284 sayılı kanun ile mevzuata girmiştir. Bu kanunun amaçlarından bir diğeri de şiddet mağduru tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını kanun kapsamında korumaktır (Türkoğlu, 2019: 45).

1.2.1. Fiziksel Şiddet

Şiddeti uygulayan fail tarafından vücut bütünlüğüne veya kişinin mal varlığına yönelen bir takım zarar verebilen eylemlerdir. Fiziksel şiddetin içeriğinde ısırmak, itmek, vurmak, çimdiklemek, tekme atmak, kesici delici alet veya silah ile yaralamak gibi kişinin doğrudan vücut bütünlüğüne yönelik olabileceği gibi bireyin malına zarar verme eylemleri de olabilir (Yazgülü Taşdemir,2021:4).

Aile içinde yaşanan ve en sık görülen şiddet biçimi fiziksel şiddettir. Bu şiddetin temelinde mağdurun üzerinde korku ve acı oluşturacak eylemleri oluşturma isteği bulunmaktadır (Gedik & Akçıl, 2020:231).

1.2.2. Ekonomik Şiddet

Bir ailede kadının çalışma hayatına katılarak bir gelir elde etmesi akrabaları, evlatları veya kocası tarafından engellenebilmektedir. Yahut bir işte zorla çalıştırılarak kadının kazandığı para elinden alınabilmektedir. Bazen ailenin geçimini sağlaması kadına yüklenmektedir (Eşkinat, 2013:292).

Aile içinde genellikle aileye para getiren kişinin erkek olması kadının bu sebeple ekonomik şiddete maruz kalmasına sebep olabilmektedir. Kadının gelir getirici bir mülkünün olmaması veya sosyal güvencesi olmayışı, emeğini ücretsiz şekilde aileye harcaması hatta bu sebeplerle kadının ücretsiz olarak çalıştırılması erkeğin ekonomik şiddetine maruz kalmasına sebep olmaktadır (Özkan, 2017:545).

Kadınların maruz kaldığı şiddete boyun eğmelerinde dünyada ilk sırada yer alan sebep şiddet uygulayan kişiye karşı ekonomik yönden bağımlı olmalarıdır. Bu hususa ilişkin yapılan çalışmada, ekonomik sebeplerle kendisine şiddet uygulayan kişi ile ilişkisini sona erdiremeyen kadınların oranının % 16 olduğu ifade edilmiştir (Söylemez, 2022:128).

Kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi, bununla birlikte ekonomik bağımsızlıklarının da artması, kadınların şiddet tanımlamaları ve maruz kaldıkları şiddete yönelik davranışlarında ve tutumlarında farklılıklar yaratmaktadır (Doğan & Karaman, 2023:74).

1.2.3. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, kadının saygınlığını azaltmak, küçük düşürmek, bir işe yaramayacağını, bir iş yapamayacağını, başaramayacağına yönelik imalarda bulunmak, küçümsemek, bağırmak, hakaret etmek, lakaplar takmak, kadını sürekli eleştirmek ve emir içerikli isteklerde bulunmak gibi pek çok davranışı içermektedir (Görücü, 2018:9).

Psikolojik şiddet içerisinde ısrarlı takibi de barındırır. Mağdura mesaj atmak, telefonla aramak, hediyeler almak, mağdurun karşına çıkmak, rahatsız edecek davranışlarda bulunmak veya failin mağdura istediklerini yaptırmak için mağduru ailesiyle tehdit etmesi bu kapsamda yer almaktadır. Israrlı takip failinin davranışları psikolojik şiddet içerisinde değerlendirilmektedir (Yüksel, 2017: 44).

Psikolojik şiddetin içeriğine bakıldığında; mağduru intihara yönlendirme, düşünce, inanç ve kanaat özgürlüğünü kullanmasını engelleme, ailesiyle haberleşmesinin engellenmesi, özel hayatın gizliliği ihlali, haberleşmenin gizliliğini ifşa etme yönünde hakaret ve tehditlerde yer almaktadır (Bolevin, 2016:24).

1.2.4. Dijital Şiddet

Bireyin dijital platformlardaki şifrelerinin elde edilmesi, ortak hesap oluşturma ısrarı gerek arkadaşlıklara gerekse dijital ortamdaki paylaşımlara müdahale olması dijital şiddete

örnektir (Şahin, 2019:23). Bu şiddet türü gerek sosyal medya aracılığıyla gerekse teknolojik araç ve gereçlerin kullanılmasıyla bireyin kişisel alanına müdahale etmek, zorlamak veya bireyi baskılamak, şantaj yapmak, test etmek, hakaret etmek amacıyla kullanılması sonucu ortaya çıkan şiddet türüdür (Sancaklı, 2021:13).

GPS aracılığıyla fail tarafından mağdurun takip edilmesi gibi eylemlerde bu kavram içinde yer alır. Genellikle eski partner olan fail tarafından mağdurun kişisel bilgileriyle, fotoğraflarıyla videolar oluşturup, sahte profil veya sitelerde ifşa edilmesi, faili tarafından mağdura e-postayla ses, video, görüntü yollanması veya birtakım yöntemlerle mağdurun bilgilerini ele geçirerek bu bilgileri mağdura karşı kullanması da bu kavram içinde yer alır (Kerpişçi, 2022:36).

Türkiye'deki şiddet türlerinden biri olan dijital şiddetin güncel mevzuatlar açısından yaptırımlarını incelediğimizde; bu konuya özgü yapılmış bir çalışma olmadığı görülmektedir. Israrlı takip suçunun; siber taciz, nefret söylemi, siber sömürü, itibarsızlaştırma, kişisel verileri ihlal etme, kısıtlama, kişinin online sistemlerde özel bilgilerini toplayarak 3. Kişilere yayma, kişinin sosyal medya hesaplarını kontrol etme ve bu hesapları sınırlandırma gibi bir takım hukuka aykırı eylemlerle, 5237 sayılı TCK 'da haberleşmenin gizliliğini ihlal kişilerin huzur ve sükûnunu bozma, haberleşmenin engellenmesi, özel hayatın gizliliğini ihlal, cinsel taciz, şantaj, tehdit, kişiler arasındaki konuşmalarını kayıt altına alma, kişisel verileri kayıt etme, bu verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya vermenin hakaret suç maddeleri kapsamında değerlendirilerek hukuka aykırı fiilin hangi suç maddesine giriyorsa yaptırımlarının da ilgili suç maddesine göre verildiği görülmektedir (Seçgin & Selçuk, 2023:210)

1.2.5. Cinsel Şiddet

Karşı tarafı cinsellik ile kontrol etmek, aşağılamak, denetlemek, karşı tarafı cezalandırmakta araç olarak kullanılan bir şiddet yöntemdir (Sancaklı, 2021:9). Kadının evli olduğu eşi olsa dahi kendi isteği olmadan, kadını cinsel ilişkide bulunmaya zorlamak, cinsellikle ilgili sözler söylemek, imalar yapmak, çimdik atmak, cinsel birlikte aşağılamak, fuhuşa zorlamak gibi eylemler cinsel şiddet olarak isimlendirilir (Gedik & Akçıl, 2020:231).Cinsel şiddetin tespit edilebilmesi oldukça güçtür yaşanılan bölgenin kültürü alışkanlıklara ve gelenekleri altında maruz kaldığı cinsel şiddet fiziksel şiddetle birlikte görülebilmektedir kadınların ve erkeklerin geleneksel rolleri ise suçların temeli oluşturabilmektedir (Görücü, 2018:11).

Mor Çatı Vakfı (2020)'nın faaliyet raporuna göre; 2020 yılında ilk defa başvuran 1279 kadının 61'i ısrarlı takibe, 1164 psikolojik şiddete, 849 kadının fiziksel şiddete, 374 kadının ekonomik şiddete, 197 kadının cinsel şiddete, 44 kadının dijital şiddete, 8 kadının ise flört şiddetine maruz kaldığı belirlenmiştir (Mor Çatı Vakfı, 2020:13). Mor Çatı Vakfı (2022) raporunda ise; bir kadının partneri tarafından sürekli ve sistematik olarak cinsel şiddete maruz kaldığı ve bu ilişkiden çıkmak istediğinde ise partnerinin ısrarlı takibine maruz kaldığını, partnerin hem kendisini hem de ailesini öldürmekle tehdit ettiği için Mor Çatı Vakfına başvurduğunu belirtmiştir (Mor Çatı Vakfı, 2022:43)

1.3. Israrlı Takip: Kavram, Yöntem ve Etkili Faktörler

Bu başlıkta, kadına yönelik şiddetin farklı bir boyutu olan ısrarlı takip kavramı, ısrarlı takip yöntemleri, Dünyada ve Türkiye'de ısrarlı takibin boyutu, ısrarlı takibe sebep olan faktörler, yöntemler ve TCK'da ısrarlı takibin suç olarak düzenlenmesine ve uygulanmasına ilişkin boyutları ele alınacaktır.

1.3.1. Israrlı Takip Kavramı

Israrlı takip kavramı Türkçe'ye İngilizce'deki stalking[1] kelimesinin karşılığı olarak geçmiştir. Bir kişiyi, kişinin bilgisi ve rızası dışında sürekli olarak gözetlemek anlamını taşır. Kelimenin kökeni incelendiğinde ise avcılık faaliyetlerine dayanmaktadır; avını dikkatlice ve sessizce ürkütmeden izleyerek ona yaklaşmayı ve izlemeyi ifade eder. Genellikle istenmeyen ve amansız bir takip modeli olarak tanımlanan ısrarlı takip, hem bir halk sağlığı hem de bir ceza adaleti sorunudur (Landwehr,Roberts, Garratt-Reed & Maxwell-Smith, 2024).

Israrlı takip günümüzde şiddetin bir uzantısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Israrlı takip, mağdura şiddetin bilinçli bir şekilde gerçekleştirildiği, özellikle psikolojik boyutu içerisinde bulunduran bir kavramdır. Bilhassa, kadınlara yönelik ciddi ve ağır suçların ilk adımıdır. Kadınların cinsiyet temelli şiddete maruz kalmaları hususunda önemli bir yer almaktadır. Kadınların maruz kaldığı eylem karşısında bu haksız eylemi tespit edip, mağduru bu eylemden korumak ve faili cezalandırmak önem arz etmektedir. Israrlı takibe maruz kalan mağdur, telafisi

---

Oxford Learner's Dictionaries, *https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/stalk_2, 2024 Oxford University Press. Erişim Tarihi:25.03.2024*

imkânsız ve güç bir zararla karşılaşmakta ve hatta hayatından dahi olabilmektedir. Israrlı takip suçunun failinin sabıka kaydı incelendiğinde ise; çoğu zaman suç kayıtlarının olduğu, bu suçların arasında öldürme, yaralama, gasp gibi suçlar yer aldığı görülmektedir. Daha öncesinde suça karışmış fail tarafından ısrarlı takibe maruz kalındığında idari ve adli makamların müdahale etmede geç kaldığı bilinen bir durumdur (Özar, 2022:1398).

Bu bağlamda, sürekli takip olgusu veya bu genel kavram altında çeşitli eylemleri içeren çok sayıda fiil bir araya getirilmeye başlanmıştır. Toplumsal ve teknolojik ilerlemeler, beraberinde yeni suç biçimlerini de getirmektedir. Özellikle modern, hızlı, anonim ve ekonomik iletişim araçları sürekli takip eden kişilere geniş bir eylem alanı sunmaktadır (Bozbayındır & Önok, 2022:301).

Israrlı takibe Türkiye'de kadınların % 27'si, Almanya'da %19'u ABD' de %31.2'si Avustralya'da % 32,4'ü, İngiltere'de % 23'ü maruz kalmaktadır (Akgün, 2022:15). Türkiye'de bilinen adıyla İstanbul Sözleşmesi *"Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin"* taciz amaçlı takip başlıklı 34. maddesinin içeriğinde ısrarlı takip şu şekilde ifade edilmektedir; "*Taraflar başka bir şahsa yönelik olarak gerçekleştirilen ve bu şahsı, şahsın kendisini güvende hissetmesini önleyecek şekilde korkutacak, kasıtlı bir biçimde tekrarlanan tehditkâr davranışlar"* şeklinde ifade etmiştir. Resmi çeviride stalking kelimesi ''taciz amaçlı takip'' ibaresiyle karşılanmıştır. [2]

Türkiye'de ise; ısrarlı takip kavramı basit tabiri ile gündelik hayatta sosyal medya üzerinden kişiler hakkında bilgi edinmek üzere detaylı şekilde inceleme yapmak, kişilerin paylaşımlarını detaylı olarak incelemek anlamlarında kullanılabilmektedir. Ayrıca ısrarlı takip kavramınım basitçe sosyal medya üzerinden takip etmekten daha fazlasını kapsamaktadır. Kavram ayrıca, bir kimseye karşı istenmeyen bir şekilde saplantılı olarak ilgi göstermek anlamına da gelmektedir (Oxford, 2024).

Takip ve taciz, zihinsel anlamda yıkıcıdır ve mağdurlar üzerinde kişisel acı ve yaşam tarzındaki değişiklikler açısından olumsuz sonuçlar doğurur (James vd.,2016).Israrlı takip eyleminde mağdura istenmeyen mektuplar ve elektronik posta göndermek, mağduru gözetlemek, takip etmek, telefon aramaları veya çağrılar yapmak, bir sebep olmaksızın ısrarla mağdurun karşısına çıkmak, mağdura isteği dışında hediye eşya almak, çiçek göndermek veya mağdur

[2] Sözleşmenin resmi çevirisi için bknz. *https://rm.coe.int/1680462545, (erişim: 13.06.2022)*

hakkında kamuya açık yerlerde veya internette asılsız dedikodular yaymak olarak örnek verilebilir (Çoruh Can, 2022:2016).

1.3.2. Israrlı Takip Yöntemleri

Israrlı takip; hukuk biliminin yanında psikoloji, kriminoloji, sosyoloji gibi birtakım disiplinlerin de alanına girmektedir. Israrlı takip kavramının anlaşılabilir olması için psikoloji biliminden faydalanarak, failin profilinin belirlenmesi gerekmektedir (Uyumaz & Akdağ, 2015:52). Israrlı takip faili, hedefine almış olduğu mağdurlara yönelik olarak onlara ulaşmak, iletişim kurmak için doğrudan veya dolaylı birtakım yöntemler kullanmaktadır. Bu yöntemler arasında mağduru gözetlemek, caddede veya sokakta yürürken takip etmek, mağdura mektup yazmak, mağdura ait alana veya bir mülke mağdurdan izinsizce girmek olabildiği gibi mağduru elinde tutabilmek için veya kontrol edebilmek için intihar edeceğine dair ısrarlı şekilde mağduru tehdit etmek bulunmaktadır. Yine failin mağdurun karşısına çıkarak arabasını çizmesi gibi zarar verici davranışlar bunların arasında yer alır. Israrlı takip failinin mağdurun çevresiyle konuşarak mağdurla ilgili bilgi almaya çaba göstermesi de bu yöntemlere dahildir (Gökkaya, 2023:54).

Israrlı takip vakalarında ilk başta narsist bir durum vardır. Fail fantezisini büyük ölçüde gerçekliğe dayalı olabilecek bir ilişkiye bağlar. Örneğin; gerçek bir ilişki veya sanrısal olarak bir ünlüye ilişkin erotomonik bir inanç olabilir. Narsistliğe bağlı oluşan fanteziler genellikle umut aşılanmış romantik bir arayışın temelini oluşturur. Bu durum failin eylemlerini teşvik eder (Meloy, 1999: 88). Gayrı meşru olmayan kur ile ısrarlı takip arasında ince bir çizgi vardır. Bir eylemin ısrarlı takip olarak nitelendirilebilmesi için eyleme maruz kalan birey tarafından istenmemesi ve faili tarafından bu eylemin müdahaleci olarak sürekli tekrarlanması gerekmektedir. Örnek olarak mağdurun sıklıkla sosyal medyada profilini görüntüleme eyleminin gizli veya açık şekilde yapılması verilebilir. Fail, belli bir süre sonra mağduru rahatsız edici şekilde mesajlar atmaya başlar. Fail bazen mağdurun profilindeki gönderilerine yorum yapma veya gönderileri beğenme gibi yöntemlere de başvurabilmektedir. Mağduru uygun olmayan saatlerde arayarak ve hatta daha da ileri giderek mağdurun evinin veya iş yerinin olduğu yerlere giderek takip etmektedir. Mağdura karşı şiddet içerikli davranışlarda bulunabilmektedir (Şenses & Karaslan, 2023:187). Bir başka yöntem ise sindirmek veya tehdit etmek için mağdurun kişisel bilgilerini kullanma, istenmeyen düşmanca tehdit oluşturabilme, anlık mesajlar gönderme, mağdurun sosyal medya hesaplarını ele geçirme ve kendisinin ele geçirmiş olduğu sosyal medya üzerinden o kişiymiş gibi algı yaratarak paylaşımlarda bulunma olabilmektedir (Akdemir, 2022:399).

Sürekli olarak mağdura çiçek almak, hediye almak veya göndermek iş yerine veya mağdurun evine gizlice girmek, çevresinde mağduru küçük düşürmek, mağduru huzursuz etmek gibi eylemlerde ısrar takibin en sık karşılaşılan biçimleridir (Güllü & Çiftçi, 2022:8). Sanal dünyada anonimlik, kişilerin suç işlemesini kolaylaştırmaktadır. Israrlı takibin sadece fiziki ortamda gerçekleşmesi gerekmez. Sanal ortamda da sürekli olarak ısrarlı bir şekilde mağdurla iletişim kurmaya çalışması veya mağdurda huzursuzluk hissi yaratması, mağdur veya mağdurun bir yakınına zarar verme endişesi uyandırması da bu yöntemlerden biridir (Bacaksız, 2023: 297). Yalnızca failin kastı ve eylemleri, sürekli takip oluşturmada etkili olmamakta; aynı zamanda bu davranışlara maruz kalan mağdurun algısı ve değerlendirmesi de bir sürekli takip durumunu şekillendirmektedir. Bir kişinin duygusal bir ilişki kurma niyetiyle sevgi ifadesi olarak gönderdiği hediyeler ve yoğun iletişim çabaları, bazı bireyler için olumlu ve hoş karşılanabilirken, diğer bir kişi tarafından istenmeyen bir davranış olarak algılanabilir ve sürekli takip olarak değerlendirilebilir (Bozbayındır & Önok, 2022:302).

Israrlı takip; cinsel flört şiddeti, fiziksel flört şiddeti, psikolojik şiddet, dijital flört şiddeti, psikolojik flört şiddeti gibi farklı şiddet biçimleriyle de karşımıza çıkmaktadır (Fidan & Yeşil, 2018: 18).Gazetelere nazaran televizyon haberlerinde ısrarlı takip eylemleri daha fazla yer almaktadır. Failler çoğunlukla erkektir. Israrlı takibe maruz kalanlar ise kadınlar olarak görülmektedir (Şenses, 2022). Türkiye'de ısrarlı takip kavramı genelde sosyal medya mecrasında bu tip saldırıların yapılması nedeniyle sosyal medya kullananlar tarafından bilinmektedir. Ancak gerek kadına yönelik şiddet gerekse kadın cinayetleri öncesinde failin ısrarlı takip eyleminin bulunduğu da kamuoyunun dikkatini çekmektedir (Dülger, 2023: 27). Siber zorbalık yöntemi ile de ısrarlı takip söz konusu olabilmektedir. Israrlı takip failinin hedefindeki mağduru tehdit etmesi, zarar vermek gibi korkutucu, aşırı rahatsız edici mesajları veya saldırgan mesajları ısrarlı şekilde mağdura gönderme yöntemi de bu hususa dahildir (Akça & Sayımer, 2017:6).

Sosyal medya üzerinde kişinin karşı tarafa yönelik olarak ısrarlı biçimde arkadaşlık isteği göndermesi de ısrarlı takibin kapsamına girmektedir (Söylemez, 2022:116). Birliktelik yahut arkadaşlık teklifinin reddedilmesi sebebiyle mağdura yönelik yapılan psikolojik veya fiziki zorlamalar, sonlandırılan ilişkinin yeniden kurulması veya ilişkinin sona erdirilmesine tepki gösterme amacı güderek mağduru rahatsız etme, mağdurun yolunu veya evini izleme, mağduru izlemek için kişiler tutmak, mağdurun telefonuna konum uygulaması yükleyerek kişinin konumuna erişmek suretiyle yapılan bir takım davranış ve eylemler ısrarlı takip kapsamına girmektedir (Can, 2021:103).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 01.3.2017, E. 2015/22-1890, K. 2017/383. Kararında iş yaşamında da bir işçinin başka bir işçi hakkında özel hayatına ilişkin açıklamaları kişinin rızası olmadan gizli şekilde kaydederek başkasına dinleten davranış eyleminin sataşma olduğuna ilişkin karar vermiştir. TCK 121. maddede yer alan "kişilerin huzur ve sükûnunu bozma" suçu ve 121/A maddesinde yer alan ısrarlı takip suçunu oluşturan eylemler de sataşma kapsamına girebilmektedir. Olayın özellikleri ve olayın niteliğine göre iş yerinin düzenini bozan işçinin yakınlarının eylemleri de sataşma fiili kapsamına girmektedir (Aydın, 2023:156).

1.3.3. Israrlı Takibe Sebep Olan Faktörler

Israrlı takipte, failin farklı duygu halleri ve farklı ısrarlı takip tipleri yarattığı görülmektedir. Yetersizlik, kızgınlık, kıskançlık gibi düşüncede olan ısrarlı takip faillerinin duygularındaki yoğunluğu eylemlerine yön vermektedir (Öztürk, 2017:467).

Israrlı takip mağdurlarının birtakım özellikleri bulunmaktadır. Yabancı dil kapasiteleri, zihinsel, fiziksel ve duygusal yetersizlikler, sosyoekonomik düzey, bulunduğu mevki, cinsiyet, mensup olduğu din veya ırk, göç, okullarının veya evlerinin konumu gibi faktörler erkekleri veya kadınları ısrarlı takibin mağduru haline getirebilmektedir (Öztürk, 2016:120).

Fail, aşkına yanıt alamamış bir kimse olabileceği gibi soğukkanlı bir katil de olabilir. Yine manik depresif, paranoyak, şizofren olabileceği gibi herhangi bir akıl zayıflığı veya akıl hastalığı olmayıp cezai ehliyeti tam olan bir kişi de olabilir. Saplantılı bir komşu, hizmetten memnun kalmayan müşteri, bir çete üyesi olabilmektedir. Israrlı takip fiilinde, fail mağdura sahip olmak içgüdüsü ile harekete geçebilir. Bu güdümü; mağdurla iletişimde olmak, kıskançlık, mağduru kontrol altına almak olabilir (Doğan, 2014:142).

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSAL HUKUK DÜZENLERİNDE ISRARLI TAKİBİN POZİTİF HUKUKA GEÇMESİ

Bu bölümde Türk hukukunda ısrarlı takibe yönelik koruma ve önleme amacıyla uygun düzenlemeyi ortaya koyabilmek açısından farklı ülkelerin ısrarlı takibe yönelik düzenlemelerini incelenecektir.

2.1. Türkiye'de ve Dünyada Israrlı Takip

Dünya çapında uluslararası ve bölgesel alanda, ısrarlı takip açısından İstanbul Sözleşmesinin yürürlüğe girmesiyle kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadele alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu sözleşme özellikle, Avrupa'nın ilk bölgesel insan hakları belgesidir. Bu sözleşme ile kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir biçimi olarak ele alınmıştır. Bu çerçevede, özellikle imzacı devletleri ısrarlı takibi suç saymaya çağırmaktadır (Madde 34). (Van Der Aa ,2018:316). Sivil kadın örgütleri ve devlet derneklerinin yanında başkaca çeşitli ülkelerde ciddi bir sorun olan ısrarlı takip, tedbir alınması gereken şiddetin bir türü olarak kabul edilip, bu konuda çalışmalar yapılarak, yasalar çıkarılmıştır. İlk kez ısrarlı takibi suç olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) kabul etmiştir. Bu kavramın ortaya çıkışı California eyaletinde 1989 Rebecca Schaeffer isimli bir oyuncunun kendisini ısrarla takip eden fail tarafından öldürülmesiyle yasal olarak kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir (Coleman, 1997). Daha sonra ABD'nin diğer tüm eyaletlerinde benzer şekilde düzenlemeler yapılmıştır (İşoğlu, 2022:34). Rebecca Shaeffer davası ulusal basının dikkatini çekmiş ve talk şovları, radyo ve televizyon, kitlesel pazardaki basılı medya ve haber dergilerinin tamamı ısrarlı takibi ve bunun ölümcül sonuçlarını, mağdurların yaşadığı korkunç çaresizlik ve önceden tacize uğrayan ünlülerin hikâyelerini yayınlamıştır (National Institute of Justice, 1996:3). Amerika Birleşik Devlerinde 10 yıl içerisinde içinde bulunan tüm eyaletlerin haricinde de Avusturalya, Kanada, Almanya, İrlanda, İngiltere Belçika, Hollanda, Danimarka gibi ülkelerde de ısrarlı takibi önlemeye yönelik olarak yasalar yapılmıştır (Cupach & Spitzberg, 2000; Cupach & Spitzberg, 2004).

Tablo 1: Avrupa Birliğine Üye Devletlerde Israrlı Takibin Yasal Düzenlemesi

ISRARLI TAKİP					
	Özel Hukuk	**Özel Yasa**		**Mevcut Kanun**	**Koruma Emirleri Mevcut**
		Ceza Hukuku	Sivil Yasa		
Avusturya	X	X			X
Belçika	X	X		X	X
Bulgaristan				X	
Kıbrıs Cumhuriyeti				X	X
Çek Cumhuriyeti	X	X			X
Almanya	X	X	X	X	X
Danimarka	X	X			X
Estonya				X	X
Yunanistan				X	X
İspanya				X	
Finlandiya				X	X
Fransa				X	
Hırvatistan	X	X			
Macaristan	X	X			X
İrlanda	X	X			
İtalya	X	X			X
Litvanya				X	
Lüksemburg	X	X			
Letonya				X	
Malta	X	X		X	X
Hollanda	X	X			X
Polonya				X	
Portekiz				X	
Romanya				X	X
İsveç	X	X		X	X
Slovenya				X	X
Slovakya	X	X		X	X
Birleşik Krallık	X	X	X		X

Kaynak: (European Institute for Gender Equality, 2014:47)

Üye Devletlerin yarısından fazlası, ulusal hukukları altında takip etmeyi suç olarak tanımlamamaktadır. Bunun yerine, bazı Üye Devletlerde takip etmeyi bazen taciz (BG, IE ve MT), olarak isimlendirmiştir. Malta 2014 yılına kadar taciz başlığı altında incelese de 2015 yılında takip başlığı altında ayrıca kanunda düzenlenmiştir**(**European Institute for Gender Equality, 2014:52; Van der Aa, 2018:329).

Bazı üye devletlerde aile/iç şiddet (FR ve PT) veya (ciddi) tehdit (EL, LT ve PT) gibi farklı bir soruşturma kapsamında kovuşturulmaktadır. Takip etmenin suç olarak kabul edildiği Üye Devlet ise şunlardır: Belçika, Danimarka, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Avusturya, Polonya, Hırvatistan, Macaristan , Slovakya, İsveç ve Birleşik krallıktır. Almanya, İtalya, Avusturya, Polonya, Slovakya ve İsveç gibi Üye Devletler 2006 ile 2011 yılları arasında, takip etmeyi suç olarak kabul etmişlerdir **(**European Institute for Gender Equality, 2014:52)

Litvanya, Kıbrıs, Bulgaristan, Danimarka, Yunanistan, Estonya, Letonya haricindeki Avrupa Birliği'ne üye devletlerinin hepsinde ısrarlı takip, cezalandırılan bir davranış olarak düzenlenmiştir. İsviçre'de ise ısrarlı takip suç olarak ele alınmamıştır, mağdurların başvurabileceği başkaca hukuki çareler mevcuttur (Türkoğlu, 2019:21).

Finlandiya ise 2014 yılında aynı yasayı uygulamaya koymuştur. Takip etme bazen farklı şekilde adlandırılabilir, örneğin 'müdahaleci davranış' (Avusturya) veya 'sürekli zulüm' (Hırvatistan). İsveç'te durum biraz farklıdır; Hırvatistan'a benzer şekilde, İsveç yasası 'sürekli zulüm' suçunu içermektedir. Ancak, bu suçlar aynı fail tarafından aynı kurban karşısında tekrarlanan suçlardan oluşmalıdır. Suçlar kurbanın bütünlüğünü ihlal etmeyi amaçlamalı ve gerçek bedensel zarara yol açan saldırı ve darp, yasadışı tehdit, yasadışı zorlama, yasadışı sızma, cinsel taciz, zarar veya zarar verme niyeti veya ziyaret yasağını ihlal etme eylemlerinden biri olmalıdır. Israrlı takip mağdurlarının korunması ile ilgili olarak, birçok Üye Devlette takip eden mağdurlar için Koruma Kararları mevcuttur. Hatta bu ülkelerde takip etme ayrı bir suç olarak tanımlanmamış olabilirler **(**European Institute for Gender Equality, 2014:52).

Önceki çalışmalar Danimarka'yı her ne kadar Avrupa'da ısrarlı takibi suç kabul eden ilk ülke olarak kabul etmişse de durum değişmiştir. Çünkü Ceza Kanunun ısrarlı takibe yönelik olduğu ifade edilen 265. maddesi ısrarlı takibin karşılığını gerek fiiller gerekse mağduru koruma açısından tam olarak karşılamamaktadır. Bu uygulamaya göre, mağdura yönelik haksız fiili gerçekleştirildiğinde mağdurun korunmasına yönelik tedbir kararı verilir. Eğer fail bu tedbiri ihlal etmezse hakkında cezai kovuşturma yapılmaz. Fail bu tedbiri ihlal ederse ancak hakkında cezai kovuşturma yapılabileceği düzenlenmiştir (Van der Aa, 2018:320). Örneğin, Danimarka ve Finlandiya'da ısrarlı takip mağdurları genel bir Sınırlama Kararı için başvuruda bulunabilirler; Estonya'da ısrarlı takip mağdurları, sivil davalar yoluyla bir Sınırlama Kararı için başvurabilirler;

Malta'da ise stalking, koruma emirlerinin mevcut olduğu taciz kapsamında yargılanabilir **(**European Institute for Gender Equality, 2014:52).

Sadece Avrupa Birliği ülkelerinden biri olan Danimarka, 34. maddeye çekince koyma hakkını kullanmıştır. Takip etme davranışına karşı koymak için cezai yaptırımlar yerine cezai olmayan yaptırımları tercih etmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinden Danimarka hariç diğer tüm üye devletler İstanbul Sözleşmesi 34. Maddesini çekincesiz olarak kabul etmiştir (Van der Aa,2018:317).

Tablo 2: Avrupa Birliğine Üye Olup Mevzuatında Doğrudan Doğruya Israrlı Takip (Stalking) Kavramını Kullanan Ülkeler

Ülke İsimleri	**Israrlı Takip Kavramına Karşılık Gelen Kelime**
Avusturya	Beharrliche Verfolgung
Belçika	Belaging
Danimarka	Forfolgelse
Fransa	Dioxis
Hollanda	Belaging
İngiltere	Stalking
İrlanda	Stalking / harassment
İsveç	Stalking
Slovenya	Zalezovanje (stalking)

Kaynak: (Serçemeli, 2016:6)

2.2. AB Üye Devletlerinde Israrlı Takibe Yönelik Ceza Hukuku Tanımları ve Yaptırımları

- **Avusturya**

Avusturya'da ısrarlı takibe ilişkin düzenleme 107/A maddesi ile 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. Israrlı takibe karşılık gelen kavram ise "Beharrliche Verfolgung" olarak yer almıştır. Yürürlüğe giren düzenlemeye göre "Hukuka aykırı olarak bir kimseye ısrarla zulüm eden eden kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Avusturya'daki düzenlemeye göre; fail mağdurun yaşamını ciddi şekilde etkiliyorsa, fiziksel yakınlıkta bulunuyorsa, telekomünikasyon veya diğer iletişim araçlarını veya üçüncü kişileri onunla iletişime geçmek için kullanıyorsa bu suçtan cezalandırılır. Ayrıca fail mağdurun kişisel verilerini kullanarak mağdur

için sipariş vermesi veya kişisel verilerini kullanarak üçüncü kişilerle iletişime geçmesinin de bu suçu oluşturduğu ifade edilmiştir (Van der Aa, 2018:327). İletişim araçları yoluyla sürekli taciz eylemi Avusturya'da da suç olarak düzenlenmiştir (Taşkın,2023:107).

- **Belçika**

Belçika Ceza Kanunu'nun 442. maddesinde yer alan ısrarlı takibe karşılık gelen 'Belaging' başlıklı hükümle düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:327). Belçika'daki düzenlemeye göre takip kelimesi yerine "bir kişinin huzur ve sükûnunun bozulması" anlamına gelecek şekilde "taciz" sözcüğü tercih edilmiştir (Taşkın, 2023:103). Bu hükme göre; bir kişi bir kişiyi taciz ettiğinde ve bu davranışının bu kişinin huzurunu ciddi şekilde bozabileceğini bilerek veya bilmesi gerektiğinde, 15 günlük bir hapis cezası ile iki yıla kadar hapis cezası ve 50 Euro'dan 300 Euro'ya kadar para cezası veya bu cezalardan biri ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu kanuna göre; suçun nitelikli hali ilk paragrafta belirtilen eylemlerin yaş, hamilelik, hastalık veya fiziksel veya zihinsel engel nedeniyle savunmasız bir durumda olduğu açık veya suçlunun bilmesi gereken bir kişiye karşı işlendiğinde, ilk paragrafta belirtilen asgari ceza iki katına çıkarılır. Bu maddede tanımlanan davranışlar, sadece taciz edildiğini iddia eden kişinin şikâyetine tabi tutulmuştur (Van der Aa,2018:327).

- **Hırvatistan**

Hırvatistan Ceza Kanunu'nun 140. maddesinde yer alan 'Nametljivo ponašanje' başlıklı hükme göre; bir kişi sürekli ve uzun bir süre boyunca başka birini takip eder veya casusluk yaparsa, istenmeyen bir kişiyle temas kurar veya temas kurmaya çalışırsa veya başka bir şekilde başka birini korkutursa ve bunu yaparak onda endişe uyandırırsa veya kendisinin veya yakınlarına yönelik güvenliğinden korku duymasına neden olursa, bir yıla kadar hapis cezasına çarptırılır. Cezayı arttırıcı nitelikli halinde ise suç, mevcut veya eski eş veya birlikte yaşayan veya aynı cinsiyetten partner, failin samimi bir ilişki içinde olduğu kişi veya bir çocuk aleyhine işlenirse, fail üç yıla kadar hapis cezasına çarptırılır. Bu maddede belirtilen suç, çocuğa karşı işlenmediği sürece, talep üzerine kovuşturulur (Van der Aa,2018:327).

- **Çek Cumhuriyeti**

Çek Cumhuriyeti Ceza Kanununda 2010 yılında “Tehlikeli Takip" başlığını taşıyan 354. madde ile yürürlüğe girmiştir. Bu maddeye göre; ısrarlı takip eylemlerini oluşturan eylemler başkasını uzun süre takip etmek, yazılı iletişim araçlarıyla veya elektronik iletişim araçlarını kullanarak ısrarla temas kurmaya çalışması, bir kimsenin kişisel verilerini kullanarak başkası ile temasa geçmek amacıyla kötüye kullanılması olarak sayılmıştır (Van der Aa,2018:327). Kanun ısrarlı takip sayılan davranışlara sınırlı sayıda yer vermiştir (Türkoğlu, 2019:35). Kanunda sayılan eylemler ile bir kimsenin hayatı veya sağlığı veya ona yakın kişilerin hayatı veya sağlığı konusunda makul bir korku uyandırma potansiyeline sahipse bir yıla kadar hapis veya faaliyet yasağı ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Suçun cezayı arttırıcı nitelikli hallerinde ise bu suçun çocuğa, hamile bir kadına karşı, silahla veya en az iki kişi olarak işlendiği takdirde altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:327).

- **Finlandiya**

Finlandiya Ceza Kanunu'nun 2014 yılında eklenen özgürlüğe karşı suçlar başlıklı 25. Bölüm, 7. maddesinin (a) bendinde ısrarlı takip tanımlanmıştır. Yapılan düzenlemeye göre; bir kişi, başka birini ısrarla tehdit eder, gözetler, temas kurar veya haksız yere takip ederse ve bu durum, takip edilen kişide korku veya endişe uyandırmaya neden olduğu takdirde suçun unsurlarının oluştuğu ifade edilmiştir. Failin bu eylem için başka bir yasada eşit veya daha ağır bir ceza öngörülmemişse, takip etme suçundan para cezasına veya en fazla iki yıl hapis cezasına çarptırılır (Van der Aa,2018:327). Bu düzenlemenin bir başka özelliği ise failin eylemlerinin daha ağır veya eşit bir cezayı gerektirecek başka bir suç oluşturmaması gerekmektedir (Türkoğlu; 2019:37). Bu suç mevzuatta somut tehlike suçu olarak yer almaktadır (Özar,2022:1412).

- **Fransa**

Fransa Ceza Kanunu'nun 2014 yılında eklenen 222–33-2. maddesi olan ' ' Harcèlement moral” başlığını taşıyan bölümde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; bir kişinin çalışma koşullarını aşağılamayı amaçlayan veya etkisi olan sözler veya tekrarlayan davranışlarla diğerlerini taciz etmek, bu kişinin haklarını ve onurunu etkileme, fiziksel veya zihinsel sağlığını bozma veya mesleki geleceğini tehlikeye atma amacı güden davranışlarda bulunursa, iki yıl hapis ve 30.000 € para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin daha ağır cezayı gerektiren nitelikli halinde ise eşi, sivil partneri veya birlikte yaşadığı kişiyi, bu kişinin yaşam koşullarını bozmaya yönelik amaçları veya etkileri olan sözler veya tekrarlayan davranışlarla taciz etmek,

fiziksel veya zihinsel sağlığının bozulmasına yol açarsa, üç yıl hapis ve 45.000 Euro para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu eylemlerin herhangi bir kişiye karşı gerçekleştirilmesi halinde bir yıl hapis ve 15.000 Euro para cezası ile cezalandırılır. Birinci fıkrada belirtilen fiillerin iki yıl hapis ve 30.000 Euro para cezası ile cezalandırılacağı belirlenmiştir (Van der Aa,2018:328). Bu suçun serbest hareketlerle işlenebilen bir suç olup bireyin yaşamını kötü etkileyecek her türlü davranışla ve sözle işlenebilmesi mümkündür (Türkoğlu, 2019:36).

- **Almanya**

Almanya Ceza Kanunu'nun 2007 yılında eklenen 238. maddesi olan 'Nachstellung' başlıklı bölüm altında düzenlenmiştir. Bu maddeye göre bir kişi, yasadışı şekilde başka bir kişiyi takip ederse; yakınlık kurarak, telekomünikasyon veya diğer telekomünikasyon araçları veya üçüncü kişiler aracılığıyla temas kurmaya çalışarak, kişisel verilerini mal veya hizmet siparişi vermek amacıyla kötüye kullanarak veya üçüncü kişilerle temas kurmalarını sağlayarak, kendisini veya bir yakınını ölüm, yaralanma veya sağlığına zarar verme tehdidiyle veya özgürlükten yoksun bırakma tehdidinde bulunursa veya benzer eylemlerde bulunarak ve bu şekilde ciddi şekilde yaşam tarzını ihlal ederse, üç yıldan fazla hapis veya para cezası verilebileceği düzenlenmiştir. Suçun nitelikli halinde ise failin mağduru, mağdurun bir akrabası veya mağdura yakın başka bir kişiyi ölüm veya ciddi yaralanma tehlikesiyle karşı karşıya bırakması durumunda üç aydan beş yıla kadar olacağı düzenlenmiştir. Fail mağdurun, bir akrabasının veya mağdura yakın başka bir kişinin ölümüne neden olursa, bir yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin 4. Fıkrasında soruşturma makamlarınca gerekli görüldüğü halde re'sen soruşturma yapılabileceği düzenlenmiş olup genel olarak şikâyet şartı arandığı düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:328). Israrlı takip mağduru, fail ile aynı evde yaşıyorsa Almanya yasalarına göre; "Şiddetten Korunma Yasası" kapsamında korunma talep ederek ev kendi kullanımına tahsis edilebilmektedir. Ayrıca ısrarlı takip failine yasaklara uymadığı takdirde mağdurun suç duyurusunda bulunması halinde hafif hapis cezası veya hafif para cezası uygulayacağını belirtmektedir (Schleswig-Holstein, 2023). Alman Ceza Kanunu'ndaki 2017 ve 2021 değişiklikleriyle, ısrarlı takip suçu soyut tehlike suçundan elverişlilik suçuna dönüştürülmüştür. 2021 değişikliğiyle cezalar ağırlaştırılmış olsa da düzenleme suçunun kapsamının genişletildiği ve belirlilik ilkesine aykırı olduğu eleştirilmiştir. Ancak 2021 değişikliğiyle, en sık rastlanan siber takip eylemleri tipik suç kapsamına dahil edilmiştir (Taşkın, 2023:116).

- **Macaristan**

2008'de yürürlüğe giren ve 2013'te değişiklik yapılan Macar Ceza Kanunu'nun 222. maddesi "Zaklatás" (taciz) başlığını taşımaktadır. Bu düzenlemeye göre; bir kişi, başka bir kişinin korkmasına, mahremiyetinin ihlal edilmesine veya başka bir kişiye zarar verme amacıyla davranışlarda bulunursa ve bu davranışlar keyfi olarak başka bir kişiyi üzüyor, duygusal sıkıntıya sokuyor veya rahatsız ediyorsa bu eylem daha ağır bir suçla sonuçlanmadığı sürece bu kişi, bir yılı aşmayan hapis cezası ile cezalandırılabileceği düzenlenmiştir. Bir kişi, suç işlemek amacıyla gözdağı verirse, güç kullanarak veya kamuyu tehlikeye atma tehdidiyle bir başkasına zarar verme tehdidini ilettiğinde veya bu kişinin bir akrabasına karşı tehdit gönderdiğinde bu suçu işlemiş olur. Ayrıca bir kişinin yaşamına, fiziksel bütünlüğüne veya sağlığına yönelik bir tehdidin yakın olduğu izlenimini verdiğinde, bu kişi iki yılı aşmayan hapis cezası ile cezalandırılabilir. Maddenin 3. Fıkrasında cezayı ağırlaştıran nitelikli hal düzenlenmiştir. Taciz eylemini gerçekleştiren kişi eşine veya eski eşine karşı veya bakımı, velayeti, gözetimi veya denetimi altındaki bir kişiye karşı veya mağdur üzerinde tanınmış bir güven, yetki veya nüfuz konumunun kötüye kullanılması durumunda iki yılı aşmayan hapis cezası ile cezalandırılabilir. Kişinin ağır bir suç için üç yılı aşmayan hapis cezasıyla cezalandırılabileceği düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:328).

- **İrlanda**

İrlanda'nın 1997 tarihli Hayata karşı olmayan Suçlar Yasası'nın 10. maddesinde düzenlenmiştir. Israrlı takip kavramının karşılığı olarak “haressment” kullanılmıştır. Bu maddeye göre; herhangi bir kişi, yasal bir yetkiye veya makul bir mazerete dayanmaksızın, telefon ve diğer iletişim araçlarını kullanarak, ısrarla takip ederek, gözetleyerek, rahatsız ederek veya iletişim kurarak bir başkasını taciz ederse bu madde kapsamında suç işlemiş sayılacaktır. Bu bölümün amacı doğrultusunda, bir kişi başka birini taciz ederse, kasıtlı veya pervasız davranışlarla, diğerinin huzurunu ciddi şekilde bozar ve gizliliğe saldırır, endişe yaratır veya zarar vermesi aranmaktadır. Fail tarafından bu davranışların diğerinin huzurunu ve gizliliğini ciddi şekilde bozacağını, endişe yaratacağını veya zarar vereceğini fark edebilecek olması gerekmektedir. Bu düzenlemenin 3. Fıkrasına göre sanığın suçtan suçlu bulunduğu durumlarda başka bir cezaya alternatif olarak, failin mağdurla herhangi bir yolla iletişim kurmaması veya kişinin bu kapsamda kişinin ikametine, işyerine yaklaşmayacağına ilişkin tedbirler alınabileceğini düzenlenmektedir. Buna göre failin mağdurun ikametine veya çalıştığı yere yaklaşmaması mahkemenin belirttiği süreye bağlıdır. Düzenlemenin diğer fıkrasında sanığın ısrarlı takip suçunu işlediğine dair kanıt

bulunmaması halinde ilgili suçtan yargılanan sanık hakkında bu tedbirlere karar verilebileceği düzenlenmiştir. Fail 3.fıkradaki yükümlülüklere uymadığı takdirde ısrarlı takip suçundan suçlu bulunacağı düzenlenmiştir. Suçlu bir kişi, bu bölüm kapsamında fail hakkında 1500 sterlini geçmeyen bir para cezasına veya 12 ayı geçmeyen hapis cezasına veya her ikisine birden hükmedilebileceği düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:329). İrlanda'da da ısrarlı takip "zarar suçu" olarak kabul edilmiştir (Taşkın,2023:118).

- **İtalya**

İtalya'da, ısrarlı takip vakalarına yönelik kamuoyundaki artan endişe ve yoğun medya ilgisi, İtalyan hükümetini baskı altına almış ve bu tür davranışların suç olarak tanımlanması amacıyla İtalya Ceza Kanunu'nda 2009'da değişiklik yapılmıştır (Türkoğlu, 2019:39). İtalya Ceza Kanunu'nun 2009 tarihli *'Atti persecutori'* başlıklı 612 bis maddesi altında düzenlenmiştir. Kelimenin karşılığı eziyet verici veya zulüm edici eylemler olarak tercüme edilerek edilebilir. Bu düzenlemeye göre; fiil daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde eğer bir kişi sürekli olarak bir başkasını tehdit eder veya taciz eder ve bu durum, mağdurda ciddi ve sürekli bir endişe veya korku yaratıyorsa, ya da mağdurun veya yakın bir akrabasının veya duygusal olarak bağlı olduğu bir kişinin güvenliği için makul bir korkuya neden oluyorsa veya mağdurun yaşam tarzını değiştirmeye zorluyorsa, bu durumun altı ay ile beş yıl arasında hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Suçun nitelikli halleri cezayı arttırıcı olarak düzenlenmiştir. Bu haller ise yasal olarak ayrılmış veya boşanmış bir eş veya kurbanla duygusal bir ilişkiyle bağlı olan bir kişi tarafından işlendiğinde veya suç telefon veya elektronik iletişim yoluyla işlendiğinde cezası arttırılabilecektir. Suç; bir çocuğa, hamile bir kadına veya 5 Şubat 1992 tarihli ve 104 sayılı Yasa'nın 3. maddesinde belirtilen engelli bir kişiye karşı, silahla veya yanıltıcı görünüş altında işlendiğinde cezası yarıya kadar artırılabilir. Suç şikâyete tabidir. Her durumda, suç tekrarlanan tehditlerle işlendiğinde şikâyetin geri çekilemeyeceği düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:329). Suç tehlike suçudur, bu nedenle mağdurda gerçek bir korku yaratması aranmamaktadır (Özar, 2022:1412). İtalya da suç zarar suçu olarak düzenlenmiştir (Taşkın,2023:119).

- **Lüksemburg**

2009 yılında yapılan bir değişiklikle Ceza Kanunu'nun 442–2. maddesi, "Harcèlement obsessionel" (takıntılı taciz) olarak bilinen suçu tanımlamıştır. Bu maddeye göre; herhangi bir kişi, böyle bir davranışla kişinin huzurunu ciddi şekilde etkileyeceğini bilerek bir kişiyi tekrar tekrar

taciz ederse, 15 gün ile iki yıl arasında hapis cezası ve 251 ile 3000 Euro arasında para cezası veya bu cezalardan biri ile cezalandırılır. Bu maddenin suçu, mağdurun, yasal temsilcisinin veya vekillerinin şikâyeti üzerine takip edilir (Van der Aa,2018:329).

- **Malta**

Israrlı Takip Malta Ceza Kanunu'nun 2005 (taciz) ve 2015 (takip) tarihli 'Stalking' başlığı altında 251AA numaralı maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; 251A maddesinin 1. Fıkrasındaki eylemler gerçekleştirildiği takdirde fiil suç sayılacaktır. Maddesin 3. Fıkrasında ise hangi eylemlerin ısrarlı takip suçuna sebebiyet vereceği ifade edilmiştir. Bu eylemler bir kişiyi takip etmek, kişiye ulaşmaya çalışmak ve onunla iletişim kurmaya çalışmak, mağdurun bulunduğu özel veya kamusal alanda bulunmak, kişiye elektronik haberleşme araçlarını kullanarak ulaşmaya çalışmak veya onunla iletişim kurmak bu eylemler arasındadır. Bu eylemlerin devamında ise kişinin mülküne yapılan müdahale de ısrarlı takip eylemleri arasında yer almaktadır. Herhangi bir şekilde bir kişiyle ilgili veya bir kişi tarafından yapıldığı iddia edilen herhangi bir beyan veya materyali yayınlamak, mağduru izlemek veya mağdurun e-postasını yahut herhangi bir internet kullanım şeklini izlemek ısrarlı takip eylemleri arasında yer almaktadır (Van der Aa,2018:329).

251 B ve 251 BA maddelerinde ise stres ve korkuya neden olan ısrarlı takip oluşturan davranışlar düzenlenmektedir (Türkoğlu,2019:41) Bu madde kapsamında suçlu bulunan bir kişi, altı ila on iki ay arasında hapis cezasına veya 10.000 bin Euro tutarında bir para cezasına veya her ikisine birden hapis ve para cezası verileceği düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:329).

- **Hollanda**

Israrlı takip, Hollanda Ceza Kanunu'nun 2000 tarihli *'Belaging*' başlıklı 285b maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; bir kişi yasadışı olarak, sistemli bir şekilde ve kasıtlı olarak bir başka kişinin mahremiyetine kasten müdahale eder ve bu kişiyi bir şey yapmaya zorlamayı, bir şeyden kaçınmasını sağlamayı, bir şeyi hoş görmesini veya bu kişiye korku aşılamayı amaçlarsa, taciz suçundan sorumlu tutulur. Üç yıla kadar hapis cezası veya dördüncü kategoriye ait bir para cezası ile cezalandırılabilir (Van der Aa,2018:330). Davranışlar, sadece kamusal bir alanda gerçekleşmiş olsa bile bu takip suçundan mahkumiyeti engellememektedir. Aynı durum, kurbanı doğrudan değil de sadece kurbanın arkadaşlarına, ailesine ve meslektaşlarına temas ederek gerçekleştirilen takip için de geçerlidir (Van der Aa, 2010:90). Hollanda Ceza Kanununa göre;

ısrarlı takip suçu şikâyete bağlıdır (Van der Aa,2018:330). İngiliz-Amerikan ülkelerinin veya eyaletlerinin aksine Hollanda'daki takip suçunu düzenleyen hüküm, kurbanın takipten dolayı korku yaşamış olmasını gerektirmez. Takipçinin sadece korku uyandırma niyetinin olması yeterlidir ve hatta 'korku' - bir şey yapma, bir şeyden kaçınma ve bir şeyi tolere etme ile yan yana getirildiğinde, takipçinin amaçladığı olası sonuçlardan sadece biridir. Önemli olan, takipçinin davranışının ve yanındaki kastın genel olarak ortalama bir insanı korkutmak için yeterli olarak algılanıp algılanmadığıdır (Van der Aa, 2010:90).

- **Polonya**

Israrlı takip, Polonya Ceza Kanunu'nun 2011 tarihli *"Stalking"* başlıklı 190a maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde ile bir başka kişiyi veya kişinin yakınlarını sürekli taciz ederek onda makul bir korku oluşturan veya mahremiyetini ciddi şekilde ihlal eden kişiye üç yıla kadar hapis cezası verileceği düzenlenmiştir. Maddenin 2. Fıkrasında ise ısrarlı takip eylemleri olarak başka bir kişiyi taklit ederek, onun görüntüsünü veya diğer kişisel verilerini kullanarak, maddi veya kişisel zarara neden olmayı amaçlayan kişi, aynı cezaya tabi tutmuştur. Suç şikâyete tabi kılınmış, soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlı olarak düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:330). Polonya'daki ısrarlı takip düzenlemesinde, Avusturya'da olduğu gibi failin eylemleri sonucunda mağdurun intihar girişiminde bulunması, cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir. Bu durumda fail, bir yıldan on yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılabilir ve mağdurun şikâyeti aranmayabilir (Türkoğlu,2019:42).

- **Portekiz**

Israrlı takip, Portekiz Ceza Kanunu'nun 2015 tarihli '*Perseguição'* başlıklı 154-A maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde ile kişi, sürekli olarak doğrudan veya dolaylı şekilde bir kişiyi takip eder veya taciz ederse, kişinin makul şekilde korku veya sıkıntıya neden olabilecek veya bu kişinin özgürlüğünü tehlikeye atabilecek bir şekilde davranışta bulunursa, başka bir yasal düzenleme hükmü uyarınca daha ciddi bir ceza uygulanmıyorsa üç yıla kadar hapis cezası veya bir para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin 2. fıkrasında ise ısrarlı takip eylemine teşebbüsün cezalandırılacağı da düzenlenmiştir (Van der Aa, 2018:330).

Suç karşılığında öngörülen ceza, en fazla 3 yıl hapis veya para cezası olabilecektir. Ayrıca, düzenlemenin 3. fıkrasına göre, failin mağdur ile herhangi bir şekilde 6 aydan 3 yıla kadar temas etmesinin yasaklanabileceği ve taciz edici davranışlarını önlemek için zorunlu programlara

katılmasının gerekebileceği kararı da verilebilir. 4. fıkrada, mağdur ile temasın yasaklanmasına ilişkin yardımcı cezanın ne anlama geldiği üzerinde durulmuştur. Bu ceza, mağdurun evine veya işyerine yaklaşmanın yasaklanması şeklinde belirlenebilir. Bu tür önlemlerle, kanun koyucu mağduru korumayı ve failin tehlikesini azaltmayı amaçlamaktadır (Türkoğlu,2019:43) Suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi tutulmuştur (Van der Aa, 2018:330).

Farklı ülkelerde yapılan çeşitli çalışmalarda, ısrarlı tacizin yaygınlığıyla ilgili olarak, kadınların yaklaşık %15-25'inin ve erkeklerin ise %5-13'ünün hayatlarının bir noktasında bu tür bir durumun kurbanı olduğu belirlenmiştir. Portekiz Mağdur Destek Derneği tarafından 2017'de yayınlanan sonuçlar ise, ısrarlı takip mağdurlarının yaklaşık % 89'unun kadın olduğunu ve vakaların %26'sında takipçinin mağdurun sevgi dolu bir ilişki içinde birlikte yaşadığı veya sürdürdüğü biri olduğunu ortaya koymuştur (David, 2018:2).

- **Romanya**

Israrlı takip, Romanya Ceza Kanunu'nun 2014 tarihli "*Hartuirea"* başlıklı 208. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; bir bireyin haklı veya meşru bir çıkarı veya ilgisi olsun veya olmasın, tekrar tekrar bir bireyi takip etmesi veya onun ikametgâhını, çalışma yerini veya onun gittiği diğer yerleri gitmesi, izlemesi ve böylece onlara bir korku durumu oluşturması durumunda, üç ile altı ay arasında hapis cezası veya para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, bir kişiye korku durumu oluşturacak şekilde telefon aramaları yapma veya uzaktan iletişim cihazları aracılığıyla iletişim kurma eylemleri, eğer bu eylem daha ciddi bir suç oluşturmuyorsa, bir ile üç ay arasında hapis cezası veya para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Soruşturulması ise mağdurun şikayetine tabi tutulmuştur (Van der Aa,2018:330).

- **Slovakya**

Slovakya Ceza Kanunu'nun 2011 tarihli *'Nebezpečné prenasledovanie'* başlıklı 360a maddesinde düzenlenen ve Türkçe karşılığı "tehlikeli takip" olan düzenlemede bir kişinin yaşamı veya sağlığı veya bu kişiye yakın birinin yaşamı veya sağlığı için makul korku oluşturabilecek ölçüde bir başkasını sürekli takip eden herhangi bir kişi, ona ciddi bir şekilde fiziksel zarar tehdit etmek veya diğer zararlarla tehdit etmek, bu kişinin fiziksel yakınlığını aramak veya onu takip etmek, bu kişiye istem dışı olarak bir üçüncü kişi aracılığıyla, bir elektronik iletişim servisi aracılığıyla, yazılı olarak veya başka bir şekilde temas etmek, bu kişinin kişisel verilerini kişisel

veya diğer iletişim amacıyla kullanmak veya onu normal yaşam şeklinde kısıtlamak suretiyle yaşam kalitesini önemli ölçüde kötüleştirmek eylemlerinin bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin 2. Fıkrasında ise suçun 1. fıkranın a bendinde korunan bir kişiye karşı, ciddi bir şekilde, belirli nedenlerle ve halka açık olarak işlenirse, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:330).

- **Slovenya**

Israrlı takip, Slovenya Ceza Kanunu'nun 2015 tarihli '*Zalezovanje*' başlığında düzenlenmiştir. Bu başlığın Türkçe karşılığı ise "takip etme"'dir. Maddenin 134a maddesinin 1. fıkrasına göre; tekrarlayan gözlem, takip veya doğrudan temas girişimi veya elektronik iletişim araçları aracılığıyla bir başka kişiyi veya onun akrabasını takip eden ve böylece başka bir kişide veya onun akrabasında korku veya tehdit hissi oluşturan kimse, para cezası ile veya iki yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Maddenin 2. fıkrasında ise nitelikli halinde düzenlenmiş olup takip edilen kişi bir küçük veya yardıma muhtaç bir kişi ise, faile para cezası veya üç yıla kadar hapis cezası verileceği düzenlenmiştir. Maddenin 3. fıkrasında ise 1. ve 2. fıkralarına göre suçun kovuşturulmasının bir şikâyet üzerine başlatılacağı ifade edilmiştir (Van der Aa,2018:330).

- **İspanya**

İspanya Ceza Kanunu'nun 2015 tarihli 'Stalking' başlıklı 172ter maddesinde ısrarlı takip düzenlenmiş olup, bu düzenlemeye göre; kişinin fiziksel yakınlığını izlemek, takip etmek veya aramak, herhangi bir medya aracılığıyla veya üçüncü kişiler aracılığıyla onunla iletişime geçmek veya iletişim kurmaya çalışmak, kişisel verilerini kötüye kullanarak ürün veya mal satın almak veya hizmet kiralamak veya üçüncü kişilerle temas kurmak, onun özgürlüğünü veya mülkünü ihlal etmek veya ona yakın başka bir kişinin özgürlüğünü veya mülkünü ihlal etmek eylemleri ısrarlı takip eylemleri olarak düzenlenmiştir. Bu eylemleri tekrarlayarak kişinin günlük yaşamının ciddi şekilde bozulmasına neden olabilecek aşağıdaki davranışlardan herhangi birini sergilerse, altı ile yirmi dört aylık hapis cezası veya altı ile yirmi dört aylık para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Suçun nitelikli halinde ise yaşça, hastalıktan kaynaklanan ya da başka nedenlerle özellikle savunmasız bir kişi söz konusu olduğunda, altı ay ile iki yıl arasında hapis cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Suçun yalnızca zarar gören kişinin veya yasal temsilcisinin şikâyeti üzerine kovuşturulacağı düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:330). İspanya, İsveç ve

Avusturya gibi bazı ülkelerde, suç teşkil eden davranışlar arasında sadece belirli eylemler değil, aynı zamanda mal veya hizmet satın alma, kiraya alma, mülkiyet hakkını ihlal etme, gözetleme gibi davranışlar da seçenekler arasına dahil edilmiştir (Özar,2022:1407).

- **İsveç**

Israrlı takip, İsveç Ceza Kanunu'nun 2011 tarihli (yürürlüğe giriş) 2016 tarihli (değişiklik) "*Olaga förföljelse*" veya "*stalking*" Bölüm 4 §4b maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; bu suç, hedeflenen kişinin günlük yaşamını ciddi şekilde etkileyebilecek düzeyde sürekli rahatsız edici veya korkutucu davranışları içerir (Van der Aa,2018:331). İsveç Ceza Kanunu'na göre, "ısrarlı takip" sadece mağdurun bütünlüğünü amaçlayan ve suç oluşturan belirli hareketlerle gerçekleşebilir. Bu hukuka aykırı eylemler, kanunda 11 ayrı bent halinde belirtilmiştir ve Ceza Kanunu'nda yer alan suç türlerine atıfta bulunulmuştur, yalnızca yasaklama emrinin ihlali ile sınırlı kalmamıştır (Türkoğlu,2019:40). Her bir eylem kişinin bütünlüğünün tekrar eden ihlali ise, taciz için dört yılı geçmeyen hapis cezası verileceği düzenlenmiştir (Van der Aa,2018:331).

- **Birleşik Krallık**

Israrlı takip , İngiltere ve Galler'de 1997'de yürürlüğe giren Tacizden Koruma Yasası kapsamında suç olarak tanımlanmıştır. Israrlı takip , mağdurun endişe duymasına, rahatsızlık hissetmesine veya şiddet korkusu yaşamasına neden olan, takıntılı veya saplantılı şekilde tekrarlayan istenmeyen davranışların sürekli olarak sergilenmesidir (Lamplugh Trust, 2007).

Israrlı takibe ilişkin yasal düzenleme yapan ilk Avrupa ülkesi Birleşik Krallıktır. İngiltere ve Galler'de 1997'de taciz olarak yasalaştırılan kanun içeriğinde ısrarlı takibe yönelik pek çok eylem barındırmadığı için polisler mağdura yardım edememekteydi. Ancak 2012 yılında yapılan yeni düzenlemeyle ısrarlı takibe yönelik iki suç tipi oluşturmuştur. Yapılan değişiklik ile kanunun 2A maddesinde ısrarlı takip suçu düzenlenmiş ve 4A numaralı maddesindeyse ciddi tehlike içeren şiddet korkusu veya sıkıntı içeren ısrarlı takibe yönelik düzenleme yapılmıştır (Türkoğlu,2019:26).

Israrlı takibe yönelik bir kişiyi takip etmek, herhangi bir yolla bir kişiyle iletişim kurmak veya iletişim kurmaya çalışmak, bir kişiyle ilgili veya bir kişiden geldiği iddia edilen herhangi bir beyan veya diğer materyali yayınlamak, bir kişinin internet, e-posta veya diğer elektronik iletişim biçimlerini izlemek, herhangi bir yerde (kamuya açık veya özel) gizlice beklemek, bir kişinin sahip olduğu herhangi bir mülke müdahale etmek, bir kişiyi izlemek veya casusluk yapmak bu eylemler arasında sayılmıştır. Bu maddeye göre; suçlu bulunan bir kişi, kısa süreli hapis cezası

veya para cezası veya her ikisine de tabi tutulur. 4A maddeli "*Şiddet veya ciddi endişe veya rahatsızlık korkusuyla ilişkili Stalking"* ise bir kişinin başka bir kişiye yönelik en az iki defa korkmasına, ciddi endişe veya rahatsızlık verir ve bu durum mağdurun günlük aktivitelerini önemli ölçüde etkilerse kişi bu madde hükmünce suçlu bulunacaktır. Ayrıca başka bir kişinin en az iki kez şiddet kullanılacağından korkmasına neden olursa hapis cezası veya para cezası veya her ikisi de uygulanabilir (Van der Aa,2018:331). Birleşik Krallıkta ise sürekli saldırgan ve rahatsız edici davranışlar, iki haftadan daha uzun süren ve korku yaratan durumları ifade etmek üzere "stalking" olarak adlandırılmıştır. İki haftadan kısa süren ancak korku yaratan tek veya birden fazla davranışlar ise "harassment"[3] olarak tanımlanmıştır (James vd., 2016).

Taciz ve ısrarlı takibe yönelik iki kavram arasında net bir ayrım yapılmaması farklı teorilerin ortaya konulmasına sebep olmuş ve iki kavram arasındaki farkın mağdurun eyleme yönelik vermiş olduğu tepki ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Israrlı takipte mağdurda korku oluşurken tacizde ise mağdurda rahatsızlık hissi oluşmaktadır (Türkoğlu,2019:27).

- **İskoçya**

İskoçya'da, "stalklama" olarak adlandırılan suç, 2010 tarihli Ceza Adaleti ve Lisanslama (İskoçya) Kanunu'nun 39. maddesi tarafından tanımlanmıştır. Bu maddeye göre, bir kişi, başka bir kişiyi stalkladığında bir suç işlemiş olur. Ancak bir kişinin sergilemiş olduğu hareketler ile başka bir kişinin korku veya endişe yaşamasına neden olursa, korku ve endişe yaşatma olasılığını biliyorsa veya bilmesi gerekiyorsa bu suçtan cezalandırılır. Bu düzenleme ile davranışın en az 2 defa gerçekleşmesi gerektiği ifade edilmiştir. Stalklama suçundan mahkûm olan bir kişiye, 5 yılı geçmeyen hapis cezası, para cezası veya her ikisi birden uygulanabileceği düzenlenmiştir. Daha hafif durumlarda ise, özet yargılama sonucunda 12 ayı geçmeyen hapis cezasına veya belirli bir üst sınıra ulaşmayan para cezası verilebilir. Bu suça ilişkin yapılan yargılamada failin ısrarlı takip suçunu işlemediği ancak başka bir suç işlediğine kanaat getirilirse ilgili başka madde uygulanabileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler, İskoçya'da stalklamaya karşı caydırıcı tedbirler almayı ve suçu önlemeyi amaçlamaktadır (Van der Aa,2018:332).

Israrlı takip tek bir eylemden ziyade bir dizi eylemden oluşan ayrı bir suç biçimidir. Tek başına ele alındığında yasal davranış teşkil edebilir. Örneğin aşk notu yazmak, çiçek göndermek

[3] Harassment kelimesinin Türkçedeki karşılığı "taciz"dir.

ve birini iş yeri dışında beklemek kendi başına suç teşkil etmeyen eylemlerdir. Bununla birlikte bu eylemler korku veya zarar verme amacıyla birleştiğinde yasa dışı bir davranış modelini meydana getirir (National Institute of Justice, 1996:1). 1980'lerdeki bir dizi çarpıcı olayın medyada geniş bir şekilde yer alması, takipçiliği kamusal ilginin merkezine taşımıştır. Özellikle, ünlülerin maruz kaldığı açık tehditler, saldırılar, şiddet olayları ve hatta cinayetler, genel nüfusun dikkatini çekmiştir. Bu olayların medyada geniş bir şekilde yer bulmasıyla birlikte halk, takip davranışlarının gerçek doğası ve kurbanların özel yaşamları üzerindeki büyük etkiler konusunda bilinçlenmiştir. İtalya'da da benzer bir durum söz konusu olmuştur. Son yıllarda, takip hakkındaki bilgi düzeyi ve farkındalık artış göstermiştir. Bu yeni ilgi, 2009'da takibin suç sayılmasıyla daha da güçlenmiştir. Bu yasa değişikliği, takip davranışlarının ciddiye alınması ve suç olarak kabul edilmesiyle birlikte halkın bu konuya daha fazla duyarlı hale gelmesine katkı sağlamıştır (De Fazio vd.,2015:3).

Israrlı takip fiilinin düzenlenmesi incelendiğinde; diğer ülkelere göre en ağır cezanın Almanya'da uygulandığı görülmektedir (Doğan, 2014:149). Avustralya'da ise bazı eyaletlerde ısrarlı takip suç olarak tanımlanmıştır. Israrlı takibin suç olarak tanımlanmadığı eyaletlerde ise siber zorbalık, siber ırkçılık, siber taciz olarak tanımlanabilecek eylemler, yasal düzenlemeler ile yaptırıma bağlanmıştır. Avusturya'nın sekiz eyaletinde suç olarak yaptırıma bağlanmıştır. Yedi eyaletinde ise hangi eylemlerin ısrarlı takip olduğu yasada açıkça ifade edilmiştir (Taşkın, 2023:119). İletişim araçları ile mağduru sürekli taciz etmek de Avusturya'da suç olarak tanımlanmıştır. İtalya, İzlanda, İspanya, Avusturalya ve Kuzey İrlanda'da siber zorbalık veya ısrarlı takip farklı düzenlemelerle yaptırıma tabi tutulmuştur. Israrlı takip eylemi Yeni Zelanda'da suç olarak tanımlanmıştır (Taşkın, 2023:107).

Israrlı takip, birçok ülkede çeşitli yollarla yasaklanmış olsa da dünya genelinde hiçbir anti-stalking yasası eleştiriden kaçamamıştır. Örneğin, ABD'de birçok anti-stalking yaptırımı, suçlunun kurbanın yaklaşan ölüm veya ciddi yaralanma korkusuna neden olmasını gerektirir (Sohn, 1994). Avustralya'da ise Queensland'in yasasının (sadece şiddet içeren bir davranışı suç kılmayı amaçlayan) istisnası dışında, kurbanın kişisel güvenliği, zihinsel veya fiziksel zarar görmesine yönelik korku veya endişe yaratma niyetini içeren bir kast gereksinimi bulunmaktadır (Dennison & Thomson, 1998). ABD yasalarına yöneltilen önemli bir eleştiri, kurbanın ölüm veya ciddi bedensel zarar korkusu yaşamasını şart koşarak, fiziksel olarak tehdit edilmese de psikolojik olarak tehdit hisseden vakaların yargılanmasını engelleyebilecekleri yönündedir. Avustralya'nın çeşitli yasalarındaki kast gereksinimleriyle ilgili olarak birçok yorumcu, birçok ısrarlı takip

vakasında kastı kanıtlamanın zorluklarını ortaya koymuştur (Sheridan & Davies, 2001). ABD'de çoğu eyaletin tüzüğünde takipçinin tehdit oluşturması veya makul bir kişiyi korkutacak şekilde hareket etmesi gerektiği bu tehdidin yazılı veya sözlü olması gerekmediğini ifade etmektedir. New Mexico ve Colorado eyaletlerinde ise ısrarlı takip failin tehdit eylemine ek olarak bu davranışını iletmesini sağlayan ek davranışı şart koşmuştur (National Institute of Justice, 1996:6) Israrlı takip Kaliforniya eyaletinde de suç olarak tanımlanmıştır. Israrlı takibin mağdur üzerinde makul derecede korku yaratması bu suçun oluşması için yeterlidir. Ayrıca Kaliforniya eyaletinde adam kaçırma suçu işlendiğinde aynı zamanda bu durumun ısrarlı takip ile birlikte değerlendirildiği ve savcının her iki suç için ayrı ayrı dava açtığı ifade edilmiştir (Kann, 2024).

Belçika'da 1998'de, İrlanda'da 1997'de, Hollanda'da 2000'de, Almanya'da ise 2007 ve Avusturya'da 2006'da yılında münhasır bir suç olarak ısrarlı takip kabul edilmiştir. Yıllardır ağır yaptırımı olan bir suç olan ısrarlı takip suçu, Türkiye'de 2022 yılında ancak suç olarak yasaya girmiştir (Parlak, 2022). En acil durum çağrılarının beşte biri ısrarlı takipten kaynaklanmaktadır. Israrlı takip kadına şiddetle mücadele başlıklarından biri olup hem Türkiye'de hem de Dünyada ciddi bir sorundur. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmış olan bir çalışmaya göre; kadın cinayetinde % 76' lık bir oranın daha öncesinde ısrarlı takibe maruz kaldığı ortaya koyulmaktadır. Kadına şiddet davalarında ise bu oran % 67'dir. Israrlı takip çok ciddi ve tehlike arz eden bir durumdur. (National Center for Victims of Crime, 2007).

İngiltere'de ısrarlı takip terimi "taciz" olarak yasal düzenleme tarafından tanımlanmamıştır. Bunun yerine, subjektif bir şekilde, bir kişinin korku veya sıkıntı yaşamasına neden olabilecek bir davranış dizisi olarak çerçevelenmiştir. Bu tanım, bu davranışların en az iki kez tekrarlanmış olması gerektiğini ifade etmektedir (Toylor vd.,2021:3). Birleşik Krallık, ABD ve Avrupa'da yürütülen takip mağduriyeti araştırmaları, takipçilerin kararlı ve istenmeyen takiplerinin, hedeflerinin günlük yaşamlarında ciddi bir aksaklığa neden olabileceğini göstermektedir. Bu durum, mağdurların telefon numaralarını ve günlük rutinlerini değiştirmeye, sosyal etkinliklerini azaltmaya, yer değiştirmeye, iş değiştirmeye ve hatta isim değiştirmeye zorlamaktadır. Bu istenmeyen takipçi davranışları, kurbanların yaşamlarında derinlemesine değişikliklere yol açarak, geniş bir yelpazede yaşam tarzı değişikliklerine neden olmaktadır (Korkodeilou,2014:1).

Israrlı takip, Kanada da Ceza Kanunu kapsamında "cezai taciz" olarak bilinmektedir. Kanada da nüfusun % 60'a yakınını içeren Kanada Tekdüzen Suç Raporlaması verilerine göre; ısrarlı takip oranının 2000'li yıllardan itibaren ilk 10 yılda artmış olduğu belirlenmiştir. Ancak

farklı bir zaman diliminde yapılan Kanada Genel Sosyal Araştırması verilerinde ise 2004-2014 yılları arasında tanıdık takipçi ve yabancı takipçi tarafından yapılan eylemde bir kısım düşüş yaşandığı belirtilmiştir. Israrlı takip mağdurlarının % 48 oranında genç bireyler olduğu (15-34 yaş) ve % 62 oranında kadınların ısrarlı takip mağduru olduğu ifade edilmiştir (Cao & Wang,2020).

Hastalık Kontrol Merkezleri, kadınların %16'sının ve erkeklerin %5'inin yaşamları boyunca takip edildiğini ve "çok korktuklarını veya failin davranışının bir sonucu olarak kendilerinin veya yakınlarının zarar göreceğine veya öldürüleceğine inandıklarını" ortaya koyan Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Anketi'ne (NISVS) sponsor olmuştur (Black vd., 2011:29).

J. Skarżyńska-Sernaglia tarafından yürütülen Polonya'daki bir araştırmada elde edilen verilere göre; ısrarlı takip mağdurlarının % 62'si, bu deneyimin hayatlarında ve sağlıklarında olumsuz bir etki yarattığını rapor etmektedir. Bu olumsuz etkiler arasında, mağdurların büyük bir kısmında görülen % 49'luk bir oranla endişe (panik ataklar, fobiler vb.) özellikle belirgindir. Ayrıca, kurbanların % 22'si uyku bozuklukları, yeme bozuklukları gibi sağlık sorunları yaşarken, % 57'si kişilerarası iletişimde değişiklikler veya sorunlar yaşamaktadır. Bu bulgular, ısrarlı takibin sadece bireyin fiziksel güvenliğini değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal yaşamını da derinden etkileyebilecek ciddi sonuçlara işaret etmektedir. Bu bağlamda, ısrarlı takibin Polonya ceza hukuku sistemine entegre edilmesinin, bu tür vakalara daha etkili müdahale olanağı sağlama ve mağdurların korunmasına yönelik önemli bir adım olabileceği düşünülmektedir (Mozgawa & Nazar, 2016:164).

Dressing vd. (2020), takip etmeyi önleyici kurallar olarak mağdurun komşularını, meslektaşlarını ve arkadaşlarını takip etme konusunda bilgilendirmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Failin ısrarlı takibine ilişkin tüm eylemlerini belgelemeleri gerektiğini hiçbir e-posta ve mesajları silmemesi gerektiğini çünkü bunların delil niteliği olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca takipçinin gönderdiği hediyeleri geri iade edilmemesi gerektiği bunların delil niteliği taşıdığı ve iade etmenin de ayrıca iletişim kurmaya yol açmaktadır. Erken aşamada polise bilgi vermek ve aynı zamanda avukattan hukuki destek alınması gerekmektedir (Dressing vd., 2020:13).

Israrlı takip faillerinin devam eden eylemleri, bazı durumlarda cinayete veya ciddi yaralanmaya yol açabilir. Güçlü eyaletlerde ısrarlı takip yasaları, doğru bir şekilde kullanıldığında trajedilere engel olabilir. Yasama organlarının, sıkı ısrarlı takip yasalarını uygulayarak, bu durumların cinayetlere dönüşmesini engelleyebileceğinin farkına varması gerekmektedir. Sadece düşük dereceli bir suç olarak gören eyaletlerde, takip suçunu daha ciddiye almak için daha uzun

hapis cezaları ve suç sınıflandırmalarının uygulanması gerekmektedir. Savcılar ve kolluk kuvvetleri, kendilerine güvenen eyalet sakinlerini korumak için gerekli "araçlara" sahip olmalıdır. Güçlü takip yasaları ve halk ile kolluk kuvvetlerinin, takip suçunun ciddiyeti konusunda eğitilmesi sayesinde, hayatlar kurtarılabilecektir (Meloy, 1998).

Gerek dünyada gerekse Türkiye'de ısrarlı takibe yönelik yasal çalışmaların geçmişi çok eskiye dayanmamaktadır. Bu kavramın Türk Hukukuna girişi 6284 Sayılı kanunladır. Geçmişi 12 yıl öncesine dayanmaktadır. Israrlı Takip fiilinin ise ayrıca bir suç olarak düzenlenmesi TCK'na girişi 12.05.2022 tarihli kanun değişikliğine istinaden eklenen TCK m.123/A ile kanuna girmiştir (Özar, 2022:1399). Edirne Adliyesinde ısrarlı takibe ilişkin dosya taraması yapılmış mevcut durumda da ısrarlı takip suçuna ilişkin ceza yargılaması yapıldığı ancak mevcut durumda henüz kesinleşen dosya bulunmadığı için tezde yer verilememiştir. Bu açıdan kaynaklar sınırlı kalmıştır.

6284 sayılı kanunun amaç ve kapsamı ısrarlı takip mağdurlarını da içermektedir. Ancak tek taraflı ısrarlı takip fiiline maruz kalan mağduru ve bu mağdurları uygulanan şiddetin nasıl olduğu ne olduğu ise açıkça kanunda ifade edilmemiştir. 2013 yılında 6284 sayılı kanuna ilişkin yönetmeliğin madde 3 tanımlar başlığının j bendi ile bu kanun kapsamında korunan kişinin tedbir kararı kapsamında şiddet mağdurunu ve varsa beraberindeki çocukları, aile bireylerini ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu kapsadığını ifade etmiştir. İlgili bu yönetmeliğin devamında ise "*Tek taraflı ısrarlı takibin aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı",* olarak açıklamıştır (Akbulut, 2014:149).

Ancak burada da bu fiillerin kaç defa işlenmesi halinde ısrarlı takibin oluşacağına yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Akbulut'a (2014) göre; baskı altında tutmak fiilinin birden fazla fiil ile tekrar etmesi yani tekrar etmesi yönünde olduğudur (Akbulut, 2014:150).

Israrlı takip, aile içi durumlarda da meydana gelebilir. Kadın ayrılmak istediğinde reddedilmeyi kabul edemeyen ve kadının ayrılmasını kabul edemeyen erkek tehdit etmeye, takip etmeye veya taciz etmeye başlar. Bu davranışı tanımlamak için "ayrılma saldırısı" terimi türetilmiştir (National Institute of Justice, 1996:1).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK POZİTİF HUKUKUNDA ISRARLI TAKİP: ÖNLEME- KORUMA

Bu bölümde 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun kapsamında mülki idari amir, kolluk kuvvetleri, hâkim tarafından verilen koruyu ve önleyici tedbirler incelenecektir. 6284 sayılı kanunla ilk defa yasal mevzuata giren "ısrarlı takip" kavramı ve 6284 sayılı kanun kapsamında şiddet türlerinin TCK ve Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK) uygulanması genel hatlarıyla değerlendirilecektir.

3.1. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun

Toplumun temel yapı taşlarından birisi de ailedir. Aile kurumu evlilik akdi ile kurulan, devletlerin ve toplumun varlığını sağlayan güçlü toplum oluşturmanın yolu güçlü bir ailenin temeliyle olmaktadır. Sağlam temelli bir aile, bireylerin birbirlerine karşı saygı ve sevgi ile iletişim kurmaları ile mümkün olur. Çeşitli nedenler ile aile içinde ortaya çıkan problemler çözümsüz hale geldiği takdirde sorunlar artarak devam eder ve bir süre sonra bu durum şiddete dönüşür. Küresel olarak mevcut düzende de karşımıza çıkan en büyük problemlerden birisi de kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddettir. Bu konunun önemine binaen de uluslararası arenada çeşitli çalışmalar yapılarak ortak hukuki metinler ortaya koyulmuştur. Türkiye'nin de taraf olarak yer aldığı bu sözleşmeler, taraf devletlere birtakım yükümlülükler ve sorumluluklar yüklemiştir. Türkiye'de de bu hususta düzenlemeler yapılarak şiddet ile mücadele hususunda çeşitli kurum ve kuruluşlar ile iş birliği esası oluşturulmuştur (Söylemez, 2022: 92).

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet, sadece Türkiye içerisinde değil tüm Dünya arenasında çözüme ulaşılması gereken ve kamuya mal olmuş olaylardır. Evlilik çatısı içerisinde görülen şiddet aynı zamanda aile grubuna da ciddi zararlar vermektedir. Türkiye'de Türk Medeni Kanunu (TMK) çatısı altında evlilik birliğinin ve ailenin korunabilmesi için düzenlemeler mevcuttur. Ancak TMK'da kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet gibi ciddi ve özel problemlerin engellenmesine dair bir düzenleme bulunmadığından ve yargılamalarında ciddi şekilde uzun sürmesine kaynaklı ortaya çıkacak problemler de göz önüne alındığında, kadına yönelik şiddet veya aile içi şiddeti bütünüyle ortadan kaldırabilmek için ayrı bir çalışma yapılması gerekmekteydi (Levent, 2019:76). Uluslararası platformda kadına karşı şiddet ilk olarak 1980'li yıllarda gündeme gelmiş ve bu konuda kadına yönelik şiddetin önlenmesi için birtakım tedbirlerin alınmasının

gerekli olduğu ifade edilmiştir. Türkiye'deki kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli ve somut adım ise 1998 yılında yürürlüğe giren "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun" dur. Her ne kadar adı içerisinde "ailenin korunması" olsa da gerekçe ve içerik itibariyle aslında kadını şiddetten korumayı amaçlamaktadır (Şener, 2011:4).

Globalleşen dünyada 20. yy sonlarına doğru aile içi şiddetin önlenmesi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik ceza politikaları benimsenip uluslararası arenada çeşitli düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Türkiye'de bu gelişmelere takriben TMK, TCK ve Anayasa da değişiklikler yapılmaya başlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik yapılan *4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun* yetersiz kalması sonucunda *Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi*) ve 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve yürürlüğe girmiştir (Özkan, 2017:535).

4320 sayılı kanun Türkiye'de aile içindeki şiddetin önlenmesine ilişkin yürürlüğe giren ilk kanundur. Kanunun amacı ve kapsamı incelendiğinde aralarında geçerli ve resmi bir evlilik bulunan eşleri ve çocukları, evli olmalarına rağmen aralarında mahkeme nezdinde ayrılık kararı verilmiş eşleri ve aynı çatı altında yaşayan başkaca aile bireylerini kapsayan dar kapsamlı olan bir kanundur (Tellioğlu, 2021:2). Evlilik dışı birlikteliklerin artması ve evlilik dışı birlikteliklerde aralarında bir bağ bulunmasa bile şiddet mağduru kadının özel olarak korunmasını gerektiren yeni bir kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur (Ünal, 2022: 32).

Bu kanun amaç ve kapsam açısından da zamanla ortaya çıkan şiddetin önlenmesine ilişkin ihtiyaçları karşılayamamış olması nedeniyle *"6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"* ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin maddelerin bulunduğu *"Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği"* mevzuatımızda yürürlüğe girmiştir (Arıkan, 2022:107). 6284 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 4320 sayılı kanunda yer alan evlilik birliğinin aranmasına ilişkin koruma tedbiri verilmesine yönelik düzenleme terk edilmiştir (Özgül-Kalafat, 2019: 76).

4320 sayılı kanunda uygulamada yeknesaklık bulunmayan ancak 6284 sayılı kanun ile birlikte gerçekleşen önemli kazanımlardan biri şiddete maruz kalan tüm kadınların, boşanmış veya evli yahut ayrı yaşayan, partneri tarafından veya dini nikahlı eşi tarafından şiddete maruz kalan tüm kadınları kapsayan bir kanun olmasıdır (Gündoğmuş, 2020:115).

Türkiye'de bu konuda yapılan en önemli yasalardan biri de 6284 sayılı kanundur. Söz konusu kanun şiddet mağdurlarına ilişkin koruyucu tedbirler ve şiddet fiilini işleyene yönelik önleyici tedbirler hususunda şiddetin önlenmesini sağlamak, şiddet mağdurunu korumak ve şiddete maruz kalmış mağdurlar üzerindeki etkilerin giderilmesini sağlamaya çalışmaktır (Söylemez, 2022: 93).

3.1.1. 6284 Sayılı Kanuna Genel Bakış

6284 sayılı kanunun tanımlar başlıklı 2. Maddesinin a bendinde bakanlık olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yer almaktadır. 6284 sayılı kanun ev içi şiddeti de tanımlamış ve bu tanıma göre; şiddete maruz kalan kişinin şiddet uygulayan ile birlikte aynı haneyi paylaşması veya paylaşmasa dahi aynı aileye mensup olan kişilerle arasında yaşanan her türlü ekonomik, cinsel, psikolojik, fiziksel şiddeti ifade etmiştir. 6284 sayılı kanun kapsamında gerekli koruyucu ve önleyici tedbirleri Aile Mahkemesi Hâkimi almaktadır. Kanun kapsamında kadına yönelik şiddette tanımlanmış ve bu tanıma göre; kadına sadece kadın olduğu için ayrımcı bir tutum ile her türlü insan hakkı ihlallerine yol açan kanunda yer verilen her türlü şiddet olarak tanımlanan davranışı ifade etmiştir. Kanun kapsamında şiddet olarak tarif edilen davranışları ve tutumu uygulayan ve bu davranışları uygulama tehlikesi bulunan kişiler olarak şiddet uygulayan tanımı kullanılmıştır (6284 Sayılı Kanun, 2012).

6284 sayılı kanunun 1. Maddesinde amacının *şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek* olduğu ifade edilmiştir (6284 Sayılı Kanun, 2012). Israrlı takibe maruz kalan kişi din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın ve cinsiyete bakılmaksızın 6284 sayılı kanundan yararlanabilir. Ayrıca ısrarlı takip mağdurunun 6284 sayılı kanundaki koruyucu ve önleyici tedbirlerden yararlanabilmesi için ısrarlı takibin TCK'da suç olarak düzenlenmiş olması aranmamaktadır (Tellioğlu,2021:20). Şiddet mağduru kadınlara yönelik erkek şiddetini tanımlamak üzere en yaygın kullanılan kavram kadına yönelik şiddet kavramıdır (Nuhoğlu & Demiröz, 2020: 157). Şiddet uygulayan kişiler, şiddete maruz kalan kişinin arkadaşı, eşi, yakınları, çocuğu olabileceği gibi tanımadığı kimseler de olabilmektedir (Tarkan, 2021:96). Şiddet, erkeklik ve kadınlık olarak ele alınıp toplumumuzda bu haliyle kabul görmek ve toplumumuzda kadına şiddet gösteren erkeğin bu davranışı normal görülmektedir (Lundgren, 2012:8). Bu bakış açısını önleyebilmek için kanunda alınan tedbirler incelendiğinde bu kanun mağduru korumak, şiddetin

önüne geçebilmek ve şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan tedavi etmek amacıyla yapılmıştır. Bu kanun kapsamında kadına yönelik şiddeti önlemek için alınan tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz (Madde1/ 2/ ç).

3.1.2. Kadına Yönelik Şiddet ve Şiddet Kavramlarının Tanımlanması

Türk Medeni Kanunu (TMK)'da ailenin korunmasına ilişkin birtakım düzenlemeler bulunsa dahi bu düzenlemeler etkin bir koruma sağlamamaktadır. TMK'da doğrudan ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine özgü hükümler olmadığı ve mahkemelerin de iş yoğunluğu sebebiyle yargılamaların uzaması düşünüldüğünde hem bu süreci hızlandırmak hem de kadına şiddeti önlemek ve zararları telafi etmek için ayrıca bir düzenlemeye ihtiyaç vardı (Tuna, 2021:53). Kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin Türk hukukundaki ilk yasal düzenleme 14 Ocak 1998 tarihli 4320 sayılı kanundur. Kadın örgütlerinin 1990'lı yıllarda yürüttüğü kampanyalar ve uluslararası sözleşme olan Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Beyannamesi (CEDAW)'a Türkiye'nin üye olması bu kanunun yürürlüğe girmesine sebep olmuştur. 4320 sayılı kanunun uluslararası kaynağını Pekin Eylem Platformu temsil ederken 4320 sayılı kanunun gerekçesinde belirtildiği üzere; ulusal dayanağını da Anayasa'nın 41. maddesi temsil etmektedir (Kaplan, 2020:40).

4320 sayılı kanun kadını bir birey olarak kabul etmemekle birlikte aileyi koruduğu ve kadına karşı şiddeti önlemek üzere hükümler içermediği ve uygulanmasına ilişkin usul hükümlerinin belirgin olmaması nedeniyle sivil toplum kuruluşları ve doktrin tarafından eleştirilmiştir (Öztürk, 2017:4).4320 sayılı kanunun günümüz ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olması 6284 sayılı kanunun yasa tasarısında gerekçe gösterilmiştir. 14 Ocak 1998 tarihinde kabul edilen 4320 sayılı kanun yürürlükten kaldırılarak 8 Mart 2012 yılında 6284 sayılı kanun kabul edilmiştir (Kahveci, 2019:3). Hızlı ve etkin şekilde tedbirlerin alınması şiddeti önlemede ve doğabilecek zararların en aza indirgenmesi veya zararın telafi edilmesinde önemli rol oynamaktadır. 4320 sayılı kanunda tedbirler sadece hâkim tarafından verilebileceği düzenlendiği için uzun yargılama süreci zararların artmasına yol açabilmekteydi.

Bu sebeplerle 6284 sayılı kanunun gerek hâkim gerekse mülki amirin tedbir kararı alabilmesini mümkün kılmakta hatta gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tedbir kararını kolluk amirinin alabileceğine ilişkin düzenleme getirmiştir (Tuna, 2021:54). 6284 sayılı kanun

kapsamında yer alan mağdurların ve şiddete uğrayan kadınların şiddetin etkilerinden ve şiddetten korunabilmesi ve tekrar şiddetin uygulanmasını engelleyebilmek için şiddet uygulayana yönelik bir takım caydırıcı tedbirlerin alınma gerekliliği vardır (Kahraman, 2019:39).

6284 sayılı kanun ülkemizin de tarafı bulunduğu uluslararası sözleşmeler nezdinde kadın erkek eşitliğini esas alarak temelinde insan hakları olan düzenlemeleri esas alarak düzenlenmiştir. Kadına yönelik şiddet sırf kadın olduğu için eşitsizliği ve ayrımcılığın görünümlerinden biri olarak karşımıza çıkar. Bu sebeple kanunun 1. Maddesi *"Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir*." denilmektedir (Kaplan, 2020:75).

6284 sayılı kanundan şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, aile bireyleri, çocuklar ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları yararlanmaktadır (Bölükbaşı, 2014:9). 6284 sayılı kanun tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını da korumaktadır. Israrlı takip kavramı 6284 sayılı kanunun uygulama yönetmeliğinin altıncı maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır "*"Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı ifade eder (Uyg. Yön. md. 3/1-ş).*" Kanunun bu hükmünden anlaşılacağı üzere bu kanunla sadece aile içi şiddet mağdurları veya şiddete tehlikesi altında olan kişiler aile bireyleri, çocuklar, aynı zamanda bir başkası tarafından ısrarlı takibe maruz kalan kişilerin de korunacağı anlaşılmaktadır. Israrlı takibin nasıl ve ne şekilde gerçekleştiğinin hiçbir önemi bulunmamaktadır. Burada önemli olan ısrarlı takibe maruz kalmış olan kişinin üzerinde şiddet baskısı olması mağdurun üzerin de tedirginlik yaratması ve mağdur da ciddi şekilde endişe ve korkuya yol açması ve eylemlerle mağdurun günlük hayatını idame ettirebilmesi için kendi rutinlerini yerine getirmede mağdurun zorlanması gerekmektedir (Songu ve Emir, 2020:1159).

6284 sayılı kanun çocuklar, anne ve baba haricinde kalan yardımcıların, hısımların korunabilmesinin şartı diğer aileden olan bireylerle aynı evde yaşıyor olmasına bağlanmıştır. Aynı çatı altında yaşamak şartı aynı evde başkasının otoritesi güdümünde veya evin bahçesindeki evin yardımcısı konumunda olan çalışanların da evde yaşadığı kastedilmesidir. Diğer açıdan aynı evde yaşamayan hısımların örneklemek gerekirse kızına şiddet uygulayan damadından kızını korumak isteyen, şiddete maruz kalma ihtimalinin olması halinde bu kanun kapsamında korunamayacağı

düşünülebilir. Ancak bu kimselerde aile bireyleri sıfatıyla 6284 sayılı kanundan yararlanmasalar dahi tek taraflı sıralı takip mağduru statüsünde korunmaları mümkündür. Anlaşılacağı üzere; bu kanunun uygulanması Yönetmeliği'nde tek taraflı ısrarlı takip olarak tanımlanmaktadır. Aynı evde yaşamasa dahi kızını damadından korumak isteyen anne ve babanın kızına evini açması ve kanun maddesinde tanımlanan fiillerin maruz kalıyorsa bir şiddet tehdidi altındaysa tek taraflı ısrarlı takip mağduru statüsünde olarak bu kanun kapsamında korumadan yararlanabilirler (Bölükbaşı, 2014:15). Bu kapsamda önemli olan "ev halkı" kavramının bir arada yaşama şartıyla birlikte incelenmiş olmasıdır (Velidedeoğlu & Feyzioğlu 1979:1979). 6284 sayılı kanun kapsamında erkeklere ilişkin koruma daha sınırlı olmakla birlikte erkekler, tek taraflı ısrarlı takip mağduru olmaları veya aile bireyi olmaları halinde kanun kapsamında korunacak kişiler arasında yer alır (Kökdemir, 2020:74).

Kanun şiddet tanımı üzerinden giderek şiddet uygulayan ve şiddet mağduru olan kişileri ayrı ayrı tanımlamalarına yer vermiştir. Özellikle uygulamada tedbir kararlarında fazlaca karşılaşılan ve çoğu zaman yargılama süreçlerinde de hak ihlallerine neden olan şiddet tanımına bakıldığında; davranış ve tutumlarında şiddet uygulaması tehlikesi bulunan veya uygulayan kişi olarak ifade edilirken şiddet mağduruysa kanundaki tabir edilen davranış veya şiddet tutumlarına dolaylı veya doğrudan maruz kalan veya maruz kalma tehlikesi olan kişidir. Şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi altında bulunan kişi olarak ifade edilmektedir. Şiddet uygulayan kişi ve şiddet mağdurunu geniş bir şekilde kapsamlı olarak tanımlayan kanun mevzuatta yer verilen tedbirlerin daha geniş anlamda geniş bir çevreye uygulanmasını sağlayarak kadına karşı şiddetin ve aile içi şiddetin önüne geçmeyi ve hatta bu hedefe yaklaşılmasını amaçlamaktadır (Değirmencioğlu, 2023:300).

3.2. 6284 Sayılı Kanunda Yer Alan Tedbirler

6284 sayılı kanunda şiddet uygulayan ve korunan kişi açısından birtakım tedbirler yürürlüğe girmiştir. Bu tedbirlerin bazıları 4320 sayılı kanunda yer almayıp 6284 sayılı kanunla birlikte ilk kez düzenlenmiştir (Öztürk, 2017:8). Ayrıca 6284 sayılı kanun sadece önleyici tedbirlere değil koruyucu tedbirlere de yer vermiştir (Kandemir, 2018:109).

Mağdurun uğrayacağı telafisi mümkün olmayan zararların engellenmesi ve hak ihlallerini engelleyebilmek için kanunun nasıl ve ne şekilde uygulanabileceğinin çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu tedbir kararları açısından yapılacak en ufak bir hata dahi sonradan ortadan kaldırılamayacak sonuçların meydana gelmesine neden olabilmektedir (Özgül-Kalafat, 2019:96).

6284 sayılı kanun özellikle aile içi şiddeti engellemek ve önlemek amacıyla önemli hükümlere yer vermiştir. Bu kanun ile sadece Aile Mahkemelerine değil kolluk amiri ve mülki idari amire de yetki verilmiştir. Bunun sebebi ise uygulanacak tedbirler açısından etkili ve ivedi şekilde karar alınmasını sağlamaktır. Buradaki en önemli husus ise insan hakları temelinde kadın ve erkek eşitliğini sağlamak; süratli, etkili ve adil şekilde sosyal devlet ilkesi uyarınca şiddet uygulayan ve mağdur açısından insan onuruna yakışır uygulanacak tedbirleri sağlamaktır (Arıkan, 2022:107).

3.2.1. Koruyucu Tedbirler

6284 sayılı kanunda hem önleyici hem de koruyucu tedbirlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Bu kanuna göre; hâkimler hem önleyici tedbir hem de koruyucu tedbir kararlarının tamamı hakkında karar verebilirken, ilin mülki amirleri ise olaya ilişkin gecikmesinde sakınca bulunabilen hallerde, birtakım koruyucu önleyici tedbir kararlarını verebilir. Hâkimin vermiş olduğu tedbir kararı bir yargı kararı iken mülki amirin verdiği tedbir kararı ise idari koruma tedbiridir. 6284 sayılı kanunun üçüncü maddesi incelendiğinde; mülki amire ilişkin verilen kurucu tedbir kararları ve yine dördüncü maddesi incelendiğinde hâkimin verebileceği koruyucu tedbir kararları bulunmaktadır (Tellioğlu, 2021:5).

Şiddetle etkin şekilde mücadele edebilmek için konunun önemine binaen yapılan çalışmaların kurumsal nitelikte olması önemlidir. Ancak o konuda hem yargı hem de yürütme erkinin yetkili ve görevli olması uygulamada bazı problemleri beraberinde getirecektir. Şöyle ki bu derece önemli bir konuda her iki tarafın da önüne gelen bir konuda topu diğerini atması veya şiddet mağdurlarını diğer tarafa yönlendirmesi gibi durumlarla karşılaşılabileceği gibi yine aynı konuda her iki taraftan da iki farklı karar alınabilmesi mümkün olacaktır. Yine kamuoyunda karşılaşabilecek tepkiler beraberinde görevi ihmal suçlamalarıyla karşı karşıya kalmamak için olur olmaz her müracaatta bir takım tedbir kararlarının verilmesine sebep olacaktır (Uğur, 2012:350).

3.2.2. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Mülki İdari Amirler Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler

6284 sayılı kanunun üçüncü maddesinde mülki idari amirlerin alabileceği tedbir kararları düzenlenmiştir. İlk kez koruyucu tedbirler 6284 sayılı kanun ile yürürlüğe girmiştir. Bu tedbirler

mağduru korumak amacıyla mülki amir, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk ve hakim tarafından mağduru korumaya yönelik alınan tedbirlerdir (Bölükbaşı, 2014:47).

6284 sayılı kanunda mülki idari amirlerin vermiş olduğu koruma tedbirlerine ilişkin "çocuklara ilişkin kreş imkânı", "Hayati tehlikesi bulunması halinde re'sen veya ilgilinin talebi üzerine geçici koruma altına alınması", "geçici maddi yardım", "barınma yerinin sağlanması", "mağdura yönelik hukuki, psikolojik, mesleki, sosyal anlamda rehberlik danışmanlık hizmetinin verilmesi" gibi tedbirler şiddete maruz kalan bireye yönelik ilk aşamada uygulanacak tedbirler olarak yer verilmiştir. Şiddet mağduru kişiyi korumak amacıyla mülki idari amirlerin vermiş olduğu tedbir kararları mağdurun lehine yapılan başvurulardan en hızlısı olarak değerlendirilebilir (Balkan, 2019:184).

Bu tedbirlerin hepsi şüphesiz şekilde önem taşımakla birlikte özellikle mağdura barınma yerinin sağlanması ve mağdura geçici olarak da olsa maddi yardımın yapılması, mağdurun geçici olarak koruma altına alınması, olayın oluş şeklinde hayati açıdan daha fazla öneme sahiptir (Yağcıoğlu, 2017:934).

3.2.3. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbirler

6284 sayılı kanunun dördüncü maddesinde hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbirlere yer verilmiştir. Bu tedbirler, şiddete uğrama tehlikesi altında bulunan veya şiddete uğrayan kişilerin güvenliğinin sağlanması ve korunması amacıyla ve sınırlayıcı olmamak üzere sayılmıştır. Hâkim somut olayın özelliğine göre bir veya birden fazla tedbire karar verebilir.

Bu tedbirlerin başında iş yerinin değiştirilmesi kararı vardır. Şiddet mağduruyla şiddet uygulayan aynı iş yerinde çalıştığı takdirde hâkim, 6284 sayılı kanunun uygulama yönetmeliğinin 13. maddesine göre korunan kişinin iş yerini değiştirmesi talebi bulunması halinde veya çalışmış olduğu iş yerinin il dışında veya il içinde çalışma yerini değiştirmesi kararını verebilir. Somut olayın özellikleri incelendiğinde, eğer gerekirse şiddet uygulayan kişinin de iş yeri değişikliğine hâkim karar verebilmelidir (Öztürk, 2017:12).

Ancak işverenin başka bir iş yerinin bulunmaması halinde, kanunda bir tedbir alabileceği yönünde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu maddenin uygulanması işverenin birden fazla iş yerinde bulunması halinde mümkün olabilecek bir tedbirdir. Bu bağlamda böyle bir durum gerçekleştiği takdirde kanunun beşinci maddesinin birinci fıkrası c bendinde mağdurun bulunduğu

yere şiddet uygulayan veya şiddet uygulama tehlikesi bulunan kişinin yaklaşmasını önleyici bir tedbirin olması çoğu zaman yeterli olacaktır. İşverenin başka bir ilde veya ilçede iş yerinin olmaması ve mağdurun da hayati tehlikesi olması halinde özelliklerine göre mağduru "Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" kapsamında mağdurun iş yerinde koruma altına almak gerekecektir (Kahraman, 2019:59).

Bir diğer koruma tedbiri ise şiddet mağdurunun evli olması halinde mağdurun ayrı yerleşim yeri belirlenebileceği hususunu düzenlenmiştir. Bu tedbirden yararlanılabilmesi için şiddet mağdurunun evli olması gerekmektedir. Bu tedbir, sadece aile içi şiddet mağduru kadın veya koca için uygulanabilir. Birlikte yaşayan ancak evli olmayan kişiler bu tedbir dışındadır. Eşlerin bir arada yaşamıyor olmaları bu tedbirin verilmesine engel teşkil etmemektedir (Gürer, 2021:39).

6284 sayılı kanunda bir diğer tedbir ise kişinin kimlik bilgilerini değiştirmesidir. Hâkim, şiddet mağduru hususunda başkaca bir önlemle tehlikenin giderilebilecek olması noktasında kanaat getirmediği takdirde ve bu tehlikenin önlenebilmesi için diğer tedbirlerin etkisiz kalacağı kanaatine varması halinde 5726 sayılı tanık koruma kanununun 195. maddesi hükümlerine istinaden şiddet mağdurunun kimlik bilgilerini, diğer resmi bilgi ve belgelerinin değiştirilmesine ilişkin koruyucu tedbir kararı verebilir. Gerek hukuki gerek sosyal hayatına ilişkin tüm bilgi ve belgelerin bu haliyle değişecek olup diğer koruyucu olan tedbirlere istinaden mağdurun hayatını köklü şekilde değiştirip, hayati tehlikeden kurtarabilecek olsa dahi psikolojik açıdan mağduru etkileyebilecek gelişmelere gebedir. Bu tedbir 6284 sayılı kanuna ilişkin koşullarla sıkı sıkıya bağlıdır (Kahraman, 2019:82).

Aile konutu şerhi verilmesi hususu koruyucu tedbirler arasında düzenlenmiştir. Bu tedbir aslında Evlilik Birliği'nin korunması hususunda Türk Medeni Kanunu 194. maddesi ile birlikte genel bir hüküm olarak kanunda yer almaktadır. Kanun koyucu özellikle 6284 sayılı kanunda yer alan şiddet mağduru eşin tapu önündeki kanuni haklarını korumaktır (Günay, 2012:658).

3.2.4. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Kolluk Tarafından Verilen Tedbir Kararları

Somut olayın özelliklerine göre şiddet gerçekleştiği zaman diliminde şiddetin içeriğine ilişkin risk faktörleri göz önüne alındığında tedbir kararına ilişkin yapılan başvurular ve bu

başlıklar hakkında karar verilmesi anlamında birtakım gecikmelere sebep olabilir. Bu gecikmeler şiddete maruz kalan o kişi için telafisi imkânsız mağduriyetlere yol açabilir. Mağduriyetleri engellemek amacıyla kolluğa da koruyucu tedbir verme yetkisi tanınmıştır. Kaldı ki şiddete maruz kalan veya şiddete uğrama tehlikesi altında olan bir kimse ilk olarak kolluk birimlerine başvuru yapmaktadır. 6284 sayılı kanunda bu bağlamda polise ve jandarmaya önemli yetkiler tanımıştır. Bu bağlamda acil durumlarda kolluk mülki amiri veya mahkeme kararı aramaksızın tedbir almakla sorumludurlar (Mor Çatı Sığınma Vakfı, 2014:22).

2018 yılında Mor Çatı'ya başvuran kadınların kayıtlarında, kadınların başkaca kurumlardan aldıkları hizmetlere ilişkin 317 kayıt içerisinde en yoğun talep kolluk kuvvetlerine yapılmıştır (Tuna, 2021:10). 6284 sayılı kanun kapsamında kolluk tarafından verilebilecek tedbirler uygun barınma yerinin sağlanması, geçici koruma altına alma tedbirleridir. İlgili kolluk amirinin tedbir kararı verebilmesi için gecikmesinde hangi durumun sakınca bulunan hal olduğuna ilişkin bir tanım da yapılmamıştır. Burada somut olayın özelliğine bakılarak gecikmesinde sakınca olup olmadığı değerlendirilerek tespit edilebilir (Günay, 2012:663).

Kolluk amiri tedbir kararı verip uyguladıktan sonra bu kararı yerine göre hâkim veya mülki idari amirin onayına sunmak zorundadır. Hâkim onayına sunulan karar 24 saat içerisinde onaylanmadığı takdirde veya mülki amire sunulan tedbir kararı 48 saat içerisinde onaylanmadığı takdirde tedbir kararları kendiliğinden sona ererek ortadan kalkar (Balkan, 2019:189).

Ölümle karşı karşıya kalan mağdurun cuma akşamı mesai saatleri dışında kolluğa başvurması ve mağdurun geçici koruma altına alma tedbirinin uygulanması halinde bu kararın mülki amire sunulması ve onaylanma süreci 48 saat olması veyahut hakime sunularak 24 saat içerisinde onaylanmaması halinde tedbirin kendiliğinden ortadan kalkacağı gözetilerek hafta sonuna ilişkin verilen tedbirlerin ortadan kalkmasını önlemek amacıyla yönetmeliğin 29. maddesinde "*sürenin bitiminin resmi tatil veya hafta sonuna rastlaması halinde, sürenin takip eden ilk iş günü sona ereceği"* düzenlenerek kapsam altına alınmıştır (Tuna, 2021:52).

3.2.5. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Hâkimin Verebileceği Önleyici Tedbir Kararları

6284 sayılı kanunda bulunan koruyucu tedbirler genellikle şiddete uğrama tehlikesi altında bulunan kadın ve çocuklar veya ısrarlı takip mağdurları veyahut şiddete uğrayan aile bireyleri için koruma amaçlı düzenlenmiştir. Önleyici tedbirler, genellikle şiddet uygulama

ihtimali bulunan veya uygulayan kimseler için düzenlenmiştir. Koruyucu tedbirler, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları ve aile bireyleri için düzenlenirken; önleyici tedbirler ise şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali bulunan kişiler için düzenlenmiştir (Gürer, 2021:33).

6284 Sayılı Kanun kapsamında hâkimin şiddet uygulayana ilişkin verdiği önleyici tedbir kararları yer almaktadır. 6284 Sayılı Kanunun uygulama yönetmeliği madde 17' de yer alan önleyici tedbir kararları aşağıda yer almaktadır:

- *Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması*
- *Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi*
- *Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması*
- *Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması*
- *Gerekli görülmesi halinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin haller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması*
- *Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi*
- *Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi*
- *Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi*
- *Silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi*
- *Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması halinde, hastaneye yatmak dahil, muayene ve tedavisinin sağlanması*
- *Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması,*
- *(2) Hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verebilir.*

- *(3) Şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan veya katkıda bulunan kişi ise hâkim, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir. Tedbir nafakasının tahsiline ilişkin hususlar 43'üncü maddedeki usul ve esaslara göre yerine getirilir.*

Hâkim bu kanun kapsamında önleyici tedbirlerden birini veya birkaçını ya da benzer tedbirlere aynı anda karar verebilir. Hâkimin vereceği kararlar, bu tedbir kararlarıyla sınırlı değildir. Hâkim kendi takdir hakkını kullanarak başka tedbir kararları da uygulayabilir (Dalkır Kahveci, 2019:92). Hâkimin önleyici tedbir kararı verebilmesi için şiddet uygulama tehlikesi veyahut şiddet uyguladığına ilişkin birtakım olguların bulunması gerekmektedir. Burada hakimin her olayın özelliklerine göre tedbir kararı uygulaması gerekecektir. Ancak hakim olayın oluş şekline göre karar verdiği taktirde kanunun amacını aşan husus oluşacağını öngörmesi gerekmektedir (Arıkan, 2022:127).

3.2.6. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Kolluk Amiri Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbirler

6284 Sayılı kanunun 5. maddesinde "*Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde hâkimin onayına sunar. Hâkim tarafından yirmidört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar*."

Yukarıda izah edilen birinci fıkranın *(a), (b), (c) ve (d)* bentleri şunlardır:

a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

Hukuk alanına getirilen önlemler ve tedbirlerle tam anlamıyla şiddeti önlemek mümkün değildir. Kadına yönelik şiddet sadece kadın sorunu olmamakla birlikte evin içerisinde önlenemeyen şiddet çocukların gelişiminde olumsuz etki yaratmakta ve bu durum okulda şiddet ortamının oluşmasına sirayet etmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları arasındaki toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin eğitimlerin arttırılması, şiddetle mücadele konusunda olumlu sonuçlar ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Şiddet sadece kadın problemi olmamakla birlikte toplumun genelini ilgilendiren bir sorun olarak ciddiyetle ele alınmalıdır (Moroğlu, 2012:379).

3.2.7. Tedbir Kararları Yerine Getirilirken Kolluk Tarafından Dikkat Edilecek Durumlar

6284 sayılı kanun kapsamında kadına yönelik "koruyucu tedbir kararı" verilmesiyle birlikte kolluk birimlerince şiddet mağduruna tedbire konu problemin veya tehdidin devam edip etmediği hususunda devriye esnasında kontrol veya telefon ile aranarak sorulabilir. Mağdur, eğer kadın ise kendisini rahat ifade edebilmesi için mümkünse kadın kolluk görevlisi ile görüşmesi sağlanmalıdır. Şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi, tedbir kararına aykırı hareket ettiği tespit edildiği takdirde derhal tutanak tutularak bu durum Cumhuriyet Savcılığına bildirilir. Evden uzaklaştırma kararı bulunan şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişinin konutta olduğu tespit edilirse konuttan uzaklaşması ihtar edilir. Şiddet mağduru uzaklaştırma kararı istemiş ve sonradan vazgeçmişse bu durumda açıkça uzaklaştırma kararı alınan Şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişinin evde kalmasını beyan etse de bu durum tutanağa geçirilerek tedbir kararı veren yetkili merciye başvurmaları söylenir ve şahsın evden uzaklaşması söylenir. Taraf uzaklaşmak istemezse durum Cumhuriyet Savcısına bildirilerek talimatları doğrultusunda hareket edilir (İçişleri Bakanlığı, 2013).

6284 sayılı kanun kapsamında önleyici ve koruyucu tedbir kararlarını verme yetkisi Aile Mahkemesi hâkimindedir. Koruyucu tedbir kararlarını verebilmek için belge veya delil aranmaz. 6284 sayılı kanunda yer alan önleyici tedbir kararlarında delil veya belge aranmayacağına dair hükme yer verilmemiş olup, bu durum şiddet mağduru kadının etkin şekilde korunmasına engel teşkil edecektir. Bu kararlar kanunun amacına uygun şekilde hızlı olarak verilmelidir (Topgül & Kol,2021:152). 6284 sayılı kanun kapsamında önleyici veya koruyucu tedbir kararlarına ilişkin itiraz yolu açıktır. Bu kararlara tebliğ veya tefhimden itibaren 2 hafta içinde Aile Mahkemesi'ne itiraz edilebilir (Kökdemir, 2020:143).

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin 2020 yılında, "Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları" istatistik oluşturulması amacıyla rapor olarak düzenlenmiştir. Bu rapora göre; 2019 yılında adli yardıma başvuranların toplam sayısı 13795'tir. 6284 sayılı kanun kapsamında ise yapılan başvuru sayısı 2.842'dir Adli yardım kapsamında incelenen dosya sayısı 1253 olarak belirtilmiştir. Bu başvuruların 12.101'i kadınlar tarafından yapılmıştır. 1253 tedbir kararından 393 kararın aynı günü, 130 kararın 2 gün sonra, 117 kararın 3 gün sonra, 45 kararın 4 gün sonra, 20 kararın 5 gün sonra, 15 kararın 7 gün içinde, 40 kararın 7 günden fazla sürede verilmiş olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 1253 dosyadan 920 tedbir kararında tarafların evli olduğu, 38 tedbir kararında eski eş olduğu, 21 tedbir kararında ise aynı aile içindeki bireye karşı tedbir kararı verildiği belirlenmiştir. 15 tedbir kararında ise tarafların devam eden veya eski ilişkisinin bulunduğu, bu ilişkilerin dini nikahlı eş, eski nişanlı, sevgili vs. olarak tanımlanmış) olduğu belirlenmiştir. Tedbir kararlarına ilişkin sadece 3 dosyada taraflar arasında ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddetin en yoğun olduğu yer ev içinde uygulanan ve % 92 oranında eşi tarafından uygulanan şiddet olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre % 2 oranında aile bireylerinin şiddet uyguladığı, % 4 oranında eski eşin şiddet uyguladığı belirlenmiştir. Tedbir kararlarının kabul veya ret oranında ise 1218 dosyada tedbir kararı kabul edilmiştir. Bu dosyalardan 35'inde ise tedbir taleplerinin reddedildiği belirlenmiştir. Ret kararlarındaki gerekçe ise *" Yetkili mahkemeye gönderme ve tedbir süresinin dolmadığı "* ifade edilmiştir.

Öte yandan 1253 dosyadan % 78 oranındaki kararların "yaklaşmama kararı" olduğu belirlenmiştir. 27 dosyada ise 6284 sayılı kanun madde 5/1-ç "*çocuklarla ilgili kişisel ilişki kurma kararı varsa kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması veya kişisel ilişkinin sınırlandırılmasına ya da kaldırılmasına"* ilişkin karar verdiği belirlenmiştir. 1253 dosyanın 450'sinde ise 6284 sayılı kanunun Madde 5/1-d*) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması* şeklinde tedbir kararlarının verildiği belirlenmiştir. Bu maddeden şiddet mağduruna tedbir kararı verilmesi % 36 olarak belirlenmiştir. 456 dosya da ise 6284 sayılı kanun *Madde 5/1-e) "Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi"* tedbir kararı verildiği belirlenmiştir.

1253 tedbir kararında 6284 sayılı kanunun *madde 4/1-a) İşyerinin değiştirilmesi* tedbirine incelenen 1253 tedbir kararının sadece 1 tanesinde bu madde kapsamında tedbirin mevcut olduğu belirlenmiştir. *6284 sayılı kanunun madde 4/1-b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim*

yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi" tedbir kararının 1253 tedbir kararında bu tedbire rastlanmadığı belirleniştir. "*6284 sayılı kanunun madde 4/1-c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması"* tedbir kararına rastlanılmadığı belirlenmiştir. *"6284 sayılı kanunun madde Madde 4/1-ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi" tedbirinin* 1253 dosyadan sadece 1 dosyada bu madde kapsamında koruyucu tedbir kararı verildiği belirlenmiştir.

1253 dosyadan 910'unda ise 6284 sayılı kanunun *Madde 5/1-f)" Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi"* tedbiri verildiği belirlenmiştir. Bu tedbir kararı diğer tedbir kararlarına nazaran en sık verilen tedbir kararı olup kararların % 73'ünü teşkil etmektedir. 227'sinde 6284 sayılı kanunun *Madde 5/1- g) "Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi"* kararının verildiği belirlenmiştir. 51'inde 6284 sayılı kanunun *madde 5/1-ğ" Silah taşıması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi*" şeklinde tedbir kararının verildiği görülmüştür. Dosyaların 150'sinde ise 6284 sayılı kanunun *"Madde 5/1-h) Korunan kişilerin bulundukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların bulundukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması"* maddesine göre tedbir kararının verildiği belirlenmiştir. Dosyaların 28'inde 6284 sayılı kanunun *5/1-ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması"* maddesine göre tedbir kararının verildiği belirlenmiştir (İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2020).

3.3. TCK ve CMK Açısından 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

2005'te yürürlükten kalkan eski TCK'da taciz, tecavüz gibi cinsel şiddeti barındıran suçları kadına yönelik eylemler olarak değerlendirmemekteydi. Cinsel şiddeti barındıran suçları, toplumun adabını ve ahlakını rencide etmesi olarak görmekteydi. Ancak 2005 yılından sonra yürürlüğe giren yeni TCK'da cezalar artırılarak, cinsel suçlar da öncelikle korunması gereken değerin toplumun ahlakından ziyade kadının vücut bütünlüğü ve kendisi olarak kabul görmektedir. Yine 2005 yılında yürürlüğe giren TCK'da evlilik içindeki ırza geçme, ilk defa suç olarak

düzenlenmiştir. Yeni yasada cinsel özgürlüğe karşı suçlar başlıklı bölümde çocuklar cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel saldırı ve cinsel taciz olarak başlıklar halinde ele alınmıştır. Yine mağdurun iş yerindeki veya eğitim kurumunda aile içinde uğramış olduğu tacizi veya tecavüzcü cezalandırıp ayrıca mağdur bu durumdan dolayı işsiz kalmışsa veya eğitim yerini terk etmişse ya da ailesinden ayrılmak zorunda kalmışsa, bu durumda verilecek cezada artırım yapılması düzenlenmiştir. TCK aile içindeki şiddeti ve kötü muameleyi cezalandırmakta ve aile hukukundan kaynaklanan sorumlulukların yerine getirilmemesini de suç saymaktadır (Oktay, 2015:104).

Cezaların amacı hem kamuyla hem de kişilerle ilgili olup kişilerin haklarını ve özgürlüklerini, toplumdaki barışı, huzuru ve kamu sağlığını, güvenliği, düzeni, suç işlemeyi önlemek ve hukuk devletini korumaktır. Kadına karşı şiddetin önlenmesinde TCK'nın rolü büyüktür. Ankara'da bulunan Cumhuriyet Başsavcılığında aile içi şiddet suçlarını soruşturma bürosundaki verileri istatistiksel çalışma olarak incelenmiştir. Bu verilere göre şiddete maruz kalmış olan mağdurlara karşı en fazla işlenen suç oranları sırasıyla; % 36.1 kasten yaralama suçu, %29.9 tehdit suçu,%21.5 hakaret suçu, %2.8 huzur ve sükûnu bozma suçudur (Çelik Bilgin, 2019:50).

6284 sayılı kanunda yer alan şiddet vakaları aynı zamanda 5237 sayılı TCK'da yer verilen suç tipine uymuşsa bu vaka, TCK kapsamında da soruşturmaya konu olmaktadır. Şiddet gören mağdur kadın, kendisine şiddet uygulayan kişiye yönelik Türk medeni kanununa dayanarak boşanma davası açması, bu dava kapsamında nafaka talep etmesi, maddi ve manevi tazminat talep etmesi mümkündür (Düğmeci & Gürsel, 2019:856)

6284 sayılı kanuna ilişkin şiddet vakalarında gerek TCK gerekse başkaca düzenlemeler de bu konulara ilişkin hükümler mevcuttur. Ancak bu durum sorunların ortadan kalkmasına engel olamamaktadır. Sorunları çözmek için cezaları artırmak sorunu aşmak için yeterli değildir. Çözüm ise çok yönlü bir değerlendirme ile konuyu ele almaktadır. Başlıcaları ise konuya ilişkin güçlendirmenin yetersiz kalması, eğitimin eksikliği, kurumlar arasında konunun önemine ilişkin yeterli özenin verilmemesi ve uluslararası mevzuatları uygulamada yeterli özenin gösterilmemesidir (Yenerer Çakmut, 2018:53).

3.3.1. 6284 Sayılı Kanun Gereği Kamu Görevlilerinin Üzerine Düşen Sorumluluğun TCK Açısından İncelenmesi

Kamu görevlileri 6284 bağlamındaki tedbirleri yerine getirmek ve somut olayın özelliğine göre verilmesi gereken diğer tedbirlere ilişkin ilgili mercileri haberdar etmekle sorumludurlar. Kamu görevlilerinin bu bağlamda da TCK açısından da sorumluluğu bulunmaktadır. Kanun kapsamındaki görevlerini yerine getirmeyen ve uygulamayan kamu görevlileri TCK 257 ve 279 maddeleri gereği hem kamu görevlisinin suçu bildirmemesi suçu hem de görevi kötüye kullanma suçunu oluşturabilecektir (Uğur, 2012:349).

6284 Sayılı Kanunun 7. maddesinde *"Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür."* ifadesi yer almaktadır. Bu kanundan doğan yükümlülüklerini gereği gibi yapmaktan imtina eden kamu görevlilerinin doğacak sorumlulukları hakkında özel düzenlemelerin yapılmasının gerekli olduğu ifade edilmektedir. Bu kanundan doğan sorumluluklarını gereği gibi yapmayan kamu görevlilerinin hakkında "suçu bildirmeme TCK 279" ve "görevi kötüye kullanma TCK 257" kapsamında yargılanmaları söz konusu olacaktır (Ercoşkun, 2019:445).

TCK 257 "*2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."* denilmektedir. Böylece, kolluk amirinin görevinin gereğini yerine getirmemesinden dolayı hakkında görevi ihmal suçundan işlem yapılabilecektir. Kolluk amirinin TCK'da yer alan suçun diğer unsurlarının da olması halinde somut olayın özelliğine göre ilgili tedbirlerin alınmaması durumunda sorumluluğu doğacaktır. Ortaya çıkan sonuçta çoğunluğun önüne gelen vakalara kolluğun gerekli önemi vermesi ve özen göstermesi açısından önem taşımaktadır (Çelt, 2019:129).

3.3.2. Ceza Yargılamalarında Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının Katılan Sıfatıyla Yer Alması

6284 sayılı kanunun 20. maddesinin 2 numaralı bendinde "Bakanlık, *gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi*

dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir." denilmektedir. CMK 237. maddesinde davaya katılmanın ne şekilde gerçekleşeceği gösterilmiştir:

"(1) Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler. (2) Kanun yolu muhakemesinde davaya katılma isteğinde bulunulamaz. Ancak, ilk derece mahkemesinde ileri sürülüp reddolunan veya karara bağlanmayan katılma istekleri, kanun yolu başvurusunda açıkça belirtilmişse incelenip karara bağlanır." hükmü yer almaktadır.

CMK Madde 237'ye göre; davaya katılma hakkı suçtan zarar göreni malen sorumluya, mağdura verilmiş bir haktır. Bu hakkı kovuşturma aşamasında başlangıcından hüküm verilinceye kadar her zaman kullanabilir. Burada sayılan tarafların olaya ilişkin şikâyetçi olduğunu bildirmesi yeterlidir. Bu hakkı sadece kovuşturma aşamasında kullanabilir soruşturma aşamasında henüz açılmış bir dava olmadığından bu davaya katılma durumundan da bahsedilemez (Doğan, 2021:147).

Ceza yargılamalarında mağdurun veya müştekinin şikâyet hakkını kullanması ve zorunlu vekil tayini hususunda 6284 sayılı kanun kapsamına giren suçlar açısından mağdurun yargılama aşamasında şikayetten vazgeçme hakkını kullansa veya davaya katılmak istemese dahi Bakanlık bu aşamada eğer bu hususların mağdurun menfaatiyle ters düşmesi veyahut mağdurun şikayetten vazgeçme veya davaya katılma hakkını kullanmamasının sebebi cebir, tehdit veya korkutma ile bu kararı verdiğine dair kanaat getirmesi halinde ve mağdurun bu davaya katılması konusunda fayda gördüğü takdirde Bakanlık bu davayı takip ve katılma konusundaki kararına üstünlük gösterilmelidir (Doğan, 2021:153). Yargıtay, 6284 sayılı kanun gereği yapılan yargılamada Aile ve Sosyal hizmetler Bakanlığının davaya katılma hakkı bulunduğunu ancak yargılamaya ilişkin mahkemenin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına resen ihbarda bulunma zorunluluğu bulunmadığı ifade edilmiştir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 13.12.2019 gün 2019/6 Es. 2019/7 Karar Sayılı İçtihadı Birleştirme kararıyla 6284 sayılı kanun kapsamına giren suçlara ilişkin ceza yargılamasında Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili davayı haber verme zorunlu olmadığına ilişkin karara atıf yaparak karar vermiştir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 13.12.2019 gün 2019/6 Es. 2019/7 Karar sayılı kararı incelendiğinde; 6284 sayılı kanunun ve bu kanunun uygulama yönetmeliğine ilişkin mahkemelerin kovuşturma aşamasında davayı ihbar etmelerine ilişkin herhangi bir yükümlülük

olmadığını, 6284 sayılı kanundaki şiddet kavramının geniş bir alanı içerdiğini, bu sebeple birçok ceza davasına konu olabileceğini, bilinçli bir şekilde kanun koyucunun her davayı ihbar etme zorunluluğu getirmediğini, bakanlığı soruşturma veya kovuşturma aşamasında öğrendiği takdirde katılma ilişkin takdir hakkını kullanması gerektiğini kabul etmektedir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu CMK 234. maddesine de atıf yaparak" "*Vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı veya ısrarlı takip suçları ile kadına karşı işlenen kasten yaralama, işkence veya eziyet suçlarında ve alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme, ve 2. Bendinde ki ;Mağdur, onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir*." hükmü gereğince bakanlığın davaya katılmadığı durumlarda olası hatalı kararlara yönelik mağdurun menfaatlerinin hem zorunlu olarak atanan vekil hem de Cumhuriyet savcısı tarafından haklarının gözetileceğini belirtmiştir.

3.3.3 6284 Sayılı Kanunda Tek Taraflı Israrlı Takip Kavramının Değerlendirilmesi

Israrlı takip, ilk defa yasal mevzuata 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile girmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte ısrarlı takip mağdurları da yasal koruma altına alınmıştır. Tek taraflı ısrarlı takip tanımı ise 2013 yılında çıkartılan 6284 sayılı kanunun yönetmeliği ile yapılmıştır. Dolayısıyla bu kanun gereği korunacak kişilerin arasında ısrarlı takip mağdurları da eklenmiştir (Özar, 2022:1402).

Israrlı takip kavramı mağdur üzerinde önemli etkileri bulunan bir suç şekli olarak kabul edilmektedir. Bu nedenlerle failin eylemlerinin mağdurda kendisini veyahut yakınlarına yönelik güvenlik endişesi yaratması, korku yaratacak şekilde ciddi duygusal bozukluklara yol açacak derece de olması gerekmektedir (Türkoğlu, 2019:19). Israrlı takip mağdurları da 6284 sayılı kanun kapsamında korunacak kişilerden olup, bu kanundan yararlanabilmeleri için failin ısrarlı takibi oluşturan eylemlerinin TCK'da suç olarak tanımlanma zorunluluğu yoktur (Tellioğlu, 2021:20).

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru ile şiddet uygulayan fail arasında herhangi bir bağ olma zorunluluğu olmadığı gibi aile birliği içerisinden olma zorunluluğu da yoktur. Mağdurun vücut bütünlüğünü tehdit edecek şekilde hem ruhsal hem de fiziksel açıdan çaresizlik ya da endişe hissini yaratması, amacı ne olursa olsun sözel, eylemsel ve yazılı şekilde her türlü iletişim araçlarını

kullanarak mağduru yaşamıyla tehdit eden her türlü davranış ve eylemler bu kapsama girer (Arıkan, 2022:144).

6284 Sayılı Kanunun uygulama yönetmeliğinin 3.Maddesinin ş. bendinde tek taraflı ısrarlı takibin tanımını şu şekilde yapmıştır: *"Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış"* olarak tanımlanmıştır. Kanunda yer alan tek taraflı ibaresi sadece failin gerçekleştirebildiği eylem olması sebebiyle kavramın niteliği gereği ısrarlı takibin karşılıklı olamayacağından gerekli değildir (Taşkın, 2023:104). Israrlı takibe konu olan eylemler kapsamında fail mağduru sürekli takip ediyor, sürekli şiddet uyguluyorsa yahut fail mağdura sürekli şiddet uygulama tehdidi uyguluyorsa mağdur, 6284 sayılı kanun kapsamında korumadan yararlanabilir (Uyumaz & Akdağ, 2015:65).

6284 sayılı kanunda genel hükümlerin aksine ispat aranmamaktadır. Hâkim gerekli gördüğü takdirde veya kanuna dayanarak koruyucu veya önleyici tedbirleri talep olmaksızın resen kendisi alabilir. Israrlı takip yazılı ve sözlü, icra iyi veya ihmali davranışlarla olabileceği gibi her türlü iletişim aracı ile de işlenebilir (Kırkbeşoğlu, 2023:107). Israrlı takibin oluşabilmesi için hareketin niteliği araç fark etmemektir. Burada önemli olan mağdurun üzerinde ısrarlı takibin şiddet uyguluyor olması ve mağdur üzerinde tedirginlik yaratmasıdır (Tarkan, 2021:93).

3.3.4 6284 Sayılı Kanunda Yer Alan Tek Taraflı Israrlı Takibin TCK Açısından Değerlendirilmesi

Şiddet kavramının tanımlanması ve belli çerçevede sınırlandırılması oldukça zordur. Şiddet kelimesi ilk akla fiziksel zarara yol açacak eylemleri getirirken aslında yavaş yavaş fiziksel saldırılar haricinde kasıtlı veya kasıt olmadan sözel, psikolojik, cinsel eylemleri de kapsayan bir takım davranışlardır. Bir zarar meydana gelmese dahi mağdurun karşı karşıya kalmış olduğu eylem ile bir zarara uğrama tehlikesi altındaysa yine şiddetten bahsedilecektir (Özkan, 2017:536).

TCK ile birlikte müstakil bir suç olarak kanun kapsamına giren ısrarlı takibin yasal olarak düzenlenmesindeki iki önemli unsurdan biri İstanbul Sözleşmesi diğeri ise AHİM Opuz-Türkiye davasıdır (Özar, 2022:1402). Nahide Opuz 6 kez eşi Hüseyin Opuz ve babası tarafından saldırıya uğramıştır. Nahide Opuz'un annesi bu saldırılardan birinde eşi Hüseyin Opuz tarafından

öldürülmüştür. Hüseyin Opuz cezaevine girmiş ve uzun süre tutuklu kaldıktan sonra karar ile tahliye edilmiş ve tutuksuz yargılanmak üzere cezaevinden salıverilmiş ve cezaevinden çıktıktan sonra tekrar Nahide Opuz'u tehdit etmeye devam etmiştir (Doğan, 2014:149).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 09.09.2009 tarihli Opuz-Turkey davası kararı ile "*yargı sisteminde işletilen ceza hukuku sisteminin, başvurucu ve annesinin kişisel bütünlüğüne karşı H.O.'nun hukuka aykırı eylemlerini etkili bir şekilde önleyecek yeterli bir caydırıcılığa sahip olmadığını tespit etmiş, yargı pasifliğinin, istemeden olsa da, genellikle kadınları etkilediğini belirterek, başvurucu ve annesinin maruz kaldığı şiddetin, kadınlara yönelik bir ayrımcılık biçimi olan cinsiyet temelli şiddet olarak kabul edilebileceğini"* tespit etmiştir (Case of Opuz v. Turkey, 2009).

Avrupa Konseyi üyesi tüm Devletlerin kadınlara karşı şiddet davalarıyla ilgili olarak sistemlerinde etkiler yaratacak olan bu karar emsal niteliğinde olup Türk yargıçlarının da dahil olmak üzere 7 üye tarafından oybirliği ile karar verilmiş olup Türkiye'nin bu karara ilişkin büyük daireye gitmemesi ile kesinleşmiştir.[4]

Opuz Türkiye Kararı ile ilk defa bir ülke kadına yönelik şiddeti önleme konusunda başarısız olduğu için tazminat ödemeye mahkûm edilmiştir. Bu durum kadına yönelik şiddet olgusunda dönüm teşkil etmektedir (Sevgi,2021:135).

Netice itibariyle yasal mevzuatın etkili olmaması gerekçesiyle 2011 yılında "*Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"*[5] kısa adıyla "İstanbul Sözleşmesi" imzalanmasına müteakip TBMM tarafından 8 Mart 2012 tarihinde "*6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"* yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı kanunun 23. Maddesi ile 4320 sayılı kanunda yürürlükten kaldırılmıştır (Cibooğlu, 2020:4)

Israrlı takip tanımı yasal mevzuatımıza ilk defa "*6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Ne Dair Kanun"* birinci maddesi ve birinci fıkrası ile girmiştir. 2012 yılında getirilen bu düzenlemeyle bu ısrarlı takip mağdurları da koruma altına alınmıştır. 2013 senesinde çıkartılan yönetmelikle birlikte *tek taraflı ısrarlı takibinde* açılımı yapılarak 6284

[4] Detaylı bilgi için bknz: https://legalbank.net/belge/avrupa-insan-haklari-mahkemesi-opuz-v-turkiye-karari/3389939/opuz, Erişim Tarihi: 13.10.2023

[5] Bknz:https://legalbank.net/belge/kadina-yonelik-siddet-ve-devletin-sorumlulugu/4283214/opuz

sayılı kanun kapsamındaki koruyucu ve önleyici tedbirler kapsamında korunması gereken halkanın içine alınmıştır. 2021 tarihli insan hakları eylem planında ısrarlı takip fiiline de yer verilmiş ısrarlı takibin kadınların özgürlüklerini kısıtlayan toplumsal ve bireysel düzeyde panik ve korkuya yol açan fiiller olduğunu ifade etmiştir. Israrlı takip fiilinin ayrı bir suç olarak kanunda yer verilmesi gerektiğini, ısrarlı takip mağdurlarının güvencelerinin sağlanmasını bu fiillerin araştırıcı sebepleri olmasını ve boşanmış eşi de kapsamasını amaçladığı ilişkin İnsan hakları eylem planında yer vermiştir (Bakanlığı, 2021: 70).

2022 yıl öncesine kadar ısrarlı takip suçu TCK yer almamaktaydı. Ancak mağdurun etkili şekilde korunabilmesi ısrarlı takipte failin fiillerin önüne geçilebilmesi için 2022 yılı öncesi TCK'ndaki suç sayılan fiilleri ihlal ettiği takdirde failin cezai açıdan sorumluluğu doğmaktaydı (Uyumaz & Akdağ; 2015: 47). Nihayet TCK'da 12.05.22 tarihli ve 7406 sayılı Kanunla birlikte Madde 123/A şeklinde ısrarlı takip kanuna eklenerek yeni bir suç tanımı yapılmıştır. TCK'da ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak düzenlenme amacı ise kişinin yaşamını üçüncü kişilerin etkisi olmadan bağımsız olarak yaşamasını olanaklı sağlayan özgürlüğünü korumaktır (Kerpişçi, 2022:37).

Türkçe de ısrarlı takip olarak adlandırılan ve dilimize İngilizceden "stalking" kelimesinden geçen bu eylem mağduru rahatsız edecek ve huzurunu kaçıracak biçimde takip etme, farklı iletişim araçlarıyla mağdurla iletişim kurmaya zorlamak anlamına gelmektedir. Israrlı takip suçu yeni bir suç olup taciz suçunun da farklı bir formudur. Israrlı takip mağdurun hayatını travmatize eder. Mağdurlar sosyal kaygı, uyku bozukluğu, depresyon, anksiyete gibi bozuklukların diğer insanlara nazaran daha sık şekilde karşılaşmaktadır. Kadına yönelik şiddetin bir başka görünüş biçim olan ısrarlı takip, fiziki şiddete maruz kalan kadınların bir bakıma sürecin başlangıcını teşkil ettiği görülmektedir (Akgün, 2022: 15).

3.4. Israrlı Takibin Hukuksal Boyutu

Uluslararası sözleşmelerden biri olan CEDAW *(Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi)* ile kadının özgürlüklerini tanıyarak ve haklarına ilişkin kısıtlamaların kaldırılması amaçlanmıştır (Ceylan, 2017:15). Avrupa'nın kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin Avrupa ülkelerini ilk bağlayıcı uluslararası metin İstanbul Sözleşmesidir (Düğmeci & Gürsel,2019:849). İstanbul sözleşmesinin 34. maddesinde de ısrarlı takip kavramı tanımlanmış ve bu tanıma göre "*Sözleşmeye taraf olan devletlerin, bireye yönelik tekrar eden bireyi korkutacak şekilde kasıtlı tehditkâr davranışlarla kişinin kendisini güvende hissetmesine engel olan*

davranışların suç sayılması için gerekli yasal önlemleri ve diğer önlemleri alır" ibaresi bulunmaktadır (Kadının İnsan Hakları Derneği. 2011).

Kadına Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO)'nun 2018 yılında İstanbul Sözleşmesinin hayata geçirilmesine ilişkin ilk Türkiye raporunda Türk yetkililerinin tek taraflı ısrarlı takibi kanunda ayrı bir suç olarak düzenlemeye ve dijital ortamdaki muhtemel tezahürlerini göz önünde bulundurarak caydırıcı ve etkili bir ceza yaptırımı uygulamaya ısrarla teşvik ettiği belirtmiştir (GREVIO, 2018). Taraf Devletler İstanbul Sözleşmesinin 34. Maddesi ile ısrarlı takip eylemlerini suç olarak yasalaştırmayı taahhüt etmiştir. Türkiye'de her ne kadar 19 Mart 2021 tarihli Cumhurbaşkanı kararının ardından Türkiye Cumhuriyeti İstanbul Sözleşmesinden çekilme beyanını Avrupa Konseyine bildirmişse de İstanbul Sözleşmesine yönelik tartışmalar doğrudan ısrarlı takip ile ilgili değildir (Taner,2021:140).

Kadına yönelik gerçekleştirilen hukuka aykırı fiiller, fiziksel şiddet veya psikolojik şiddetten ibaret değildir. Kadınlar hukuka aykırılığın farklı bir türü olan ısrarlı takip fiiline teşkil eden davranışlara da maruz kalmaktadır (Uyumaz & Akdağ, 2015: 46). Israrlı takip, çalışma hayatında da kadınların maruz kaldığı gerek aşağılama, cinsel içerikli mesaj gönderme, etek altı görüntüleme, kurban suçlama, intikam pornografisi gibi bir takım dijital yolla işlenen ısrarlı takip suçuna maruz kalabilmektedir (Demirkaya, 2023:2659). Fail ısrarla takip ettiği mağduru hedefine alıp artık mağdurun yaşamını çekilmez bir hale getirmektedir (Ekinci, 2022: 16). Türkiye'de kadına yönelik şiddetin kamuoyunda fazlaca yer alması ve failin mağdura yönelik eylemlerinin pek çoğunun geçmişine bakıldığında ısrarlı takip geçmişinin bulunduğu ancak TCK'da yer almadığından bir karşılık bulamadığı ve cezai bir yaptırımı olmadığı ortaya çıkmıştır (Dülger, 2022: 28).

3.4.1. Israrlı Takibin TCK'da Suç Olarak Düzenlenmesi

Birtakım eylemlerle fail, mağdura her ne kadar fiziksel bir saldırıda bulunmasa dahi varlığıyla kendini hissettirerek, mağdurun kendisini güvende hissetmemesi, rahatsız olmasına sebep olmaktaydı. Mağdur adli makamlara başvursa dahi ısrarla takibin TCK suç olarak tanımlanmaması ve ceza hukukunun temel ilkelerinden olan "*Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi"* olması sebebiyle fail hakkında herhangi bir cezai işlem yapılamamaktaydı. Çünkü ısrarlı takip suçu kanunda düzenlenmemişti (Dülger, 2023:23). Israrlı takip eylemi kasten işlenebilen ve müstakil bir suçtur. TCK 123/A maddesi ile yürürlüğe girmiş olup kanunun amacına bakıldığında ise bireyin manevi bütünlüğünü koruyarak rahatsız edilmeden huzurlu bir ortamda yaşamalarını

amaçlamaktadır. Bu düzenleme ile kadına karşı şiddet mücadele de farkındalığın artmasına ve şiddetle mücadeleyi güçlendirecek bir düzenlemedir (Özar, 2022:1397). Mağduru sosyal medya üzerinden takip etmek, sık sık mesaj gönderip aramak hatta mağdurun çevresi ile temasa geçerek mağdur hakkında bilgi almaya çalışmak, mağduru sosyal medya üzerinden kontrol edip takip etmek gibi eylemler belli bir suç tipini oluşturmadığı için yaptırımsız kalabilmekteydi. Ancak ısrarlı takibin kanuna girmesi ile birlikte bu davranışının yaptırıma bağlandığı görülmektedir. TCK 123. maddesinde yer alan kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu bahsedilen bu eylemleri yaptırıma bağlamakta yetersiz kalmaktaydı. Israrlı takibin kanuna girmesi ile birlikte bu eksiklik önemli derecede giderilmiştir (Taşkın, 2023: 93). Israrlı takip suçu birçok Avrupa ülkesinde de suç olarak kanunlara girmiştir (Serçemeli,2016:5). Israrlı takip yasalaşmadan önce failin eylemleri cezasız kalabilmekte veya Yargıtay'ın geniş yorumlamaları ile fail kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundan ceza almaktaydı (Dülger, 2022:30). Israrlı takibin mağdur üzerinde yaratmış olduğu endişe ve korku, eylemleri bir süre sonra failin, mağduru öldürmesi ile sonuçlanabilir. Bazı suçların öncüsü olarak karşımıza çıkan ısrarlı takip suçu yaralama, cinsel taciz, cinsel saldırı, hakaret, kasten öldürme gibi suçların fiili hareketlerinin başladığı noktada da karşımıza çıkabilir (Doğan, 2014:142).

Israrlı Takip TCK'da kişilere karşı işlenen suçlar başlıklı bölümde yer almaktadır: (TCK,md. 123/A).

Israrlı Takip Madde 123/A bendinde; (*1) Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.*

(2) Suçun;

a) Çocuğa ya da ayrılık kararı verilen veya boşandığı eşe karşı işlenmesi,

b) Mağdurun okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine ya da okulunu veya işini bırakmasına neden olması,

c) Hakkında uzaklaştırma ya da konuta, okula veya iş yerine yaklaşmama tedbirine karar verilen fail tarafından işlenmesi,

hâlinde faile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Bu maddede düzenlenen suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Suçun tanımından da çıkan anlatıma göre; ısrarlı takibe sebep olan eylemler örgüsünde mağdur da güvenlik endişesi ve huzursuzluk yaratması mevcuttur (Duman, vd., 2013). Suçun tanımından da anlaşılacağı üzere kanun ısrar kelimesinin üzerinde durmaktadır. Yargıtay 4. Ceza Dairesi 2021/21142, K: 2021/25277, 25.10.2021 Tarihli Kararı'nda "*Sanık ile katılan arasındaki iletişim kayıtları getirtilerek, sanığın ne sıklıkla katılanı aradığı, konuşmaların ne kadar sürdüğü ve katılan tarafından karşılık bir aramanın olup olmadığı belirlendikten sonra ısrar unsurunun oluşup oluşmadığı değerlendirilerek sanığın hukuki durumunun takdiri gerektiğinin gözetilmemesi"* bozma sebebi saymıştır. Israrlı takip suçunda amaç unsuru aranmaz (Yaldız, 2023:221).

Yapılan hareketin ısrarlı takip suçuna vücut verebilmesinin temelinde yerden ve zamandan bağımsız olarak mağdurun iç huzurunun bozularak mağdurun üzerinde ciddi ve makul bir korkuya sebep olması gerektiği söylenebilir (Taşkın, 2023:102). Belli bir zaman dilimi içerisinde failin eylemlerini devam ettirmesi halinde birbirinin aynısı veya farklı birtakım davranışlar sergilenen davranışlar ile ısrarlı takip suçu oluşmaktadır. Failin mağduru takip eylemlerinin suç vasfı olmayabilir. Israrlı takip suçu ısrar unsuru aradığından tekrar eden fiiller aracılığıyla mağdura yönelik ihlal devam eder (Kerpişçi,2022:35). TCK açısından ısrarlı takibe sebebiyet veren bazı fiiller bütünden ayrı olarak değerlendirilip ele alınabilmektedir. Örneğin; şantaj, tehdit, cebir, özel hayatın gizliliğini ihlal, kasten yaralama suçlarının maddi unsurları incelendiğinde ısrarlı takip teşkil eden fiillerin de içerisinde yer aldığı görülmektedir (Uyumaz & Akdağ, 2015:58).

Kadına karşı işlenen eziyet suçu, kasten yaralama suçu, ısrarlı takip suçlarında görevli mahkeme Asliye Ceza Mahkemeleridir. Bu suçlara yönelik yapılan yargılamalar esnasında şikâyetçinin veya mağdurun talebi ile baro tarafından kendisine ücretsiz vekil tayin edilir (Ersoy, 2022:194). Israrlı takip suçunun uzlaşmaya tabi olmaması ve uzlaşmaya tabi bir suçla birlikte aynı mağdura karşı işlendiği takdir de uzlaşma müessesi uygulanmaz (Gümüşay, 2022:40).

Israrlı takip suçu aynı zamanda sanal gerçeklik ortamında da işlenebilir. Israrlı takip suçunun fiziken gerçekleşmesi gerekmez. Fail, sanal ortamda sürekli olarak mağdur ile iletişim kurmaya çalışarak onda korku ve huzursuzluk hissi yaratarak kendisine veya bir yakınına zarar vereceğine ilişkin mağdurda endişe yaratabilir (Bacaksız, 2023:297). Hukukumuza yakın zamanda giren ısrarlı takip suçu da sanal gerçeklik ortamında da işlenebilecek suçlardandır. TCK m.123/a'da ısrarlı takip şu şekilde düzenlenmiştir: "*Israrlı bir şekilde; fiziken takip etmek ya da*

haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olan faile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir." Görüldüğü üzere ısrarlı takibin fiziken gerçekleşmesi gerekmez.

3.4.2. Israrlı Takip Suçunun Unsurları

Israrlı takip suçunun ısrarlı şekilde gerçekleştirilen eylemler, failin mağdur üzerindeki etkisi, failin kastı olmak üzere üç temel unsur üzerinde sıralanmıştır. (Türkoğlu, 2019:73). Doğan (2014)'a göre; ısrarlı takip birbirinden bağımsız ve biri diğerinin üzerine eklenen ve birbirini takip eden eylemler zinciridir. Israrlı takip kavramı tehdit, cinsel taciz, özel hayatın gizliliğini ihlal, cebir gibi suçların maddi unsurlarını da içinde barındırabilir (Doğan, 2014:141).

3.4.2.1. Maddi Unsur

Israr fiilinden anlaşılan tekrarlanarak fiilin gerçekleştirilmesidir. Hâkimin her bir somut olayı titizlikle değerlendirerek ısrarın oluşup oluşmadığına bakması gerekmektedir. Israr kelimesinde herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Oluşumundan seçimlik hareketin tekrar etmesi gerekse de bu tekrarda aynı hareketin gerçekleşmesi aranmamaktadır. Bu sebeple mağduru telefonla arayan failin bir sonraki hareketi fiziki takip olabilir. Anlaşılacağı üzere; suç farklı seçimlik hareketlerin bir araya gelmesiyle de oluşabilir (Erdoğan & İşten, 2022:3782). Eğer failin fiilinde ısrar yoksa burada seçimlik hareketten bahsedilemez. Israr seçimlik hareketlerin temel unsurudur (Özar, 2022:1407).

Türkoğlu'na göre ısrarlı takibin tanımında yer verilen seçimlik unsurlarının haricinde kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçundaki gibi suçun kanun metninde yer verilmeyen hareketlerle de oluşabileceğine ilişkin imkânın sağlanması gerekmektedir (Türkoğlu, 2019:75).

Yargıtay 14. Ceza Dairesi 2018/10037 Es., 2019/8792 K. Numaralı ve 04.04.2019 tarihli bir kararında "fikir ve eylem birliği içinde hareket eden sanıkların mağdurenin sanık ...'ın oğlu ile evlenmeyi kabul etmesi için ısrar ettikleri, mağdure kabul etmemesine rağmen sanık ...'ın ısrar ederek oynamaya kaldırdığı, düğün salonunda köşeye sıkıştırmak suretiyle rahatsız ettikleri gerek düğün salonunda gerekse düğün salonundan çıktıktan sonra ısrarla takip ettikleri…" şeklinde birden fazla seçimlik hareketin bir araya gelerek kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçunun oluştuğunu ifade etmiştir.

Israrlı takibin tespitinde objektif koşullara göre titizlikle değerlendirme yapılarak hak ihlali oluşmaması için fiilin mağduru rahatsız edip etmediği hususunda doğru bir tespit yapılmalıdır. Aksi halde kanunun amacına uygun olmayarak bu hak kötüye kullanılabilir. Sokakta göz göze gelindiği halde dahi fiilin ısrarlı takip olduğu iddiasıyla karşılaşılabilir (Berberoğlu, 2022:118).

3.4.2.2. Mağduru Fiziken Takip Etmek Eylemi

Israrlı takip fiilleri eşler arasında yaygın olarak görülse de aralarında evlilik akdi bulunmayan, tek taraflı aşk besleyen kişileri, nişanlıları veya ünlü bir kişiyle hayranı arasındaki meydana gelen durumlarda bu kapsama dâhildir (Karaca, 2017:64). Failin mağduru fiziken takibinin sadece mağdurun peşinden gitmek olmadığı, failin farklı yer ve zamanlarda, farklı durumlarda mağdurun karşısına çıkarak kendisini mağdura ısrarlı şekilde göstermesi halinde de ısrarlı takibi gerçekleştirmektedir. Genellikle uygulamada iş yeri, okul, sokak girişinde failin mağduru bekleyerek mağduru gözetmesi de fiziki takibin şartlarını oluşturmaktadır (Çalışgan, 2022: 83).

Fail hareketi gerçekleştirirken hâkim tarafından verilecek olan mahkûmiyet kararlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Her somut olayın özelliğine göre titizlikle bir inceleme yapılması gerekmektedir. Failin davranışının ve ısrarının boyutunun bireyde makul, bir rahatsızlık veya korkuya sebebiyet verip vermediği bütünüyle incelenmesi gerekmektedir. Böylelikle, suçun oluşumu noktasında aranan diğer hususlar kişilerin hareket hürriyetlerine getirilecek sınırın ölçülebilir olduğu gibi tesadüfi şekilde karşılaşma durumunda ise bireyin cezalandırılması engellenecektir (Türkoğlu, 2019: 79).

3.4.2.3. Mağduru Haberleşme Araçlarıyla veya Üçüncü Kişilerle Temas Kurarak Takip Etme

Elektronik Haberleşme Kanunu tanımlar başlığında elektronik haberleşmenin tanımını şu şekilde yapmaktadır**.** "*Elektriksel işaretlere dönüştürülebilen her türlü işaret, sembol, ses, görüntü ve verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesini, gönderilmesini ve alınmasını,"* ifade eder (Elektronik Haberleşme Kanunu,2008).

Fail, mağdura yönelik sadece belli bir platformdan değil, mağdurla iletişime geçebilecek veya tema sağlayabilecek her türlü platformları kullanarak mağdura temas etmeyi

amaçlayabilmektedir (Akdemir, 2022:403). Mağdurun en sık karşı karşıya kaldığı ısrarlı takip şekli failin mağduru telefon ile arayarak rahatsız etmesidir. Bu telefonlar kadınların tanımadığı kişilerden de gelebilmektedir. Hacettepe Üniversitesinin Nüfus Araştırmaları Enstitüsünün yapmış olduğu, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasında kadının eski birlikte olduğu kişi veya eski eşi tarafından e-posta veya sms araçlarıyla ısrarlı takibe maruz kalma oranı % 17,2 olarak belirlenmiştir. Sosyal medya üzerinden kadınların tanımadıkları kimseler tarafından ısrarlı takibe maruz kalması %67 olarak belirlenmiştir. Mağdurun üçüncü kişilere iletişim bilgilerini yayılarak eski eş veya eski birlikte olduğu erkek arkadaşı tarafından ısrarlı takibe maruz kalma ise %17,5'dir (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü,2015) Israrlı takip bilişim suçları kapsamına da girmektedir. Aynı zamanda bilişim yoluyla da bu suç işlenebilmektedir (Yorgancıoğlu, 2022:33).

Failin mağduru olur olmaz saatlerde sürekli telefon ile araması, mağdura mesaj gönderme, fax veyahut e-mail göndermek ile bu suç oluşabileceği gibi mağdur adına bir şeyler sipariş etme, mağdura ait veya mağdura ait olduğu anlaşılan yazılı veya görsel verileri paylaşarak mağdur hakkında şok edici yayınlar yapma eylemleri mağduru tedirgin eden ve mağdurun hayatını etkileyen fiillerdir (Üçüncü, 2018:118).

3.4.2.4. Mağdurun Üzerinde Endişe Verici Veyahut Korku Verici Şekilde Huzursuzluk Yaratmak

Israrlı takip suçu içerisinde birçok disiplini bulundurmaktadır. Israrlı takip suçunda mağdurun üzerinde yarattığı üç unsur bulunmaktadır. İlki mağdurda korku ve tedirginlik yaratması, ikincisi mağduru açık veya kapalı olarak tehdit edici eylemlerde bulunması ve son olarak mağdurun rızası dışında mağduru rahatsız edici davranışlarda bulunmasıdır (Altıntop, 2017:41). Failin bu davranışları mağdur üzerinde psikolojik şiddeti de barındırır (Tuna, 2021:26). Mağdurun psikolojisine kasıtlı olarak fail tarafından zarar verilmekte bu eylemlere maruz kalan mağdurun hayatı çekilmez hale gelmektedir (Kara, 2022: 21).

3.4.2.5. Manevi Unsuru

Suçun maddi unsurlarının yanı sıra failin eylemi ile düşünsel ve ruhsal bağını ortaya koyan hususa manevi unsur denilmektedir (Gökpınar, 2008: 199). Fail ile hareketi birbirine bağlayan unsura manevi unsur denilmektedir. Suçun manevi unsurundan anlaşılan ise bu suçun kastla mı

yoksa taksirle mi işlendiğidir. Eğer kanunda açıkça taksirle işlendiğine dair bir bilgi yoksa bu suç kasten işlenen bir suçtur (Göktürk vd., 2012:26). Failin ısrarlı takip davranışı mağdurun özel hayatına ilişkindir. Bu fiiller işyerinde dahi mağdurun başına gelebilir. İş yerinde mağdurun başına böyle bir olay geldiğinde psikolojik taciz ile ısrarlı takibi birbirinden ayırmak gerekir. Israrlı takipte failin mağduru iş yerinde yıldırma amacı vardır (Kara, 2022: 22).

3.4.2.6. Israrlı Takip Suçunun Nitelikli Halleri

TCK 123/A maddesinin 2. Bendinde ısrarlı takip suçunun nitelikli halleri sayılmıştır. Kanunun düzenlenmesini incelediğimizde; ısrarlı takip mağdurunun günlük hayatının rutinindeki gereksinimlerini bu eylemler nedeniyle zorlaştırılması veya hayatındaki rutininde ciddi değişiklik yapmak zorunda kaldığı takdir de bu sebebe bağlı olarak konut, işyeri, okuluyla ilgili değişiklikler yapması veya değiştirmesi yahut bırakması halinde kanunda nitelikli hal olarak yer verilmiş ve cezayı ağırlaştırıcı sebep sayılmıştır (TBMM,2022). Israrlı takip suçunun hoşlandığı eşi veyahut ayrılık kararı verilen eşe karşı işlenmesi bu suçun nitelikli halleri arasındadır. Özellikle uygulamada bu hukuki statüde bulunan kişiler ölüme varıncaya kadar erkekten kadına çeşitli ağırlıkta şiddetin uygulanmış olduğu sıklıkla görülmektedir. Ancak kanun bunu bu haller neticesinde sorgulamıştır medeni kanun neticesinde ancak aralarında boşanma kararı veyahut ayrılık kararı varsa ve bu suç işlenirse bu madde uygulanabilir (Dülger, 2022: 45).

Özar'a göre suçun silah aracılığıyla işlenmesinin nitelikli hal sayılmaması, suçun cinsiyet milliyet felsefi, inanç, renk, dil din, ırk renk gibi etkenler sebebiyle işlenmesi nitelikli haller arasında sayılmadığını nitelikli hal sayılan hallerin daha geniş düzenlenebileceği görüşünü ifade etmektedir (Özar, 2022:1417). Taşkın'a göre; bu suçun engellilere yönelik ve silahla işlenmesinde İtalya'da olduğu gibi ağırlaştırıcı bir sebep olarak kanunda düzenlenmemesi eksikliktir (Taşkın, 2023:124).

3.4.2.7. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bir başkasına zarar vermeyi yasaklayan veya bu zarar neticesinde ortaya çıkacak olan sonucu önlemek ve engellemek amacıyla genel hukuk kurallarının ihlali ile gerçekleşen davranışlar hukuka aykırı davranışlardır. Kanunlara aykırı davranan ve bu durumda başkasının

mutlak haklarını ihlal ederek onlara zarar veren her türlü fiil hukuka aykırıdır (Türkmen, 2009:1403).

Hukuka aykırılık unsuru olarak failin ısrar eyleminin devamlılık göstermesi ve her bir ısrar eyleminin bir arada yapılarak veya ayrı ayrı mağdura yönelik olması durumunda ısrarlı takip oluşabilir. Bu fiiller bir arada işlendiği takdirde fiiller birbirinden bağımsız olsa dahi bir fiil diğer fiilin üzerine inşa edilen ve biri diğerini takip eden davranışlar zinciri olarak ortaya çıkar (Uyumaz & Akdağ, 2015: 55). Failin gerçekleştirmiş olduğu tüm iz sürme davranışları ısrarlı takip olarak isimlendirilmektedir. Israrlı takip aynı zamanda bir mahremiyet ihlalidir. Burada mağdur kendi özel hayatının gizliliğine ilişkin bir saldırı altında olduğunu hissedebilmektedir (Şenses & Karaaslan,2022)

Failin mağdurla daha önce ilişkisini bulunması veya duygusal yakınlıklarının bulunması halinde failin mağdurla yeniden ilişki kurmak için mağdura yönelik birtakım davranışlarda bulunması failin bu eylemlerinin mağduru ile tekrardan ilişkiye ikna etmek için bu eylemlere devam etmesi ısrarlı takip suçunun unsurlarını oluşturur. Fail ile mağdurun daha önceki ilişkileri failin davranışlarını hukuka uygun hale getirmez (Doğan, 2014:141).

3.4.2.8. Türk Mevzuatında Israrlı Takip Üzerine Literatür Taraması

Türkoğlu (2019)'un yaptığı "Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip" adlı araştırmada her ülkede kendine özgü düzenlemeler bulunmasından hareketle Türkiye ve diğer ülkelerde yer alan ısrarlı takibin unsurları ele almıştır. Çalışmadaki amaç; Türkiye'deki ısrarlı takibe ilişkin norm yaratmaktır. Araştırmaya göre; "ısrar" noktasında bazı durumlarda hareketin birden fazla olabileceği, bazı durumlar da ise somut olaydaki özellikler ile hareketin yoğunluğuna dikkat edilerek tespiti yapılabilecektir.

Türkoğlu (2019)'un araştırmasında ayrıca farklı ülkelerin ısrarlı takip düzenlemeleri ele alınmış ele alınan ülkeler ABD, Avustralya, Birleşik Krallık, Kanada, Almanya, Avusturya, Belçika, Çekya, Hollanda, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Malta, Polonya ve Portekiz'dir. Araştırmada her ülkenin kendine özgü bir suç tanımı oluğu belirtilmiştir. Ancak ortak nokta ise failin kastı, mağdurun üzerinde bıraktığı etki ve davranış biçimi olarak belirlenmiştir. Araştırmaya göre California Ceza Kanunu'nun 646.9. maddesi, ısrarlı takibi suç olarak düzenleyen ilk kanun olma özelliğini taşımaktadır. Bu maddeye göre, kişide ölüm ya da büyük bir fiziksel

zarara uğrayacağına yönelik korku yaratmak kastıyla ve buna ilişkin yakın ve ciddi bir tehdit içerecek şekilde bir kimsenin, diğer bir kimseyi sürekli olarak takip ederek taciz etmesi olarak içerecek şekilde gerçekleşmesi suç olarak tanımlanmıştır. Bu düzenlemede önemli olan nokta, eylemin tehdit içermesi gerekliliğidir. Türkiye'de ısrarlı takip TCK'da ayrı bir suç olarak düzenlenmediği sürece başka suçlarla örtüşmediği takdirde cezalandırma olmayacağı ifade edilmiştir. Israrlı takibe ilişkin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi gerekliliğini yargı kararları çerçevesince incelemiştir. Araştırmaya göre; suç tipinde genel kastın varlığı suçun oluşması için şart koşulmalıdır. Bir diğer ifadeyle failin eylemlerini ısrarla ve bilerek gerçekleştirdiği kabul edilmelidir. Özel kastın talep edilmesi ise suçun kapsamını daraltabilir ve bu da özellikle eski eşler veya ilişki kurmak isteyen kişilerin mağdurların haklarını ihlal etmesini engelleyebilir. Bu yaklaşım özellikle kadına yönelik şiddet vakalarında daha etkili bir koruma sağlayabileceğini ifade etmiştir. Araştırmanın birinci bölümünde karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeleri incelemiş ve ısrarlı takibin ne olduğunu inceleyerek aynı zamanda 6284 sayılı kanun kapsamında mağdurun hangi hukuki yollara başvurabileceğini incelemiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde ise ısrarlı takibin TCK'da benzer suçlar ile farklılığını ve benzerliğini inceleyerek ısrarlı takibin TCK'da nasıl düzenlenmesi gerektiğine ilişkin norm tavsiyesinde bulunmuştur. Suçun oluşumu değerlendirilirken fail ve mağdurun çeşitli özelliklerinin ceza miktarının belirlenmesinde dikkate alınması gereklidir. Bu kapsamda, suçun evli çiftler arasında işlenmesi, mağdurun savunmasız bir konumda olması veya küçük yaşta olması gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Özar, (2022)'ın yapmış olduğu "Israrlı Takip Suçu (Tck M. 123/A)" başlıklı araştırmada ısrarlı takip suçunun TCK m. 123/A'daki düzenlenişi, gerekçesi, hukuki konusu, faili, mağduru, suçun ortaya çıkış biçimleri, nitelikli halleri, yaptırımı ve muhakeme usulü ele alınmıştır. Araştırmanın amacı; yapılan hukuki düzenlemelerin kadına yönelik şiddetle mücadelede etkisini ortaya koymaktadır. Araştırmanın yöntemi doküman incelemesidir. Araştırma sonuçlarına göre; öncesinde ısrarlı takip fiilleri somut olayın özelliklerine göre cinsel taciz, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma gibi suçlar kapsamında ele alınırken ısrarlı takip suçunun TCK'da özel bir düzenlemeyle yer alması beraberinde kadına şiddetle mücadelede yeni bir norm yaratmıştır. Öte yandan ise yapılan düzenlemeler ile alandaki ihtiyaçların tamamen yanıt bulduğu söylenemez. Bu alanda öne çıkan eksikliklerden biri siber takip, dijital izleme, insansız hava aracı (drone) takibi gibi fiziki/bizzat yapılamayan takiplerin suç kapsamına dahil olmamasıdır.

Taşkın, (2023)'ın yapmış olduğu "Israrlı Takip Suçu" adlı araştırmada ısrarlı takip suçu TCK ve diğer ülkelerdeki benzer suçlarla karşılaştırılarak değerlendirilmektedir. Kanada ve

Avusturalya gibi ülkelerde siber zorbalık cezai yaptırıma bağlanırken, bazı ülke ve eyaletlerde ise ısrarlı takip cezai yaptırıma bağlanmaktadır. Almanya'da suçun ceza kanununda yer aldığı ilk dönemde, İtalya, Yeni Zelanda, İspanya, İngiltere ve Kuzey İrlanda'da zarar suçu olarak düzenlenmiştir. Almanya'daki 2017 sonrası düzenlemeyle Avusturya, Belçika ve Hollanda'da tehlike suçu olarak düzenlenmiştir. Türkiye'de ise zarar suçu olarak düzenlenmiştir. Söz konusu suçun zarar suçu yerine somut tehlike suçuna yönelik olarak düzenlenmesi mağdurun korunmasını ve ceza adaletinin sağlanması açısından daha uygun bir yaklaşım olabilecektir. Alman Ceza Hukukunda eski eşin ısrarlı takibi suçun nitelikli hallerinden biri olup takibi re'sen soruşturulmaktadır. Böylece failin eylemini boşandığı veya ayrıldığı eşine karşı işlenmiş olması, çocuğa karşı işlenmiş olması (eylemin nitelikli halleri) re'sen soruşturulmalıdır. İtalya'da da suçun engellilere ve küçüklere karşı işlenmesi re'sen soruşturulmasını gerektirir. Bu nedenle suçun engellilere ve küçüklere karşı işlenmesi suçun re'sen soruşturulmasını gerektirmektedir.

Tellioğlu, (2021)'nun yapmış olduğu "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ve Kanundan Yararlanacak Kişiler" adlı araştırmada 6284 Sayılı Kanun kapsamında yer alan koruyucu ve önleyici tedbirler ile bu kanundan kimlerin hangi şartlarda yararlanabileceği hususları, ilgili kanun maddeleri ve mahkeme kararları ele alınmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; 6284 Sayılı Kanun 2012 yılı sonrası yürürlüğe girmiş olup, kanun kapsamındaki koruyucu tedbir kararları hâkim ve mülki amir tarafından verilirken, önleyici tedbir kararları ise hâkim ve kolluk amiri tarafından verilmektedir. Yararlanan kişiler kapsamında kadınlar, çocuklar, aynı haneyi paylaşan ya da paylaşmayan kişiler ile tek taraflı ısrarlı takip mağdurları yer almaktadır. Kadınlar; ırk, yaş, fiziksel özellik, medeni hal fark etmeksizin 6284 sayılı kanundan yararlanabilmektedir. Ayrıca ısrarlı takibe maruz kalan kişiler 6284 sayılı yasadan faydalanabilmektedir.

Uymaz & Akdağ (2015)'ın yapmış olduğu "Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması" adlı araştırmada şiddet kavramı ve ısrarlı takip konusu ele alınmaktadır. Türk Hukuku açısından yeni bir kavram olan ısrarlı takip Türk Hukukuna İstanbul Sözleşmesi ile girmiş olup kavramın tanımı, kapsamı, mağdurun korunması belirginleşmemiştir. 6284 Sayılı kanunun tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını da kapsamasının beraberinde fiillerin fiziki ve psikolojik yönlerden şiddet mağdurunda korku ve çaresizlik duygularına neden olacak şekilde meydana gelmiş olması önemli olup fail ile mağdur arasında aile bağı ilişkisi olmasına gerek yoktur. Öte yandan şiddetin önlenmesinde hukuki düzenlemeler tek

başına yeterli olmayıp bireyleri aile içindeyken eğitmek için tedbirler alınması, ebeveyn eğitimi ve çocuk eğitiminin sağlanması önem arz etmektedir.

Monckton Smith., Szymanska ve Haile (2017)'nin yapmış olduğu "Israrlı Takip ve Cinayet Arasındaki İlişkiyi İncelemek" isimli araştırmada kullanılan örneklem, Birleşik Krallık'ta meydana gelen kadın ölümlerini izleyen Karen Ingala Smith (2017) tarafından yürütülen Counting Dead Women web sitesinden seçilmiştir. Web sitesi, kadın ölümlerini takip etmekte ancak tüm vakaları yakalayamamaktadır. Araştırmada, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında siteye yayımlanan tüm vakaları incelemiş ve kurbanın özellikle hedef aldığı vakaları belirlemiştir. Bu kapsamda, yanlış kimlik vakalarını, yurt dışında gerçekleşen ve doğrulanamayan koşullar altında gerçekleşen olayları veya hırsızlık veya soygun gibi başka bir suçla ilişkili 40 vakayı inceleme dışında bırakmıştır. Analiz için belirlenen vakaların tamamında hedef alınan bir kurban olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalarına Onur Tabanlı Şiddet ve cinsel cinayet vakalarını da dahil etmiş ve medya raporları ile (DHR) raporlarını taramışlardır. Web sitesinde yer almayan ölümleri tespit etmek için geniş bir veri tabanı kullanılmış olup toplamda, 358 vakayı analiz etmişlerdir. Her bir vakada öncül olayları izlemek ve temel takip, kontrol ve risk işaretlerini belirlemek için mevcut tüm bilgileri toplamıştır. Erişilen başlıca kaynaklar medya ve mahkeme raporları ile yayınlanmış (DHR) raporlardır. Vakaların %54'ünde yayınlanmış bir gözden geçirmeyi belirlenmiştir. Ancak, takip ve cinayet raporlarının yazarlarının takibi tanımlama ve tanıma yeteneğine dayalı olması nedeniyle veri toplama sürecinde zorluklarla karşılaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, vakaların büyük çoğunluğunda (%94), takip davranışları belirlenmiştir. Takip, takıntı (%88), saplantı (%94) ve gözetleme/takip etme (%63) gibi özelliklerle karakterize edilirse, bu davranışlar öncül hikayelerde baskın bir özellik olarak görünmektedir. Ancak, gözetleme faaliyetlerinin sıklığı konusunda dikkatli olunmalıdır; çünkü gözetleme genellikle konuşulmayabilir ve bir kişinin telefonunu veya internet aktivitesini kontrol etmeyi, hatta fark edilmeyen gizli çevrimiçi takibi içerebilir. Vakaların %71'inde bir yakın ilişki yaşanmış veya devam etmektedir ve bu ilişkilerin %51'inde devam etmektedir. Geri kalan vakaların %6'sında tanıdık olmayanlar, %4'ünde iş arkadaşları ve geri kalanlar ise 'diğer' kategorisinde kaydedilmiştir. Bu kapsamda, ailevi ilişki cinayetlerinin birçoğu görülmekte olup, özellikle annelerini öldüren oğullar gibi durumlar da bulunmaktadır. Ayrıca, risk tanımlama kontrol listelerinde sıkça görülen yüksek risk işaretlerine de dikkat edilmiştir. Bulgulara göre, vakaların %55'inde öldürme tehditleri, %23'ünde intihar tehditleri, %24'ünde boğma saldırıları kaydedilmiştir. Ayrıca, vakaların %64'ünde polis ile temas sağlanmış ve %70'inde kurbanın korktuğu düşünülmüştür. Son olarak, vakaların %85'inde

cinayetin kurbanın evinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Bu durum, yakın partner takibinin yaygın olduğunu ve evin erişime açık tutulmasının engellenmesi gereken bir durum olduğunu vurgulamaktadır. Bu duruma yakın ilişki içinde olan kurbanlar için erişimin reddedilmesinin tehlikeli olabileceği kabul edilmektedir. Öte yandan, iş arkadaşları veya hastalar tarafından takip edilen kurbanlar genellikle daha az baskı altında hissedebilirler ve polisten yardım talep etmeleri daha meşru görünebilir.

SONUÇ

Çalışmanın amacı; Türk mevzuatına ilk defa 6284 sayılı kanun ile giren şiddetin farklı bir boyutu olan ısrarlı takip kavramını, ısrarlı takip yöntemlerini, unsurlarını fail ve mağduru inceleyerek mevcut yasal düzenlemelerin geliştirilmesine katkıda bulunarak cezaların caydırıcılığı etkisinin geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada; kadına yönelik şiddetin farklı bir uzantısı olan ısrarlı takip incelenmiş ve özel bir çerçevede sunulmuştur. Israrlı takip suçunun, TCK (2022 yılında) yeni girmiş olması nedeni ile bu konuda az sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir. TCK'da ısrarlı takip suçunun belirlilik ve kanunilik ilkeleri gereğince müstakil bir suç olarak düzenlenmesi yerindedir. Bunun sonucunda çalışmada ısrarlı takip suçuna ilişkin mevcut yasal düzenlemelerin etkisi konusunda dikkate alınması gereken hususlar ve iyileştirme alanları irdelenmiştir. Diğer ülkelerin ısrarlı takibe yönelik düzenlemelerine ilişkin ele alınmıştır.

Kadına yönelik şiddet, toplumsal bir sorun haline gelmiştir ve ülke gündeminde yerini korumaya devam etmektedir. Kadına yönelik şiddet, farklı boyutlarda karşımıza çıkmakta ve şiddete maruz kalan kadınların sayısına bakıldığında durumun ciddiyeti ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin uluslararası sözleşmelere taraf olması ve sivil toplum örgütlerinin çalışmalarıyla birlikte kadına yönelik şiddetin önlenebilmesi için ilk defa 4320 sayılı kanun mevzuata girmiştir. Ancak 4320 sayılı kanun, sadece ailenin korunmasına yönelik olmuş, kadını bütüncül olarak korumaya yönelik tedbirlerde yetersiz kalmıştır. Sorunları ivedi şekilde çözmek ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin tedbirlerin ihtiyaca cevap vermesi için 6284 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı kanun 4320 sayılı kanuna göre daha geniş kapsamlı olarak evli olup olmamasına bakılmaksızın kadınları kapsamaktadır. Bunun yanında tek taraflı ısrarlı takip mağdurları da koruma altına alınmaktadır. Böylelikle şiddet mağduru veya şiddete uğrama tehlikesi altındaki kişilerin kapsamı genişlemiştir.

Israrlı takip kavramsal olarak daha eskiye dayanmasına rağmen mevzuata 6284 sayılı kanunla girmiştir. 6284 sayılı kanunla 4320 sayılı kanundaki eksiklikler giderilmek istenmiştir. 2022 yılı öncesinde ısrarlı takip mevzuatta suç olarak yürürlüğe girmemiş olsa da hayatın her alanında karşılaşılan bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda verilecek olan koruyucu ve önleyici kararlar açısından ele aldığımızda; hâkim kanunda yer alan önleyici ve koruyucu tedbir kararlarıyla bağlı değildir. Bu noktada olayın somut özellikleri, tehlikenin ağırlığına göre başkaca önleyici ve koruyucu tedbir kararlarına hükmedilebilir. Hâkim takdir yetkisini kullanabilir.

Israrlı takip, mağdurda korku ve çaresizlik durumunu yaratan, mağdurun iç dünyasındaki huzurunu bozan, bir veya birden fazla seçimlik hareket ile işlenebilen bir fiil olarak tanımlanmaktadır. 6284 sayılı kanun ile ısrarlı takip kavramının sadece fail ile aralarında bir aile bağı olup olmadığına bakılmaksızın mağdurun bu kanundan yararlanacağı ifade edilmiştir. Israrlı takip ile mağdurun fail tarafından gerek internet üzerinden gerekse sözlü, yazılı ve her türlü iletişim aracıyla tekrarlanan ve mağdurun güvenliğini zedeleyici davranışlardan mağdurun korunması amaçlanmıştır. Ancak ısrarlı takibin faili, mağdurca bilinen veya tanınan bir kimse değil ise uygulamada 6284 sayılı kanun kapsamında alınacak tedbir de yeterli olmayacaktır.

Şöyle ki mağdurun tanımadığı bir kimse tarafından izlenmesi, takip edilmesi ve bu durumun tekrarlanarak devam etmesi halinde mağdurun kolluk kuvvetlerine durumu bildirmesi ve 6284 sayılı kanun kapsamında alınacak tedbir için de failin kimlik bilgilerinin henüz bilinmemesi veya bilinmesi zaman alacağından faili tanınmayan ısrarlı takip durumlarında 6284 sayılı kanun yetersiz kalacaktır. Israrlı takibin TCK'da suç olarak tanımlanması önemlidir. Çünkü mağdurun durumu kolluk kuvvetlerine bildirmesiyle birlikte etkin bir soruşturma yürütülüp, şiddet uygulayanın ivedilikle belirlenerek 6284 sayılı kanun kapsamında tedbirlerin uygulanabilmesinin önü açılacaktır. Aynı zamanda failin ısrarlı takip suçuna ilişkin eylemleri cezai yaptırıma da tabi olacaktır.

Mağdur açısından değerlendirildiğinde; kişinin cinsiyetinin ve yaşının önemi yoktur, korunacak kişi çocuk, kadın ve erkek olabilmektedir. Aynı şekilde ısrarlı takip suçunun failinin de çocuk, kadın veya erkek olması açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgulardan biri, 6284 sayılı kanun kapsamında ısrarlı takip mağduruna yönelik eylemlerin aynı tip olmayıp, birden fazla farklı hareketlerin bir araya gelmesiyle de oluşabileceğidir. Suç çeşitli hareketlerle işlenebilen bir suçtur. Mevcut yasal düzenleme gereğince ısrarlı takip suçu şikâyete bağlıdır. Bu sebeple sadece görünen suç olayları bilinmekte ve kriminolojide siyah rakamlar olarak isimlendirilen bilinmeyen suçluluk gizli olarak kalmaktadır. Suçluların savcılık boyutuna gelmemiş ve siyah sayılar olarak kalmış geniş bir suçluluk durumu vardır (Dönmezer & Önder, 2011:5).

Siyah rakamlar bilinmeyen suçu ve suçluyu ifade etmektedir (Polat & Gül, 2010:166). Siyah sayılarda suç işlenmiş olmakla birlikte mağdurun tavrı, suçun niteliği, korku, umursamama, adalet mekanizmasına güvensizlik, yönetimden kaynaklanan eksiklikler, toplumsal ayıplanma gibi sebeplerle kayıt altına alınmayan ve bildirilmeyen ve bu sebeplerle yargıya intikal etmeyen ve

istatistiklerde yer almayan suçlardır (Karasu, 2008:263). Israrlı takip suçunda suçun re'sen soruşturma ve kovuşturma olarak düzenlendiği takdirde ısrarlı takipte siyah rakamlar en aza indirgenecektir.

Ayrıca, failin mağdura yönelik tehdit eylemlerinin devam ettiği ve tarafları aynı olan olayda mağdurun tedbir kararı süresi sona erdikten sonra failin hukuka aykırı eylemlerinin devam etmesi nedeniyle tekrar 6284 sayılı kanun kapsamında tedbir kararına başvurabilir. Birden fazla şekilde aynı faile yönelik 6284 sayılı kanun kapsamında koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına başvurması da ısrarlı takip vakası olarak değerlendirilebilir. TCK m. 21'de yer alan *"Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz."* maddesinden anlaşılacağı üzere suçun türü, cezası ve şartları mutlak belli açık olmalıdır. Bu özelliklerin olmaması durumunda cezadan söz edilemez. Failin eyleminin ceza kanununda karşılığı olmadığı ve tanımlanmadığı takdirde fail cezasız kalmaktadır. Israrlı takip suçu 2022 yılına kadar suç olarak düzenlenmediği için failin hukuka aykırı eylemleri başkaca suça vücut veriyorsa cezalandırılmakta aksi takdirde TCK açısından bir karşılığı olmamaktadır. Israrlı takip mağdurunu koruma, kendisine, yakınına zarar gelmesini engelleme ve ısrarlı takip suçunda gerek TCK'da gerekse uygulamadaki boşlukların giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca suçun ve suçluluğun tespitinin yapılabilmesi için etkin stratejiler geliştirilmelidir. Bu hususta çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1-Israrlı takip için belirli bir cezai suçun kanuna girmiş olması yeterli değildir. Israrlı takip vakalarına ilişkin çözüm aynı zaman da büyük ölçüde kanunun uygulanmasına bağlıdır. Hâkimler, kolluk kuvvetleri, personel ısrarlı takip vakalarıyla nasıl başa çıkılacağı konusunda eğitilmelidir. Ayrıca ısrarlı takip vakalarına ilişkin uygulama da rehber oluşturularak bu durum desteklenebilir.

2-Kadına yönelik şiddetin bir türü olan ısrarlı takibin daha geniş ve etkili mücadele ile önlenebilmesi ve mağduru koruyabilmek amacıyla etkili stratejiler geliştirilmesi için bir temel oluşturulmalıdır. Suçun genellikle kadına karşı işlendiği halde madde metninde kadına karşı işlenmesi durumunun suçun nitelikli hallerinde düzenlenmemesi, ısrarlı takip suçunun basit halinin altı aydan bir yıla hapis cezası olarak belirlenmesi ve sanığın lehine olarak hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının (HAGB) işletilmesi kanunun amacına yönelik tezatlık oluşturmaktadır. Israrlı takip suçunun ceza miktarının azlığı HAGB kapsamında değerlendirilmesine, erteleme hükümlerin uygulanmasına ve 1 yıl ve daha az bir cezaya hükmedildiğinde adli para cezasına çevrilmesine sebebiyet vermekte olup caydırıcılık açısından yetersiz kalmaktadır. TCK ısrarlı takip başlıklı 123/A maddesi nitelikli hali başlıklı maddesine

ilave olarak fiilin kadına ve çocuğa karşı işlendiği takdirde "seçenek yaptırıma çevrilemeyeceği", (HAGB), "erteleme hükümlerinin uygulanamayacağı" ibarelerine yer verilmelidir. Aksi takdirde suçun 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası olarak düzenlenmesi ve suçun alt sınırı gözetildiğinde suçun caydırıcı olmasından bahsedilemeyecektir.

3-Israrlı takibe yönelik kolluk kuvvetlerine eğitim verilmesi önceliklendirilmelidir. Israrlı takibe ilişkin yasal düzenleme hakkında bilgi verilmeli ve ısrarlı takibe yönelik kanıtları tespit etme, ısrarlı takip olayının tanımlanması ve izlenmesi, ısrarlı takip failinin potansiyel tehlikesinin değerlendirilmesi hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Kolluk kuvvetlerine ilişkin departmanlarda ısrarlı takip vakalarıyla ilgilenilmesi için ayrı bir birim oluşturularak, ısrarlı takibe ilişkin ihbarda KADES uygulamasının aracılık etmesi, ihbar ve araştırmanın ayrıca Cimer ile de desteklenmesi daha etkili sonuçlar verebilir.

4-Fail bilişim yolu ile daha kolay bir şekilde mağdura ulaşabilir. İnternet ortamında anonimliğin yüksek seviyede olması, mağdurun kendisini savunma önlemlerinde kısıtlı kalması ve bu eylemlerin tekerrür ihtimali yüksek olabilmektedir. Israrlı takibin sosyal medya aracılığıyla işlenebiliyor olması da gözetildiğinde kanun maddesine ısrarlı takibin bilişim yolları kullanılarak gerçekleşmesi halinin suçun basit hali şeklinde düzenlenmesi eksikliktir. Israrlı takip suçunun da TCK 106'da yer alan Cinsel Taciz suçunun nitelikli halleri arasında yer alan cezayı arttırıcı sebep olan "*Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,* ceza artırımı yapılabileceğine ilişkin düzenleme yapılması gerekmektedir.

5- Suçun nitelikli hallerinin düzenlenmesinde; kadına, eski nişanlıya veya eski sevgiliye, engellilere yönelik eylemlerin nitelikli halde düzenlenmemesi kanundaki önemli bir eksikliktir. Bu hallerde savcılığa re'sen soruşturma yetkisinin verilmesi kanunun amacına ve ruhuna uygun olacaktır.

6-Israrlı takip suçunun TCK da suç olarak nitelendirilmesi açısından yeni bir suç tipi olduğundan suçun doğru bir şekilde anlaşılması ve tanıtılması gerekmektedir. Hekimler ve psikologlar, takip edilme konusunda bilgi sahibi olmalıdır, böylece mağdurlara uygun yardım sağlayabilir ve danışanlarının takip edilme riski bulunan durumlarda profesyonelce destek verebilirler. Ayrıca sosyal medya vasıtasıyla örneklendirme şeklinde görsellerin hazırlanması ve tanıtımı gerekmektedir. Bu şekilde ısrarlı takip mağduru ısrarlı takip vakasını tanımlayabilecek, bu durumun olağan dışı bir eylem olduğunu ve kendisinin tehlike altında olabileceğini kavrayarak derhal kolluk kuvvetlerine başvuru yapabilecektir. Bu haliyle şiddete uğrama tehlikesi altında olan

mağdur, henüz şiddete maruz kalmadan fail cezalandırılarak mağdur korunacaktır.

7- Israrlı takip suçu uzlaşmaya bağlı değildir. Ancak suçu nitelendirmenin doğru yapılmaması neticesinde uzlaşmaya tabi suç tipine göre, mağdurun uzlaşma süreci içerisine sokulması mağdurun ikinci bir mağduriyetine yol açmakta ve risk teşkil etmektedir. Israrlı takip suçunun diğer suçlardan ayrımının iyi yapılması gereklidir. Aksi takdirde uzlaşma kapsamına giren başka bir suç olarak değerlendirildiğinde, mağdurun fail ile uzlaşma sürecine girmesi kanunun amacına aykırı olacaktır.

8-Israrlı takip suçunun başka suçlarla birlikte işlenmesi durumunda (cinsel taciz suçu vs.) bileşik suç olarak nitelenmesi ve failin her suçtan ayrı ayrı cezalandırması gerekmektedir. Israrlı takip suçunun kadına yönelik işlenmesi halinde kapsamlı ve caydırıcı bir infaz düzenlenmesi bakımında yeniden bir çalışma yapılması gerekmektedir. Ayrıca infaz yasasında, bu yönde yapılacak değişiklikle kadına karşı işlenmesi daha ağır neticeli suçların engellenmesi açısından önem arz etmektedir.

9-Israrlı takip suçunun toplumda tanıtılması için ısrarlı takibin ne olduğu, nasıl oluştuğu, ısrarlı takibe yönelik eylemlerin neler olabileceğine ilişkin kamu spotu oluşturularak sosyal mecralarda tanıtımı yapılmalıdır. Böylelikle toplumda ısrarlı takibin farkındalığı da artacaktır.

10-Israrlı takip suçunda koruma kararı söz konusu olduğunda; suçun ve olayın mahiyetine göre, ayrıca bir talep aramaksızın çıkarılacak tebligatta mağdurun adres ve kimlik bilgilerin yer almaması yönünde özen gösterilmesi gerekmektedir. Şiddet mağduru kadınların kişisel verilerinin korunmasında gerekli özenin gösterilmediği durumlarla karşılaşılmaktadır.

Çalışmada kadına yönelik şiddetin önemli bir türü ve birçok suçun öncüsü konumunda olan ısrarlı takip kavramsal olarak ve hukuki açıdan incelenerek mevcut yasal düzenlemelerin geliştirilmesine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Israrlı takip konusuna ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunlar güncel ve kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Israrlı takibin TCK'na henüz yeni bir düzenleme olarak girmiş olmasından dolayı veri erişiminin sınırlı olması nedeni ile bu çalışma toplumsal farkındalığın sağlanmasına katkı vermesi ve alana kaynak teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir. Mevcut yasal düzenlemelere ilişkin veri sunarak cezaların caydırıcı etkisinin geliştirilmesine katkı sağlaması da çalışmanın katkısı olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı. (2021). *İnsan Hakları Eylem Planı,* https://insanhaklarieylemplani.adalet.gov.tr/resimler/eylemplani.pdf, Erişim Tarihi: 18.09.2023

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2022). *Türkiye'de Kadın,* https://www.aile.gov.tr/media/97652/tu-rkiye-de-kadin_20220214.pdf, Erişim Tarihi: 18.09.2023

Akbulut, B. (2014). "6284 Sayılı Kanun'da Şiddet ve İstanbul Sözleşmesinin TCK Açısından Değerlendirilmesi". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, *5*(16).

Akca, E. B., & Sayımer, İ. (2017). "Siber Zorbalık Kavramı, Türleri ve İlişkili Olduğu Faktörler: Mevcut Araştırmalar Üzerinden Bir Değerlendirme". *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, *8*(30), 7–19.

Akdemir, A. (2022). "Kadınlara Yönelik Siber Ortamda Gerçekleştirilen Şiddet Fiilleri ve Faillerinin Tipolojisine Yönelik Fenomenolojik Bir Çalışma". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 24*(1), 387–422.

Akgün, M. H. (2022). "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Yükseltilen Cezalar ve Israrlı Takip", *Seta Yayınları,* 372, İstanbul.

Akkaş, İ., & Uyanık, Z. (2016). "Kadına Yönelik Şiddet". *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, *6*(1), 32–42.

Altıntop, K. A. (2017). *Online çocuk istismarının hukuksal boyutta değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi.

Arıkan, Ş. (2022). "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu, Önleyici Tedbirler ve Kanundan Yararlanacak Kişiler". *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, *6*(2), 103–155.

Aydın, D. (2023). "İş Sözleşmesinin Ahlak ve İyi niyet Kurallarına Aykırılık ve Benzeri Nedenlerle Feshinin (İş Kanunu m. 25/II) Ceza Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi". *Ankara Barosu Dergileri*, *81*(2), 137–171.

Avrupa Konseyi. (2023). Değerlendirme Raporu: *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uygulamasının İyileştirilmesi,* https://rm.coe.int/degerlendirme-raporu/1680ace79b, Erişim Tarihi: 01. 09.2023.

Bacaksız, P. (2023). "Metaverse ve Sanal Gerçeklik Ortamları Karşısında Ceza Hukuku". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *14*(1), 289–303.

Balkan, A. (2019). "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri". *Journal of Academic Value Studies*, *3*(14), 183–191.

Başar, F., & Demirci, N. (2015). "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet". *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, *2*(1), 41–52.

Berberoğlu, A. (2022). *Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Mağdur ve 3. Kişilerin Talep Hakları*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Birleşmiş Milletler. (2022). *Birleşmiş Milletler Kadın Biriminin katkı sağladığı yeni rapora göre; Her saat başı 5 kadın/kız çocuğu yakın partneri ya da aile üyeleri tarafından*

öldürülüyor, https://turkiye.un.org/tr/208765-birleşmiş-milletler-kadın-biriminin-katkı-sağladığı-yeni-rapora-göre-her-saat-başı-5, Erişim Tarihi: 13.09.2023

Black, M. C., Basile, K. C., Breiding, M. J., Smith, S. G., Walters, M. L., Merrick, M. T., Chen, J., & Stevens, M. R. (2011). The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 Summary Report. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.

Bolevin, S. (2016). *Kadına Yönelik Şiddette Devletin Hukuki Sorumluluğu*. Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bozkurt-Şener, E. (2011). "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi". *T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü,* Ankara.

Bölükbaşı, Ö. (2014). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması,* Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Can, S. (2021). "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri İle Uygulamadaki Eksiklikler". *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 5*(2), 74-114.

Case of Opuz v. Turkey. (2009). *https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:[%22001-92945%22]%7D*, Erişim Tarihi: 11.12.2023

Council of Europe. (2018). *GREVIO Baseline Evaluation Report Turkey,* https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283, Erişim Tarihi: 20.08.2023

Çakmut, Ö. Y. (2018). "Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi". *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, *2*(1), 49–54.

Çalışgan, B. (2022). *Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelik Bilgin, G. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çelt, D. (2019)." 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kolluğun Görev ve Yetkileri". *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *23*((1-2)), 109–138.

Cao, L., & Wang, S. Y. K. (2020). "Correlates of stalking victimization in Canada: A model of social support and comorbidity". *International journal of law, crime and justice, 63,* 100437.

Ceylan, E. (2017). "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler". *İstanbul Barosu Dergisi*, *91*(1), 15–30.

Coleman, F. L. (1997). "Stalking Behavior and the Cycle of Domestic Violence". *Journal of Interpersonal Violence*, *12*(3), 420–432.

Çoruh Can, H. (2022). *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Hukuki Düzenlemeler: Kars İli Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cupach, W. R., & Spitzberg, B. H. (2000). Obsessive relational intrusion: Incidence, perceived severity, and coping. *Violence and Victims, 15*(4), 357–372.

Cupach, W. R., & Spitzberg, B. H. (2004). *The dark side of relationship pursuit: From attraction to obsession and stalking.* Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Çubukçu, Z., & Dönmez, A. (2012). "İlköğretim Okul Yöneticilerinin Şiddet Türlerine Yönelik Görüşleri ve Şiddetle Başa Çıkma Yöntemleri". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 1*(1), 37–64.

Dalkır Kahveci, A. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

David, M. N. F. (2018). "The neo-criminalization of stalking in the Portuguese legal system". *Journal of forensic and legal medicine, 58*, 199-204.

De Fazio, L., Sgarbi, C., Moore, J., & Spitzberg, B. H. (2015). "The impact of criminalization of stalking on Italian students: Adherence to stalking myths". *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 24*(10), 1106-1122.

Değirmencioğlu, B. (2023). "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Anayasa Mahkemesi İçtihatları Işığında Değerlendirilmesi". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 167,* 289–334.

Dilek, E. (2021). *Türk Ceza Kanunu'nda Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu,* Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Doğan, K., & Karaman, N. (2023). "Şiddeti Adlandırma ve Anlama: Türkiye'de Şiddete Maruz Kalan Kadınların Deneyimleri ve Baş Etme Stratejileri". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 75*, 71–86.

Doğan, R. (2014). "Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak, Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu". *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 135-154.

Doğan, R. (2021). "Ceza Muhakemesinde Davaya Katılma ve 6284 Sayılı Kanun'dan Kaynaklanan Sorunlar". *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 47,* 145–178.

Doğrucan, A., & Yıldırım, Z. (2020). "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Bir İnceleme". *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *2*(2), 122–138.

Dönmezer, S., & Önder, A. (2011). "Hızla Şehirleşen ve Sanayileşen Bir Küçük Şehir Toplumunda Suçluluk (Ereğli Projesi): Ceza Usul Hukukunda Muhakemenin İadesine Ait Bazı Meseleler". *Journal of Istanbul University Law Faculty,* 39(1-4), 1-75.

Duman, N., Öçalan, H. İ., & Çoban, İ. (2023). "Partner Israrlı Takibi veya Stalklama: Mağdur ve Saldırgan Karakteristikleri ve Stalklama Taktikleri". *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 7*(13), 33–42.

Dursun, S. (2012). "İşyeri Şiddetinin Çalışanların Tükenmişlik Düzeyi Üzerine Etkisi: Sağlık Sektöründe Bir Uygulama". *Çalışma İlişkileri Dergisi*, *3*(1), 105–115.

Düğmeci, F., & Gürsel, E. (2019). "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri ve Sorumluluğu". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21*(2), 843-873.

Dülger, M. V. (2023). "Normatif Düzenleme Açısından Israrlı Takip Suçu". *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *8*(2), 21-57.

Dressing, H., Gass, P., Schultz, K., & Kuehner, C. (2020). "The prevalence and effects of stalking: A replication study". *Deutsches Ärzteblatt International*, *117*(20), 347.

Ediz, A., & Altan, Ş. (2017). "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, *2017*, 397–410.

Elektronik Haberleşme Kanunu. (2008). https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5809&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5 , Erişim Tarihi: 15.03.2024

Ercoşkun Şenol, H.K. (2019). "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme". U*yuşmazlık Mahkemesi Dergisi,* (13), 423-459.

Erdoğan, Y., & İşten, İ. (2022). "Israrlı Takip Suçu". *Legal Hukuk Dergisi*, 20(238), 3759-3812.

Ersoy, U. (2022). "Stajyer Avukatların Avukat Yanında Staj Yaptıkları Dönemde Asliye Ceza Mahkemelerindeki Duruşmalara Girebilmeleri Sorunsalı". *Ankara Barosu Dergisi*, 80(3), 175-213.

Erim, B. R., & Yücens, B. (2016). "Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri". *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, *25*(4), 536-549.

Eşkinat, R. (2013). "Türkiye'de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet (Boşanmış Kadınlara Yönelik Araştırma)". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (37), 289-302.

Euronews. (2022). *Erkeklerden Fiziksel veya Cinsel Şiddet Gören Kadınların Oranı: Avrupa ve OECD'nin Lideri Türkiye,* https://tr.euronews.com/2022/03/31/erkeklerden-fiziksel-veya-cinsel-siddet-goren-kad-nlar-n-oran-avrupa-ve-oecd-nin-lideri-tu, Erişim Tarihi: 19.09.2023

European Institute for Gender Equality. (2014). *Administrative Data Sources on Gender-based Violence Against Women in the EU: Current Status and Potential for the Collection of Comparable Data: Report*.

Evik, V.E. (2022). "Silahlı Örgüte Silah Sağlama Suçu". GSÜHFD, 1, 3-19.

Feyzioğlu, F. N. (1979). *Aile Hukuku*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Fidan, F., & Yeşil, Y. (2018). "Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti". *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, *4*(1), 16-24.

Gedik, E., & Akçıl, B. U. (2020). "Çalışan Bekâr Kadınların Şiddet Algısı: Yozgat Örneği". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (63), 228-245.

Gençcan, Ö. U. (2012). "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Amaç ve Kapsamı". *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, 8(97-98), 89-96.

Gökkaya, V. B. (2023). "Kadına Yönelik Şiddetin Israrlı Takip Boyutu Üzerine". *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *47*(1), 51-59.

Gökpınar, M. (2008). Ceza Sorumluluğunun Temeli Kast. *TBB Dergisi*, *79*, 198-233.

Göktürk, N., Özgenç, İ., & Üzülmez, İ. (2012). Ceza Hukukuna Giriş. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*, *11*, 24.

Görücü, M. (2018). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yasal Mevzuat, Emniyet Birimlerindeki Uygulama ve Antalya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güllü, C., & Çiftçi, U. (2022*). Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesine İlişkin Başvuru Rehberi,* Uluslararası Çalışma Örgütü, Ankara.

Günay, M. (2012). "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler". *TAAD, 3*(10), 647-686.

Gümüşay, A. (2022). *Ceza Muhakemesi Hukukunda İddianamenin İadesi Kurumu*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gündoğmuş, R. (2020). *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin İlgili Uluslararası Sözleşmeler ve 6284 Sayılı Kanun Çerçevesinde Değerlendirilmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Gürer, İ. İ. (2021). "6284 Sayılı Kanunda Koruyucu Tedbirlerin Özellikleri ve Kadının Beyanının Esas Alınması Hususu*"*. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, *5*(2), 27-73.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2015). "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması". Elma Teknik Basım: Ankara.

Hukuki Haber. (2022). *Mukayeseli Hukukta Israrlı Takip Suçu,* https://www.hukukihaber.net/mukayeseli-hukukta-israrli-takip-sucu, Erişim Tarihi: 03.10.2023

İçişleri Bakanlığı. (2013). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Jandarmanın Rolü ve Prosedürler*, https://vatandas.jandarma.gov.tr/kysop/uzaktan_egitim/documents/4%20jandarma.pdf, Erişim Tarihi: 14.10.2023

İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. (2020). *Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu*, https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/docs/KHM6284RAPOREylul2020.pdf, Erişim tarihi:10.03.2024

İşoğlu, P. (2022). *Sosyal Medya Yoluyla Gerçekleşen Israrlı Takip Fiillerinin Suç Olarak Düzenlenmesi,* içinde Sosyal Medyaya İlişkin Kamu Hukuk Sorunları ve Çözüm Önerileri- Bildiri Özetleri, Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

James, D. V., Farnham, F. R., Sukhwal, S., Jones, K., Carlisle, J., & Henley, S. (2016). "Aggressive/intrusive behaviours, harassment and stalking of members of the United Kingdom parliament: a prevalence study and cross-national comparison". *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, *27*(2), 177-197.

James, D. V., Sukhwal, S., Farnham, F. R., Evans, J., Barrie, C., Taylor, A., & Wilson, S. P. (2016). Harassment and stalking of members of the United Kingdom Parliament: associations and consequences. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, *27*(3), 309-330.

Kadem. (2016). *Türkiye'nin CEDAW Komitesi'ne Sunduğu Yedinci Periyodik Rapor için STK Gölge Raporu,* https://kadem.org.tr/wp-content/uploads/2016/09/CEDAW-Raporu-KADEM.pdf, Erişim Tarihi:25.09.2023.

Kadıköy Belediyesi, İnsanca Yaşam Projesi. (2015). *Kadına yönelik şiddet, yalnız değilsiniz!,* http://insanca.kadikoy.bel.tr/kl_kadina_yonelik_siddet.html, Erişim Tarihi:25.09.2023

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu. (2023). *Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2022 Yıllık Veri Raporu,* https://kadincinayetlerinidurduracagiz.net/veriler/3040/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2022-yillik-veri-raporu, Erişim Tarihi: 07.07.2023

Kadının İnsan Hakları Derneği. (2011). *İstanbul Sözleşmesi'nin Tam Metni,* https://istanbulsozlesmesi.org/sozlesmenin-tam-metni/, Erişim Tarihi: 05.10.2023

Kahraman, R. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da Öngörülen Tedbirler ve Bu Tedbirlere İlişkin Usul*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kann California Law Group. (2024). *Calıfornıa Penal Code § [Sectıon] 646.9(A) – Stalkıng,* https://www.kannlawoffice.com/california-penal-code-section-646-9-a stalking#:~:text=California%20Penal%20Code%20%5BCPC%5D%20%C2%, Erişim Tarihi:10.03.2024

Kandemir, F. E. (2018). *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kantar Davran, M., Elpeze- Ergeç, N., Yarpuz-Bozdağan, N., Karacan, O., Veziroğlu-Biçer, P., & Leventeli-İkikardeş, M. (2022). Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Eğitimin Önemi: Adana Örneği. *International Journal of Socıal Humanıtıes Scıences Research, 9*(90), 2678–2690.

Kaplan, M. (2020). *İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye'deki İç Hukuka Etkisi Bağlamında 6284 Sayılı Kanun'un İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kara, S. (2022). *İnsan Hakları Bağlamında İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing),* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaca, B. G. (2017). *Türk Hukukunda Aile Kavramı ve Ailenin Korunması*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karakuş-Öztürk, H. (2016). "Bir Sosyal Taciz Türü Olarak Israrlı Takip -Stalking Sinema Filmleri Üzerinden Bir Değerlendirme". *Route Educational and Social Science Journal,* 3(5), 118-132.

Karasu, M. A. (2008). "Türkiye'de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi". *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *57*(4), 255-281.

Kelleci, A. (2023). "Aile İçi Şiddet ve Şiddet Döngüsü: Bir Alanyazın Derlemesi". *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *47*(1), 87-97.

Kerpişçi, Ö. N. (2022). *Cinsel Taciz Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kırkbeşoğlu, N. (2023). "Kadına Yönelik Şiddette Yasal Gelişmeler". LEGES Hukuk Dergisi, 163-164-165, 86-126.

Korkodeilou, J. (2014). "Dealing with the unknown: Learning from stalking victims' experiences". *Crime prevention and community safety, 16,* 253-268.

Kökdemir, E. A. (2020). "6284 Sayılı Kanun ve Bu Kanunun Ceza Muhakemesi Hukukundaki Etkileri*"*. Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Lamplugh Trust, Suzy, (2007-2019). *Stalkıng in the workplace: what is the responsıbılıty of an employer?***,** https://www.suzylamplugh.org/Blog/stalking-in-the-workplace-what-is-the-responsibility-of-an-employer, Erişim tarihi:10.03.2024

Landwehr,Roberts, Garratt-Reed & Maxwell-Smith. (2024). "Police-identified psychological distress, substance use, and physical violence among male intimate partner stalkers". *International journal of offender therapy and comparative criminology*. 00(0), 1-17.

Levent, G. (2019). *Aile içi Şiddeti Önlemede Yasaların Önemi: 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lundgren, E. (2012). "Şiddetin Normalleştirilme Süreci". Mor Çatı Kadın Sığınağı Yayınları Vakfı: İstanbul.

Meloy, J. R. (1998). "The Psychology of Stalking". Academic Press.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı. (2023). *2022 Yılı Faaliyet Raporu,* https://morcati.org.tr/faaliyet-raporlari/mor-cati-2022-yili-faaliyet-raporu/, Erişim Tarihi: 18.09.2023

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı. (2015). *2014 Yılı Faaliyet Raporu,* https://morcati.org.tr/attachments/article/308/2014_Mor_Cati_Faaliyet_Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 18.09.2023

Moroğlu, Nazan. "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", 2012, 357-380: http://portal.ubap.oRG:tr/App_Themes/Dergi/2012-99-1169.pdf, Erişim Tarihi: 10.10.2023.

Mozgawa, M., & Nazar, K. (2016). "The offence of stalking in polish criminal law (art 190A 1 of the criminal code).

National Institute of Justice. (1996). Domestic Violence, Stalking, and Antistalking Legislation.

Nuhoğlu, H., & Demiröz, F. (2020). "6284 Sayılı Kanun'un Boşanmanın Tarafları, Hâkimler, Avukatlar ve Aile Mahkemesi Uzmanları Açısından Değerlendirilmesi". *Ankara Barosu Dergisi, 78*(3), 151-192.

Oktay, E. Y. (2015). "Türkiye'nin ve Dünyanın Ortak Sorunu: kadına Şiddet". *Akademik Araştırmalar Dergisi, (64)*, 57-118.

Oxford Learner's Dictionaries, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/stalk_2, 2024 Oxford University Press Erişim Tarihi:25.03.2024

Özar, S. (2022). Israrlı Takip Suçu (TCK m. 123/A). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 71*(3), 1397-1430.

Özgül-Kalafat, G. (2019). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Tedbir Kararlarının Uygulanması*, Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özkan, G. (2017). "Kadına Yönelik Şiddet-Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme". *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, *7*(1), 533-564.

Öztürk, N. (2017). "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 1-32.

Öztürk, H. K. (2017). "Aşk Öfke İkileminde Israrlı Takip: Ünlülere Yönelik Taciz Vakaları". *International Journal of Social And Humanities Sciences Research (Jshsr)*, *4*(10), 462-470.

Öztürk, N. (2017). "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler". *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 1-32.

Palmen, R., Francoli, N., Genova, A., Göksel, A., Sales, L., Sansonetti, S., Tozlu Ç., Güngör, D., & Öztürk, A. (2016). *Wave: Kadına Yönelik Şiddet Karşılaştırmalı Raporu: İtalya, İspanya, Türkiye,* https://notus-asr.org/wp-content/uploads/2016/05/WAVE_CR_TR_FINAL_7March2016-2-2.pdf, Erişim: Tarihi: 20.08.2023

Polat, O. (2016). "Şiddet". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, *22*(1), 15-34.

Polat, A., & Gül, S. K. (2010). "Alternatif Bir Suç Ölçüm Tekniği: Fail İtiraf Anketleri". *Türk İdare Dergisi*, (467), 163-190.

Şahin, Ö. (2019). *İnsan Hakları Açısından Türk Ceza Kanunu Madde 232'de Düzenlenen Kötü Muamele Suçunun İncelenmesi, Çocuk Hakları ve Kadın Hakları Bakımından Maddenin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şenses, Ö., & Karaaslan, İ. A. (2022). "Sosyal Medyada Stalklamak Üzerine Yapılan Bir Araştırma". *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, *5*(11), 1527-1543.

Şenses, Ö., & Karaaslan, İ. A. (2023). "Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Siber Takip Üzerine Yapılan Bir Araştırma". *Türkiye Medya Akademisi Dergisi*, *3*(6), 185-215.

Sancaklı, E. (2021). *Kadınlar İçin Bir Öz Savunma Merkezi Önerisi,* Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.

6284 Sayılı Kanun. (2012). https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm, Erişim Tarihi: 15.10.2023

Schleswig-Holstein. (2023). *Stalking- Etkilenen Kişiler İçin Bilgiler*, https://www.schleswig-holstein.de/DE/landesregierung/ministerien-behoerden/II/Service/Broschueren/Justiz/flyerStalkingTuerkisch.html, Erişim Tarihi: 28.04.2024

Seçgin, L., & Selçuk, K.T. (2023). "Sanal Ağların Distopyası: Kadına Yönelik Dijital Şiddet". *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi,* 1, 203-217.

Serçemeli, C. (2016). "Sosyal Medyada Mahremiyetin Gizliliğini İhlalde Yeni Bir Trend Olan ''Stalk''a Hukuki Açıdan Bir Bakış". 7. Hukukun Gençleri Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Eskişehir. 29.01.2021 tarihinde

http://www.umut.org.tr/userfiles/files/Ceyhun%20Ser%C3%A7emeli.pdf, Erişim Tarihi: 20.09.2023

Sevgi, B. (2021). "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Opuz-Türkiye Kararına İlişkin Değerlendirmeleri ve Türkiyede Kadına Şiddetin Önlenmesine Etkileri". *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 5*(2), 115-151.

Sheridan, L., & Davies, G. M. (2001). "What is Stalking? The Match Between Legislation and Public Perception". *Legal and Criminological Psychology, 6*(1), 3-17.

Sohn, E. F. (1994). "Antistalking Statutes: Do They Actually Protect Victims?". *Criminal Law Bulletin, 30*(3), 203-241.

Songu, S. Ö., & Emir, A. Ş. (2020). "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Çalışma İlişkilerine Etkisi". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 26*(2), 1157-1178.

Söylemez, S. D. (2022). *Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taner, F.G. (2021). "*Israrlı Takip Davranışları Neden Bağımsız Bir Suç Haline Getirilmelidir*". içinde, Uluslararası Hukuk Sempozyumu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Tarkan, S. (2021). *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilen Tedbir Kararları,* Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Taşdemir Afşar, S. (2015). "Türkiye'de Şiddetin "Kadın Yüzü"". Sosyoloji Konferansları, No: 52 (2015-2) / 715-753.

Taşkın, Ş. C. (2023). Israrlı Takip Suçu. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10*(1), 91-136.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. *Ankara Milletvekili Lütfiye Selva Çam ve 109 Milletvekilinin Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4290) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu ve Adalet Komisyonu Raporları,* Sıra Sayısı:323, https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss323.pdf, Erişim Tarihi: 10.08.2023

Tellioğlu, F. R. (2021). "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ve Kanundan Yararlanacak Kişiler". *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 5*(2), 1-26.

Topgül, S., & Kol, E. (2021). "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku İlişkisinin Değerlendirilmesi". *Journal of International Management Educational and Economics Perspectives, 9*(2), 146-158.

Tuna, O. (2021). "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar". Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tulay, M. E. (2016). "Kanunilik İlkesi Işığında Ceza Hukuku Kurallarının Zaman Bakımından Uygulanması ve Delil Elde Etme Yöntemlerinde Zaman Bakımından Uygulanma Sorunu". *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22*(3), 2715-2736.

Türk Ceza Kanunu. (2023). *Israrlı Takip* (123/AMadde)

Türkiye CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu. (2021). *BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi'ne Sunduğu 8. Periyodik Dönem Gölge Raporu,* https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2022/02/8.-Golge-Raporu-07.06.2021-de-gonderilen-TR1.pdf, Erişim Tarihi: 30.08.2023

(TÜİK) Türkiye İstatistik Kurumu (2023). *İstatistiklerle Kadın,* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Kadın-2022-49668&dil=1#:~:text=TÜİK%20Kurumsal&text=Adrese%20Dayalı%20Nüfus%20Kayıt%20Sistemi,1'ini%20ise%20erkekler%20oluşturdu, Erişim Tarihi: 12.10.2023

Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu. (2023). *Ev İçi Şiddet Acil Yardım Hattı 2007-2021 Yılları Arası Verilerinin İstatistiksel Analizi,* https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/tkdf_ev_ici_siddet_acil_yardim_hatti_2023_raporu_1.pdf, Erişim Tarihi:25.09.2023

Türkmen, A. (2009). "Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Özel Sayı, 2009, s.1387-1434, s.1393.

Türkoğlu, S. (2019). *Türk Ceza Hukuku Açısından Israrlı Takip,* Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı.

Taylor-Dunn, H., Bowen, E., & Gilchrist, E. A. (2021). Reporting harassment and stalking to the police: A qualitative study of victims' experiences. *Journal of interpersonal violence*, *36*(11-12), NP5965-NP5992.

Uğur, H. (2012). "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 101,* 333-366.

Uyumaz, A., & Akdağ, İ. (2015). "Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı ile Israrlı Takip Mağdurunun Korunması". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19*(2), 45-94.

National Center for Victims of Crime. (2007). *Model Stalking Code Revisited: Responding to the New Realities of Stalking*, http://www.markwynn.com/stalking/model-talking-code-revisited-2007.pdf, Erişim Tarihi: 10.10.2023

Üçüncü, S. (2018). *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar ve Özellikle Sarkıntılık,* Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünal, A. B. (2022). *Kadın ve Aile Perspektifinden İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun'un İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Van der Aa, S. (2010). *Stalking in the Netherlands: Nature and prevalence of the problem and the effectiveness of anti-stalking measures*. Maklu.

Van der Aa, S. (2018). New trends in the criminalization of stalking in the EU member states. *European Journal on Criminal Policy and Research*, *24*(3), 315-333.

Velidedeoğlu, H. V. (1965) Türk Medeni Hukuku- Aile Hukuku, Cilt 2, İstanbul.

Yağcıoğlu, A. H. (2017). "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 19*(3), 913-966.

Yaldız, Ç. (2023). Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Taciz Suçu ve İncelemesi. *The Journal Of Social Science, 7*(14), 213-226.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu. 13/12/2019 Tarihli ve E: 2019/6, K: 2019/7 Sayılı Kararı, 31054 Sayılı Resmî Gazete (29.02.2020) https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/02/20200229-8.pdf, Erişim Tarihi 25.11.2023

Yargıtay 14. Ceza Dairesi Esas Numarası: 2018/10037 Karar Numarası: 2019/8792 Karar Tarihi: 04.04.2019 https://legalbank.net/belge/y-14-cd-e-2018-10037-k-2019-8792-t-04-04-2019/3581626/%22%c4%b1srarl%c4%b1+takip%22, Erişim Tarihi: 25.10.2023

Yargıtay 6. Ceza Dairesi 29.11.2022 T., 2021/22133 Es. 2022 16575 K. https://legalbank.net/belge/y-6-cd-e-2021-22133-k-2022-16575-t-29-11 2022/4824399/6284+davaya+kat%c4%b1l, Erişim Tarihi: 25.11.2023

WHO. (2024). *Violence against women,* https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_2, Erişim Tarihi: 01.04.2024

Yazgülü Taşdemir, S. (2021). *Hekime Yönelik Şiddetin Kriminolojik Açıdan İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yener, Ş. (2023). "Şiddet, Şiddet Türleri ve Okulda Öğretmene Yönelen Şiddet". *İçtimaiyat, 7*(1), 273-289.

Yıldırım, S. (2017). *Kadına Yönelik Şiddet ve Ataerkillik,* Bildiriler Kitabı-II, 193.

Yorgancıoğlu, E. (2022). *Bilişim Sektörü Çalışanları ve Muhakeme Süjelerinde Bilişim Suçu Farkındalığı*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü.

Yöyen, E. G. (2017). "Şiddet Türleri ve Kişilik Özellikleri". *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi, 1*(1), 35-50.

Yüksel, S. E. (2017). *Kadına Yönelik Şiddetin Boyutlarının AB ve Türkiye Açısından Karşılaştırmalı Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.